

Uradni vestnik Gorenjske

LETO IV.

STEVILKA 10

VSEBINA

PREDPISI OBČINSKIH SKUPŠČIN

OBČINA KRANJ:

75. Družbeni plan razvoja občine Kranj v letih 1966 do 1970
76. Resolucija o razvoju gospodarstva in družbenih služb v občini Kranj v letu 1967
77. Odlok o proračunu občine Kranj za leto 1967

Predpisi občinskih skupščin Občina Kranj

75.

Na podlagi 70. člena statuta občine Kranj je skupščina občine Kranj na seji občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti dne 27/3-1967 sprejela

DRUŽBENI PLAN RAZVOJA OBČINE KRANJ V LETIH 1966 DO 1970

I. PREGLED IN OCENA DOSEDANJH GIBANJ IN TENDENC GOSPODARSKEGA IN DRUŽBENEGA RAZVOJA

Dosežena stopnja gospodarskega in družbenega razvoja občine Kranj je rezultat nenehnega večanja proizvodnih sil v preteklih letih, rasti produktivnosti zaposlenih, razvoja družbenih dejavnosti in razvoja socialističnih družbenih odnosov na podlagi samoupravljanja v delovnih kolektivih

Od leta 1961 do 1965 je naraščal družbeni proizvod družbenega sektorja gospodarstva po stopnji 11,2% letno in narodni dohodek po stopnji 10,2% letno, kar je za 1,2% manj kot v merilu republike in približno enako s porastom v Jugoslaviji.

Družbeni proizvod gospodarstva po panogah za obdobje 1960—1965

Panoga	Indeks 1965/1960	Stopnja rasti
Industrija	127,7	5,0
Kmetijstvo	360,9	29,2
Gozdarstvo	571,4	41,7
Gradbeništvo	219,0	16,9
Promet in zveze	453,7	35,3
Trgovina	449,5	35,1
Gostinstvo	385,2	30,9
Obrt	273,8	22,3
Komunalna podjetja	346,9	28,3
SKUPAJ	170,4	11,25

V strukturi družbenega proizvoda so od leta 1961 dalje nastale spremembe; delež industrije se je zmanjšal od 80,6% v letu 1960 na 57,7% v letu 1965.

Struktura družb. proiz.				
	Leto 1956	Leto 1960	Leto 1964	Leto 1965
Celotno gospodarstvo	100,0	100,0	100,0	100,0
— družbeni sektor	91,9	92,6	92,8	90,4
— zasebni sektor	8,1	7,4	7,2	9,6

Struktura družb. proiz.				
	Leto 1956	Leto 1960	Leto 1964	Leto 1965
Družbeni sektor	100,0	100,0	100,0	100,0
Industrija	90,7	80,6	68,3	57,7
Kmetijstvo	0,8	1,1	2,8	4,3
Gozdarstvo	0,5	1,0	3,4	2,1
Gradbeništvo	1,6	5,0	5,6	7,2
Promet	0,3	0,7	3,8	6,1
Trgovina	2,5	4,5	8,5	12,3

Struktura družb. proiz.				
	Leto 1956	Leto 1960	Leto 1964	Leto 1965
Družbeni sektor	100,0	100,0	100,0	100,0
Industrija	90,7	80,6	68,3	57,7
Kmetijstvo	0,8	1,1	2,8	4,3
Gozdarstvo	0,5	1,0	3,4	2,1
Gradbeništvo	1,6	5,0	5,6	7,2
Promet	0,3	0,7	3,8	6,1
Trgovina	2,5	4,5	8,5	12,3

Gostinstvo	0,4	0,9	1,3	2,2
Obrt	1,4	2,8	4,0	5,5
Komunalna podjetja	1,8	3,4	2,3	2,6

Zaposlenost je v preteklih petih letih naraščala v povprečju po 3,4% letno, produktivnost pa po 7,6%, tako, da izhaja povečanje družbenega proizvoda v večji meri iz povečanja produktivnosti dela (74,9%) kot iz večje zaposlenosti (25,1%). Vpliv produktivnosti na povečanje družbenega proizvoda je tako znatno večji kot v merilu Jugoslavije.

Zaposlenost in produktivnost v družbenem sektorju gospodarstva za obdobje 1960—1965.

Panoga Gibanje zaposl. Gibanje produk.

Panoga	Gibanje zaposl.		Gibanje produk.	
	Indeks 65/1960	Stopnja rasti	Indeks 65/1960	Stopnja rasti
Industrija	110,4	1,9	115,8	3,0
Kmetijstvo	149,7	8,4	241,1	19,2
Gozdarstvo	153,2	8,9	372,9	30,1
Gradbeništvo	98,0	0,4	223,5	17,4
Promet in zveze	217,8	16,8	208,3	15,8
Trgovina	178,1	12,3	252,4	20,3
Gostinstvo	147,7	8,1	260,8	21,1
Obrt	108,6	1,7	252,1	20,3
Komunalna podjetja	151,3	8,6	229,3	18,1
SKUPAJ	118,3	3,4	144,0	7,6

Povečanje števila delovnih mest, predvsem v industriji, je povzročilo odhajanje aktivnih prebivalcev s kmetij in priseljevanje od drugod. Od skupnega števila prebivalstva je bilo v letu 1965 še 11,1% kmečkega, medtem ko je v letu 1961 znašal ta delež 16,6%.

Od skupnega števila zaposlenih v družbenem sektorju gospodarstva je bilo leta 1965 43% žensk. V industriji je v tem letu delalo v eni sami izmeni 64,3% vseh zaposlenih, v dveh izmenah 24,8% in v treh izmenah 10,9%.

Tudi na našem območju so bili doseženi uspehi v razvoju proizvodnih sil — ob znatnem vlaganju sredstev v gospodarske zmogljivosti pa tudi v družbene dejavnosti. V obdobju od leta 1961 do 1965 je bilo investirano v osnovna sredstva gospodarstva 29,5 milijard S din in v negospodarske dejavnosti 18,6 milijard S din; tako so znašala vlaganja v gospodarske zmogljivosti 61,3% vseh investicij. Gospodarske investicije so bile udeležene v narodnem dohodku z 20,8% in negospodarske s 13,1%, skupno torej s 33,9%.

Vrednost investicij v gospodarstvu in negospodarstvu po panogah in dejavnostih v letih 1961 do 1965

Panoga — dejavnost	Skupaj investicij	V N din Struktura investicij
Industrija	156.839.410	32,6
Kmetijstvo	29.055.280	6,0
Gozdarstvo	4.401.950	1,0
Gradbeništvo	6.623.590	1,4
Promet in zveze	60.274.950	12,5
Trgovina	17.191.790	3,6
Gostinstvo	5.095.410	1,1
Obrt	4.663.090	1,0
Komunalna podjetja	11.030.170	2,3
Gospodarstvo skupaj	295.256.640	61,4
Stanevanjska dejavnost	88.602.500	18,4
Komunalna dejavnost	60.935.470	12,7
Soc.-zdrav. dejavnost	14.948.320	3,1
Kultura, šolstvo in telesna vzgoja	21.589.230	4,4
Negospodarstvo skupaj	186.075.520	38,6
SKUPAJ	481.332.160	100,0 100,0

Udeležba v družbenem proizvodu:	30,4%
Od tega	
— za gospodarske investicije	19,3%
— za negospodarske investicije	11,1%

Udeležba gospodarskih investicij v narodnem dohodku je bila v Jugoslaviji in v Sloveniji znatno večja (30%). Ker je bila rast družbenega proizvoda v občini enaka oziroma nekoliko hitrejša kot v republiki in v državi, je bila dosežena tudi večja učinkovitost investicij, čeprav ne zadostna. Na 1 din vložnih investicij se je povečal družbeni proizvod za 1,14 din.

Pri tem se je treba zavedati, da živi v občini Kranj 48% vsega prebivalstva v mestu Kranju, medtem ko je delež mestnega prebivalstva v Sloveniji cca 30% in da iz tega dejstva izhajajo tudi sorazmerno večje potrebe po vlaganjih v komunalne naprave. Do neke mere se v zvezi s tem povečujejo tudi potrebe za otroško varstvo, šolstvo, prosveto in kulturo ter šport, iz česar izhaja nujnost, da se z vložnimi sredstvi doseže večji učinek kot povprečno v Sloveniji.

Struktura investicijskih vlaganj po panogah se je od leta 1961 do leta 1965 iz leta v leto spreminjala, v povprečju pa je bilo nad 50% sredstev vložnih v industrijo, znatna so bila vlaganja v promet (letališče), v kmetijstvo in še v trgovino, medtem ko je bilo ostalih 5 panog v skupnih petletnih investicijah udeleženih z 10,8%. Značilno za občino Kranj je tudi, da se na podlagi družbenih proizvodnih sredstev ustvarja nad 90% narodnega dohodka. Standard prebivalstva je tako skoraj izključno odvisen od napredka družbenega sektorja gospodarstva.

Lastna sredstva podjetij v investicijah so znašala 40,2%, 59,8% pa so znašali krediti. Skupna vsota kreditov za osnovna sredstva v gospodarstvu v obdobju od leta 1961—1965 je znašala 17,66 milijarde S din. Ker so krediti večinoma srednjeročni, gredo letno znatna sredstva za odplačilo anuitet.

Aktivna osnovna sredstva gospodarstva so se povečala od 6.499 milijarde S din leta 1961 na 20.292 milijarde S din v letu 1965 ali za 3,1-krat ob povečanju narodnega dohodka za 1,5-krat. Iztrošenost osnovnih sredstev, je znašala v letu 1961 52,3%, v letu 1965 pa 42,6%, kar pomeni bistveno izboljšanje ne samo v obsegu, ampak tudi v sposobnosti za proizvodnjo.

Porast aktivnih osnovnih sredstev ter delež sedanje vrednosti osnovnih sredstev po panogah gospodarstva za obdobje 1961—1965.

Panoga	Aktivna osnov. sred.		Sed. vrednost	
	Indeks 65/61	Stopnja rasti	1961	1965
Industrija	184,7	16,58	43,4	50,2
Kmetijstvo	285,2	29,96	63,4	77,9
Gozdarstvo	361,6	37,90	84,7	45,0
Gradbeništvo	161,0	12,64	57,7	55,9
Promet in zveze	497,6	49,42	59,6	76,0
Trgovina	499,3	49,36	48,8	70,2
Gostinstvo	256,8	26,51	58,7	68,4
Obrt	167,8	13,82	56,5	68,5
Komunalna podjetja	163,6	13,01	70,3	69,5
SKUPAJ	214,6	21,04	47,7	57,4

Investicijske naložbe v gospodarstvo v preteklem obdobju so učelo zmanjšale neuskklajenost proizvodnih zmogljivosti v posameznih podjetjih ponekod pa so se neikladja še povečala, kar bo terjalo nova vlaganja v naslednjem obdobju. Obstoječe zmogljivosti je tako možno izkoristiti v celoti le pri 25% industrijskih podjetij, dejanska izkoriščenost pa se giblje letno od 53 do 95%. V primerjavi z letom 1963 se je izkoriščenost zmogljivosti v industriji povečala, z nekaterimi izjemami, kjer je ostal položaj enak ali pa se je poslabšal.

Izvoz, pri katerem pridejo v poštev samo industrijska podjetja, se je povečal od leta 1961 do 1965 za 10-krat, vendar pa je v letu 1965, ko je bil največji, dosegel 16,2% vrednosti družbenega brutoproizvoda industrije, medtem, ko je znašal ta delež leta 1961 le 6,8%. Ob tedanji vključitvi v mednarodno menjavo pokrivalo z izvozom 79,3% uvoza.

Osební dohodki zaposlenih so se povečali za dvakrat; znatno je naraščala kupna moč kljub stalnemu zviševanju cen vse do začetka reforme, ko je padla, ob prvem četrtletju leta 1966 pa je začela ponovno naraščati. Še hitreje kot osebne potrošnja je naraščala splošna potrošnja n. pr. izdatki socialnega zavarovanja za zdravstveno varstvo so se povečali od leta 1961 do 1965 za 2,56-krat. Udeležba potrošnje v socialnem zavarovanju, ki je znašala leta 1961 okoli 9% narodnega dohodka, je porasla na okoli 14% v letu 1965. Naraščale so tudi vse vrste proračunske potrošnje; tudi sredstva za gradnjo stanovanj so naraščala hitreje kot narodni dohodek. Skupna sredstva za gradnjo stanovanj so se povečala od leta 1961 do 1965 za 2,2-krat. Število zgrajenih družbenih stanovanj ni naraščalo, ker so se stalno večali stroški za gradnjo, večal pa se je delež individualne stanovanjske gradnje. V preteklih petih letih je bilo zgrajenih 1825 družbenih stanovanj in okoli 900 zasebnih in zasebnih stanovanj. V času popisa stanovanj v letu 1965 je bilo v družbeni lastini skupaj 3.513 stanovanj v izmeri 175.048 m².

Ob intenzivni stanovanjski gradnji je vlaganje v komunalne naprave zaostajalo, tako da so se nakopičili problemi, ki bodo terjali rešitve v naslednjem planskem obdobju.

V preteklem obdobju so se družbene službe v občini Kranj zelo razvile, kar je imelo pomemben vpliv na gospodarski razvoj. Deloma preveč ekstenziven razvoj teh služb pa je povzročil, da niso bili doseženi pričakovani rezultati.

Sredstva za družbene službe so se izvajala na osnovi izkušenj zadnjih let ob upoštevanju predlogov in pripomb delovnih organizacij. Uporabljali se torej niso objektivni kriteriji za udeležbo posameznih vrst družbenih služb v skupnih sredstvih. Gospodarski kriteriji pa so se že začeli uporabljati znotraj teh služb. Zato je bila posvečena posebna pozornost delitvenim sistemom delovnih organizacij družbenih služb. Nadalje so si vsi dejavniki v občini stalno prizadevali, da se pravilno dimenzionira potrošnja na tem področju.

Na področju vzgoje in izobraževanja je zabeležena prevelika ekspanzija in zaradi tega tudi dolgoletno akumuliranje potreb. Zato je prišlo tudi do osipanja učencev. Doseženi visok zdravstveni nivo je zahteval previsoke stroške predvsem zaradi slabosti organizacije zdravstvene službe. Zaostajanje otroškega varstva se ocenjuje kot socialni, vzgojni in ekonomski problem.

V obdobju 1961-1965 so se vlagale znatne investicije v družbenih službah, vzporedno so tudi rastle dejavnosti družbenih služb. Samoupravljanje v delovnih organizacijah se je postopno utrjevalo. V organe upravljanja pa je bil izvoljen širok krog občanov. Občinska skupščina in njeni organi; ter družbeno-politične organizacije so povečali vedno večjo pozornost ustanovam in dejavnostim družbenih služb; zato se je v zadnjih letih povečalo število priporočil delovnim organizacijam na področju družbenih služb.

Dolgoročni programi razvoja družbenih služb niso bili sprejeti, zato se ne da oceniti ustreznost dosedanjega razvoja tega področja.

Vzgoja in izobraževanje

Na področju šolstva se je začela izvajati šol-

ska reforma v letu 1957, s katero je bila odpravljena dvotirnost v obveznem šolstvu. Nižje gimnazije so se spojile z osnovnimi šolami v nove polne osemletke.

Stanje šolske mreže se je v letu 1965 bistveno

spremenilo. Pred začetkom šolskega leta 1965/66 je bila izvedena reorganizacija šolske mreže tako, da je sedaj v občini Kranj le 9 centralnih šol (zajeta je tudi osnovna šola Jezersko). Vsaka centralna šola zajema nekaj podružnic:

Centralna šola	Število oddelkov	Podružnične šole	Število oddelkov	Skupaj oddelkov
Cerklje	19	Vesovo, Zalog	4	23
S Jenko	26	Sent. g., St. Kovačič, Goriče, Trstenič, Kokra, Olševak	14	40
Preddvor	14		5	19
Predoslje	14		—	14
F. Prešeren	26	Duplje, Naklo, Podbrzeje, Besnica, Mavčiče, Podblica, Pševo, Zabnica, Voklja, Trboje	14	40
L. Seljak	36		11	47
Šenčur	12		4	16
S. Zagar	32		2	34
Jezersko	5		—	5
Skupaj	184		54	238

Šole po številu oddelkov

Skupno število šol	1. odd.	2. odd.	3. odd.	4. odd.	5.—8. odd.	12 in več odd.
Št. 27	5	4	2	4	4	8
%	18,5	14,8	7,4	14,8	14,8	29,7

Z reorganizacijo šolske mreže so bili delno rešeni kadrovski problemi, zmanjšalo se je število šol s kombiniranimi poučim in izboljšala kvaliteta na nekaterih šolah, ki so sedaj pod pedagoškim vodstvom osrednje šole.

Pomanjkanje šolskega prostora je bil v občini osnovni problem, zato je skupščina občine Kranj s sprejetjem odlokov o razpisu referendumu o uvedbi krajevnega samopriskpeva za financiranje izgradnje šolskih poslopj v občini Kranj in odloka o ustanovitvi sklada za financiranje izgradnje šolskih poslopj začela s široko akcijo, da se v treh letih zberejo potrebna sredstva za dograditev osnovne šole v Senčurju, za obnovo pogorele osnovne šole v Zabnici, za izgradnjo telovadnice osnovne šole Lucijan Seljak v Stražišču in za gradnjo novih šol v Cerkljah, Preddvoru in na Zlatem polju.

Od programa, ki je bil sprejet leta 1964, so do sedaj že dograjeni naslednji objekti: osnovna šola v Senčurju, obnovljena osnovna šola v Zabnici, zgrajeni osnovni šoli v Cerkljah in Preddvoru ter telovadnica osnovne šole Lucijan Seljak v Stražišču. Osnovna šola na Zlatem polju je v gradnji in bo predvidoma zgrajena jeseni 1968. Pri osnovni šoli Cerklje je končana tudi zunanja ureditev, v Preddvoru in Stražišču pa le delno.

Stroški po posameznih objektih znašajo: osn. šola Zabnica 63.642.606 S din, osnovna šola Senčur 93.365.804 S din, osnovna šola Stražišče 208.584.235 S din, osn. šola Preddvor 492.531.110 S din, osnovna šola Cerklje 587.424.791 S din, osnovna šola Zlato polje 256.399.474 S din, stroški sklada 8.141.042 S din in skupaj 1.690.089.062 S din.

Po posameznih letih in posameznih virih so bila zbrana sredstva takole:

Virí dohodkov	(v S din)	
	Leto 1966	Leto 1965
Particip. iz pror.	260.650.904	184.466.654
Krajevni samopriskpevek	130.802.384	105.713.856
Prisp. gos. org.	192.927.796	136.709.348
Vplačila obS Tržič	225.000	—
Vplač. Novogradnje Tržič	4.977.838	—
Sredstva iz pret. let	86.684	—
Ost. doh. — Zavarov. (Zabnica)	—	—
DOH SKLADA SKUPAJ	539.670.606	426.889.858
Investicijski kredit	236.466.121	—
SKUPAJ:	803.136.727	426.889.858

Virí dohodkov	(v S din)	
	Leto 1964	Dohodki skupaj
Particip. iz pror.	206.603.378	651.720.936
Krajevni samopriskpevek	28.932.407	265.489.647
Prisp. gos. org.	54.089.775	333.726.919
Vplačila ObS Tržič	—	225.000
Vplačila Novogradnje Tržič	—	4.977.838
Sredstva iz pret. let	—	86.684
Ost. doh. — Zavarov. (Zabnica)	4.026.008	4.026.008
DOH SKLADA SKUPAJ:	297.701.568	1.360.262.032
Investicijski kredit	—	263.466.121
SKUPAJ	293.701.568	1.523.728.153

Od leta 1962 je skupščina občine Kranj nakazala vzgojno-izobraževalnim zavodom 473 tisoč 427,29 N din za adaptacije šolskih poslopj.

Za zagotovitev pogojev za verifikacijo gimnazije je občinska skupščina prispevala 145.000 N din. Poleg tega je bilo v letih 1961-1963 dodeljeno 49.999 N din za delavnice Elektrokovinarskega šolskega centra, ki jih sedaj uporablja skupno z gimnazijo.

V letu 1964 je bil odprt vrtec pri osnovni šoli Senčur in leta 1965 vrtec v Stražišču.

Število učencev in oddelkov se od leta 1961 ni bistveno spremenilo in se giblje po letih takole:

	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66
Štev. učencev	7048	7102	7201	7222	7194
Štev. oddelkov	234	341	264	237	238

v % prikazanc število učencev, ki so izdelali oz. niso izdelali:

Šolske leto	Izdelali		Skupaj Niso izdelali	
	s poz.	z neg.	izdelali	izdelali
1961/62	79,53	8,80	88,33	11,35
1962/63	78,95	8,55	87,51	12,49
1963/64	77,85	8,37	86,22	13,78
1964/65	78,10	8,15	86,25	12,36
1965/66	77,97	9,17	87,16	12,68

Od generacije v 1. r. vpisanih učencev jih je uspešno zaključilo osemletno šolanje

	Število	%
1961/62	—	—
1962/63	371	55,71
1963/64	322	53,31
1964/65	445	60,38
1965/66	391	49,87

Število ponavljavcev narašča predvsem zato, ker se preširoko upoštevanje zakona (člen o napredovanju učencev z negativno oceno) ni izkazalo za koristno dodatna pomoč slabšim pa ni bila dovolj uspešna. Ovirali so jo mnogi objektivni činitelji kot n. pr. pomanjkanje šolskega prostora, neorganizirano vodstvo in podobno, neizdelane metode učiteljev, neustrezna izobrazbena struktura učiteljev za predmetni pouk in nezainteresiranost učencev.

Izobrazba učnega osebja v osnovnih šolah je bila v šolskem letu 1965/66 naslednja:

Učitelj	Strok. učit.	Predmet. učit.	Prof.	Drugi (upok. abs.)	Skupni redni in hon.
173	15	51	33	18	290
59,6%	5,2%	17,6%	11,4%	6,2%	

Če upoštevamo z novim šolskim letom povečanje ur zaradi revidiranega predmetnika, se s tem poveča tudi potreba po novem učnem kadru in sicer za 9,2 učitelja. Pri tem pa imamo za 28 delovnih mest nestrokovno zasedenih predmetov.

V občini Kranj je 9 varstveno vzgojnih ustanov, od teh sta dve pri osnovnih šolah Senčur in Lucijan Seljak, v katerih je 720 otrok. V letu 1965 je bil odprt vrtec Rezke Dragar v Stražišču za 160 otrok. Dnevno varstvo šolskih otrok je bilo organizirano pri omenjenih osnovnih šolah, kjer je zajetih 69 otrok, 191 šolskih otrok pa je v ostalih vrtcih.

V občini Kranj je 17.231 otrok v starosti od 0—15 let. Od tega je 7.336 šoloobveznih otrok in 9.895 predšolskih otrok. V VVZ je zajetih 720 otrok, to je v odnosu na število vseh otrok 4,2%. Od skupnega števila vseh zaposlenih v občini je 49,2% zaposlenih žena.

Mreža strokovnih šol se v preteklem obdobju ni bistveno spremenila. V občini je 16 strokovnih oziroma poklicnih šol. V šolskem letu 1965/66 je bilo zaposlenih 128 stalnih in 131 honorarnih učiteljev.

Dograjen je bil nov center za blagovni promet Kranj, v katerega je bilo investiranih 934.349,99 N din. Strokovne šole so v zadnjih letih namenile mnogo sredstev za opremo šolskih delavnic. Najtežje delovne pogoje ima šolski center podjetja Iskra zaradi čezmerno zasedenih zmogljivosti.

V vseh poklicnih šolah na območju občine se izvaja že drugo leto reforma. Po novem programu se praktično delo v prvem letu odvija v šoli, v drugem in tretjem letu učenja pa v gospodarskih organizacijah. Tako sta za izvajanje celotne izobrazbene vsebine odgovorni šola in gospodarske organizacije. Zavod za prosvetno in pedagoško službo je izobrazil gospodarskim organizacijam inštruktorje, ki po strokovno pedagoškem sistemu delajo z učenci pri praktičnem delu, ki ga učenci opravljajo v gospodarskih organizacijah. S tem je bila dosežena večja intenzivnost izobraževanja.

V najtesnejši povezavi z razvojem občine in družbe je nenehno izobraževanje odraslih. To dejstvo je narekovalo vsebino dela Delavske univerze in nekatere bistvene ukrepe za njen razvoj. Delavska univerza je v letu 1963 dobila druge, ustrežnejše prostore. Na družbeno ekonomskem področju je poleg daljših oblik sistematičnega izobraževanja v političnih šolah, šolah za upravljalce itd., uspelo preiti na razne oblike širšega izobraževanja za potrebe delovnega mesta, razne oblike izobraževanja s roko/nega kadra, strokovnih služb in konkretno pomoči pri izdelavi samoupravnih aktov in drugih analiz, kar vse omogoča tudi kvalitetnejše družbeno-politično izobraževanje.

V okviru te ustanove so šole za življenje, šole za starše, osnovna šola za odrasle s 100 slušatelji, center za izredni študij na Pedagoški akademiji v Ljubljani z 12 slušatelji, organizirajo se poljudno znanstvena predavanja ter družbeno-ekonomsko in politično izobraževanje občanov.

Višja šola za organizacijo dela je bila ustanovljena leta 1962 in priznana od Izvršnega sveta SRS leta 1963. Imela je tri izobraževalne smeri: organizacijsko, kadrovske in varnostno smer. Do leta 1966 se je vpisalo na šolo okoli 800 slušateljev v obeh enotah v Kranju in Novem Sadu. V tem času so diplomirali prvi slušatelji.

Štipendiranju so posvečale posebno skrb občinske skupščine in delovne organizacije in se je iz leta v leto večalo število štipendistov. Občinska skupščina je štipendirala v letu 1961 78 štipendistov, leta 1962 106, v letu 1963 84, v letu 1964 111, v letu 1965 pa 87 štipendistov in je bilo dodeljeno 85 denarnih pomoči dijakom in študentom. V letu 1965 je razpon štipendij za srednje šole znašal od 130 do 230 N din, za višje in visoke pa od 170 do 290 N din; denarne pomoči pa so se gibale od 50 do 230 N din.

Povprečna štipendija v letu 1965 je znašala 216,00 N din, povprečna denarna pomoč za študente in dijake pa 110,18 N din.

Po podatkih iz leta 1965 je štipendiralo v občini 26 delovnih organizacij 524 dijakov in študentov, od tega na srednjih šolah 307 ter na višjih in visokih 217.

Število regresov za prevoze učencev in dijakov se je iz leta v leto večalo in sicer:

	1961	1962	1963	1964	1965
učenci	350	360	640	690	640
dijaki	60	61	110	110	100

Prosveta in kultura

Dejavnost na področju kulture in prosvete je bila v občini zelo živahna in mnogostranska, vendar pa ne dovolj sistematična zaradi tega, ker ni dolgoročnejšega programa te dejavnosti. Sredstva za to dejavnost so se v zadnjih letih večala. Rezultati prizadevanja na tem področju kažejo določen napredek zlasti v osnovni nalogi, da se zadovoljuje potrebe občanov.

Z združitvijo prizadevanj kulturnih dejavnikov v občini (društva, ustanove, organi in organizacije), je bil dosežen bistven premik v miselnosti ne le kulturnih delavcev, ampak tudi širokega kroga občanov.

V zadnjem času se vse bolj pojavlja krajevna skupnost kot pobudnik in organizator kulturnega življenja občanov pa tudi nosilec njegove materialne osnove. Sredstva za vzdrževanje kulturnih domov, družbenih centrov in klubov namensko prenešana na krajevne skupnosti, prav tako so uspešna področna posvetovanja vseh činiteljev v krajevni skupnosti o kulturi in ponekod se krajevno skupnost že pojavlja tudi kot kulturni dejavnik.

Do združitve v Gorenjski muzej leta 1963 sta v Kranju delovala dva muzeja in sicer Mestni muzej in Muzej relovučije. V letu 1964 je bil odprt Prešernov spominski muzej, adaptirana Mestna hiša in baročno poslopje v Tavčarjevi ulici, za kar je bilo por. bljenih 391.641,73 N din. S svojim delom je Gorenjski muzej do sedaj seznanjal javnost v obliki občasnih razstav s področja arheologije, kulturne in umetnostne zgodovine, etnografije, delavskega gibanja, NOB, socialistične izgradnje in prešernostevja ter tudi v obliki potujočih razstav.

Razstavna dejavnost Gorenjskega muzeja:

Leto	Skupno število razstav	število obiskovalcev	Indeks povečanja obiskovalcev
1962	34	47.347	100,00
1963	43	56.579	119,50
1964	34	77.335	163,33
1965	56	95.994	202,74
Skupaj	167	277.255	—

Muzej je opravil vrsto akcij od arheoloških izkopavanj do zgodovinskih in etnografskih raziskovanj.

Število obiskovalcev in izposoje v kranjskih knjižnicah vsako leto raste, kljub novim kulturnim posrednikom (Film, radio, televizija), ki ne morejo nadomestiti potrebe po knjigi. V letu 1961 je bila na mestnem območju izposoja (na dom in v čitalnicah) 5 knjig na prebivalca, v letu 1962 7,4 knjige na prebivalca, v letu 1963 8,5 knjige na prebivalca v letu 1964 10,5 knjige na prebivalca in v letu 1965 11,2 knjige na prebivalca. Če upoštevamo širše območje občine, je v tem obdobju rasla izposoja od 4 do 5,4 knjig na prebivalca (upoštevaje izposoje v čitalnicah).

Obiskovalci in knjižni fond osrednje knjižnice (Študijska, Ljudska, Pionirska, Potujoča, Primsko in Stražišče):

Leto	Število obiskovalcev	Knjižni sklad	Število knjig na enega prebivalca
1962	92.441	83.549	3,4
1963	96.091	85.865	3,5
1964	104.024	90.945	3,7
1965	99.992	96.125	3,9
skupaj:	392.548		

V letu 1965 se je začela adaptacija stavbe v Tavčarjevi ulici 41, s čimer naj bi bilo rešeno vprašanje prostorov študijske knjižnice in potujoče knjižnice, knjižnične matične službe ter uprave, za kar je bil potrebnih 100.000 N din. V letu 1964 je dobil svoje prostore v Delavskem domu oddelek za estetsko vzgojo, ki združuje vrsto dejavnosti, kot so n. pr. jezikovni, literarni, likovni, lutkovni, filmski krožki, lutkovni oder, mal, kino in podobno.

Med pomembnejšimi spomeniško varstvenimi deli je bilo opravljeno restavriranje fresk na Zgornjem Jezerskem in Bregu, dela na Jenkovi kasarni, nabav. materiala in dokumentacije za Sitarško hišo v Stražišču.

Prešernovo gledališče je imelo v sezonah naslednje število predstav in število obiskovalcev: 1962-63 169 predstav in 41.046 obiskovalcev, 1963-64 165 predstav in 38.487 obiskovalcev, 1964-65 145 predstav in 36.137 obiskovalcev ter 1965-66 186 predstav in 53.265 obiskovalcev.

Zavod je prirejal tečaje za mlade igralce-amaterje in je imel letno 16—20 slušateljev.

Poleg dramske sekcije je zavod uprizarjal Uro pravljic in skrbel za gostovanja poklicnih gledališč v Kranju.

Zveza kulturno prosvetnih organizacij je skr belala preko društev in skupin za enotno kulturno politiko v občini in dajala strokovno pomoč. V občini je bilo leta 1965 29 kulturnih organizacij in 11 samostojnih skupin s 3.267 člani.

Na filmskovzgojnem področju je treba šteti kot pomemben uspeh ustanovitev in delo Filmskega gledališča pri kranjskem Kinematografskem podjetju ustanovitve Osrednjega filmskega kluba in šolanje kadrov na seminarjih. Filmsko gledališče je imelo v letu 1964 skupno 12 predstav in 4.195 obiskovalcev, v letu 1965 pa 10 predstav in 1.328 obiskovalcev.

V krajevnih skupnostih kranjske občine je 28 klubov, ki skrbijo predvsem za izvajanje programa ki jim ga posredujejo druge organizacije in ustanove, redno pa skrbijo za proslave državnih praznikov.

Podatki o zabavnem življenju kažejo, da je največ plesnih prireditev (leta 1964 — 307, leta 1965 — 153), plesnih vaj (1964 — 264, 1965 — 252), nato sledijo veselice, baletne prireditve, koncerti vokalno-instrumentalnih ansamblov, družabni večeri itd. Plesna šola je imela 19 tečajev, ki jih je obiskovalo 1.063 mladih; na mladinskih plesih pa jih je bilo 7.650.

V občini je 22 gledaliških družin, ki so v določenem zastoj. Nadalje je še 14 pevskih zborov, 1 oktet, 1 kvintet, 24 šolskih pevskih zborov, 1 godalni, 1 simfonični in 1 pihalni orkester ter 14 zabavnih orkestrrov. Lahko trdimo, da imamo razgibano glasbeno dejavnost, do so tako vokalni kot instrumentalni ansambli dosegli precej visoko kvaliteto. Vsak od teh ansamblov ima letno svoj koncert, natopa na raznih proslavah in na občinskih revijah.

V občini je 14.350 radioaparatorov oziroma 1 aparat na 3,64 prebivalca, televizijskih aparatov je 4.294 oziroma 1 aparat na 12,18 prebivalca. Gled. na pretekla leta to pomeni znaten porast.

Klub kulturnih delavcev je z namenom, da poveže vse kulturne delavce v občini ustvaril nekaj tradicionalnih oblik kulturnega dela: Prešernov teden — največja kulturna manifestacija Kranja, petkove kulturne večere in podobno.

Telesna kultura

Na območju kranjske občine deluje 27 športnih društev, včlanjenih v ObZTK Kranj, s 4.500 aktivnimi člani obeh spolov in vseh starostnih stopenj; leta 1962 je bilo 21 športnih društev z 2.450 aktivnimi člani. Poleg tega je še 24 strelskih organizacij s 1514 člani, Planinsko društvo pa ima 1831 članov.

Ze pred nekaj leti se je pojavila težnja, da bi mladi rod usmerjali predvsem k tistim telesnovzgojnimi panogami, ki bi jim za telesni in duševni razvoj najbolj koristile in ki so zanje kolikor toliko zagotovljeni naravni objektivni pogoji in že ustvarjena določena popularnost in tradicija. Na podlagi zgoraj omenjenih faktorjev je občinska skupščina sprejela prioriteten vrstni red športnih panog — atletika, plavanje, smučanje. Pri tem je treba poudariti, da povečana pozornost tem panogam ne pomeni zapostavljanje razvoja ostalih športnih panog in jim je treba omogočiti normalno delo ter jim postopoma izboljšati delovne pogoje.

Leta 1963 je bil dograjen športni stadion, v katerega je bilo investirano 3.500.000 N din, zimsko kopališče za 1.003.258 N din. Za manjše investicije in vzdrževanje omenjena objekta ter za letno kopališče pa je bilo porabljeno 224.757 N din.

Za dograditev in vzdrževanje telesnovzgojnih objektov je izvršni odbor ObZTK razdelil kot izredno dotacijo iz sredstev »Sportne stave« in igre »LOTO« v letu 1964 12 organizacijam 20.276 N din in v letu 1965 11 organizacijam 30.054 N din. Za kvalitetnejše oziroma obsežnejše športne objekte v Kranju skrbi Zavod za vzdrževanje in gradnjo telesno-vzgojnih objektov.

Zdravstveno varstvo

V obdobju od leta 1961 do 1965 je zdravstvena služba izvajala zdravstveno varstvo občanov s pravicami in dolžnostmi samoupravljalcev, ko je z letom 1961 z novo zdravstveno zakonodajo prenehala biti administrativno upravljana.

Na območju občine je bilo v desetih zdravstvenih zavodih leta 1962 zaposlenih 829 delavcev, od tega 359 zdravstvenih delavcev. To število se je v istih zavodih do konca leta 1965 zvišalo na 1001 zaposlenih, od tega 413 zdravstvenih delavcev. V letih 1962 do 1966 se je torej število zdravstvenega kadra zvišalo za 15%.

Velike so bile investicije v zdravstvene objekte in sicer kar 11.840.000 N din; za bolnišnico za ginekologijo in porodništvo 9.000.000 N din, za reševalno postajo 1.840.000 N din, lekarno v Kranju 960.000 N din in za lekarniško postajo Stražišče 40.000 N din.

Z dograditvijo in opremo zdravstvenih zavodov in s povečanjem števila zdravstvenega kadra so se izboljšali pogoji za sodobno zdravstveno varstvo občanov občine Kranj. Zdravstvena služba občine Kranj zaradi svoje razvitosti že nekaj časa deloma pokriva potrebe sosednjih občin, kar velja predvsem za specializirane službe.

Za strokovno koordinacijo in nadzor celotne zdravstvene službe na območju občine je bil določen Zavod za zdravstveno varstvo - Kranj, ki je od začetka leta 1963 medobčinski zdravstveni center.

Raven zdravstvenega stanja v občini se vse bolj približuje stanju razvitih dežel, kar kažejo naslednji pokazatelji: umrljivost dojenčkov, pričakovana življenjska doba in stanje na področju nalezljivih bolezni. V letu 1965 je znašala umrljivost dojenčkov v občini 2,31% oziroma od 1080 živorojenih jih je umrlo 25 (V sloveniji je v letu 1964 znašala umrljivost dojenčkov 2,74% v Franciji 2%, v Italiji 4%).

Splošna umrljivost se je znižala na 7,39 na 1000 prebivalcev. Povprečna življenjska doba v občini se je približala 70. letu starosti (v Sloveniji za moške 66,1 let in za ženske 71,9 let). Seveda je na te rezultate tudi vplival povečani življenjski standard občanov. V občini prevladujejo bolezni kroničnega značaja in bolezni sodobne civilizacije, kot je bolezen dihal, živčnega sistema, obolenja kože in prebavil ter razne poškodbe izven dela. To potrjuje tudi strukturalna umrljivost, v kateri so na prvem mestu degenerativna obolenja srca in ožilja z 39,23 smrtinimi primeri na 1000 prebivalcev, nato maligne novotvorbe s 16, bolezen živčnega sistema s 13,46, poškodbe vseh vrst z 9,54, bolezen dihal s 5,63. Glede preprečevanja nalezljivih bolezni je dosežen napredek, vendar kljub naporu n zdravstvene službe ni mogoče odstraniti nekaterih črevesnih nalezljivih bolezni. Stalež bolnikov je v preteklem letu znašal 4,88%, medtem ko obstajajo enotne ocene zdravstvenih delavcev, da je 4% odsotnost z dela možno šteti za normalno.

Socialno varstvo

Na področju socialnega varstva je bil v občini dosežen pomemben napredek, saj je bil že v letu 1963 ustanovljen Center za socialno delo, ki je

s svojimi strokovnimi kadri začel bolj odgovorno in strokovno reševati odprta socialna vprašanja. V letu 1964 je bil odprt vrtec pri osnovni šoli Senčur, leta 1965 vrtec in Stražišču, leta 1963 pa je bilo ustanovljeno okrevališče za otroke v Novem gradu, samopostrežna restavracija s kapaciteto 4000 obrokov pa je bila dana v uporabo leta 1964. V te namene je občina prispevala 2.349.251 N din. Skrbstvene zadeve so se urejale v skladu z veljavnimi predpisi in materialnimi razmerami prizadetih. Pri tem je bilo vloženi precej naporov, da se zagotovi družbena pomoč upravičenim občanom in da se ne podpirajo tisti, ki zato nimajo pogojev. S kmetijskimi oskrbninam je bila zagotovljena preživnina in zdravstveno varstvo 30 ostarelim kmetom in njihovim družinski članom.

Sirša akcija za ureditev vzgoje in varstva otrok se je pričela v letu 1964, ko je bil sprejet sedemletni program razvoja otroškega varstva. Ta akcija je svoje konkretne oblike dobila pri zidavi novih šol in se še nadaljuje.

Poleg navedenega pa je socialna služba opravljala in reševala probleme v skladu z veljavno rodbinsko, kazensko in drugo zakonodajo.

Številčni prikaz podpirancev po letih

Vrsta podpirancev	Število po letih			
	1962	1963	1964	1965
Podpore žrtvam fašist. terorja	7	5	4	3
Podpore družinam hranilcev	4	8	5	9
Socialne podpore	175	174	213	265
Mladolentniki v zavodih	56	51	46	56
Odrasli v zavodih	107	73	86	85
Rejnine	33	35	41	32
Enkratne soc. pomoč.	112	113	53	104
Priznavalnine - stalno	120	78	101	199
Priznavalnine - enkratne	65	8	115	145

Število upravičencev po zveznih predpisih:

	Število po letih			
	31.12. 1962	31.12. 1963	31.12. 1964	31.12. 1965
Osebnostne invalidnine	337	339	336	331
Druž. invalidnine	527	516	503	491
Otroški dodatek	33	18	15	10
Invalid. dodatek	97	115	119	126
Posebni dodatek invalidom	27	17	7	4
Ort. dodatek	—	54	56	58

Kljub prikaznim uspehom na tem področju pa je treba opozoriti, da se je socialno delo v krajevnih skupnostih šele začelo razvijati, v zaostanku pa je v delovnih organizacijah v gospodarstvu, šolstvu in zdravstvu.

II. SPLOŠNI OKVIRI RAZVOJA GOSPODARSTVA

1. Glavni gospodarsko-politični cilji in temelji razvoja

Predvidevanja v zvezi z glavnimi gospodarsko-političnimi cilji morajo biti tesno povezana z oceno dosedanjega položaja in s pravilno presojo sedanje stopnje razvoja — s temelji razvoja. Samo tako bomo sposobni podpreti tiste specifične razvojne tendence, katerih izhodišča so prisotna v družbeno-ekonomski strukturi naše občine in katerih posledice bodo oblikovale močnejšo rast ekonomske osnove občine in njene nadgradnje.

Dosežena stopnja samoupravljanja v občini in socialističnih odnosov nujno terjata integralne odločitve v odprti politiki občinske skupščine, delu njenih organov in politiki družbeno-političnih organizacij. Na tej osnovi temelje osnovni cilji razvoja v občini, ki so nakazani v tem družbenem načrtu.

Sedanja stopnja gospodarskega razvoja v občini pogojuje visoko stopnjo samoupravljanja, ki vse bolj sprošča ustvarjalne sile in iniciativno neposrednih proizvajalcev, delovne inteligence in sploh delovnih ljudi. Samo visoka stopnja razvoja in razvito samoupravljanje bo privedlo do takih integracijskih procesov tudi v naši ekonomiki, da bo že dana materialna baza vse bolj rentabilna in ne nazadnje tudi akumulativna.

Z najširšim mobiliziranjem vseh ustvarjalnih sil v naši občini, predvsem pa umski sposobnosti odgovornih kadrov ter slehernega samoupravljalca, lahko pričakujemo nove ustvarjalne pobude zlasti na področju razširjene reprodukcije,

kjer smo bili doslej precej siromašni in neinventivni, zadovoljni s neposrednim razvojem tega, s čimer razpolagamo, in vse premalo usmerjeni na osvajanje nove proizvodnje in dejavnosti, ki bi bogatile s strukturo našega gospodarstva in življenja v občini.

Z bolj intenzivnim raziskovalnim delom in vnašanjem znanstvenih dosežkov v naš gospodarski prostor bi mnogo hitreje razvili obstoječe zmogljivosti in približali našo raven proizvodnje in storitev mednarodnemu tržišču. Sredstva za znanstveno raziskovalno delo se morajo formirati po potrebi. Ta sredstva so namreč nujno potrebna za nadaljnje organizirano delovanje sposobnih kadrov na področju znanstveno raziskovalnega dela, ki ga je treba razviti oziroma oživiti predvsem v samih tovarnah.

Odločilnega pomena za doseg postavljenih ciljev je materialna pobuda neposrednih proizvajalcev s sistemi delitve dohodka in osebnih dohodkov, ki bodo ustrezali smotrom razširjene reprodukcije ter zagotavljali usklajeno delitev ter pospeševali produktivnost z doslednim nagrajevanjem po delu, ustrezno delovnemu mestu in odgovornosti.

Jasen koncept razvoja družbenega sektorja gospodarstva na bo odločilni činitelj za pravilno politiko do privatnega sektorja gospodarstva, da be prišla do izraza ustvarjalna moč samoupravnega sistema, katerega cilji so daljnosežnejši od trenutnega zadovoljevanja osebne potrošnje.

Integracija jugoslovanskega gospodarskega prostora s svetovnim tržiščem narekuje hitrejši razvoj zlasti terciarnih dejavnosti tudi v naši občini. Struktura gospodarstva in zaposlenih ter ozko tržišče potrjuje nerazvitost teh dejavnosti, ki so odločilnega pomena za čimvečje zajemanje turističnega prometa.

Za združevanje sredstev je potrebna v prvi vrsti visoka stopnja rentabilnosti in produktivnosti in poslovnosti pri planiranju sredstev ter vlaganj. Združevanje sredstev v občini mora postati dejstvo, uresničevano z ekonomskim načelom, da je v proizvodnji ustvarjena akumulacija edini začetni vir za nadaljno rast drugih dejavnosti. Zato je potrebno z vse večjo modernizacijo pa tudi avtomatizacijo večati produktivnost ter osebne in splošno potrošnje, s čimer bodo ustvarjeni osnovni pogoji za širše domače tržišče storitev.

Dosežena stopnja gospodarskega razvoja v občini nam omogoča večje vključevanje v bančno-kreditni sistem Slovenije in Jugoslavije. Te prednosti nikakor ne bi smeli zanemariti.

Dosledno usklajen razvoj gospodarske osnove in družbenih služb je naloga, ki jo mora v naslednjem razdobju imeti pred očmi sleherni samoupravni organ v občini, da bodo za reprodukcijo na področju gospodarstva stalno na voljo optimalna sredstva, ki jih je možno ustvariti

Skupna odgovornost vseh samoupravnih organov in drugih činiteljev v občini za prostor, v katerem živimo, bo narekovala tako urbanistično politiko, ki bo dajala prednost razvoju novih proizvajalnih sil in smotrni izrabi prostora ob upoštevanju njegovih posebnosti kot narodno-gospodarskega bogastva.

Zaradi tega bo potrebno težišče dela občinskih organov in služb usmeriti v to, da bodo sposobne za vzdrževanje komunalnih naprav in za usklajeno reprodukcijo z razvojem gradenj, tako da bodo razpolagale s programi, katerih kritje bo v ceni komunalne naprave in storitve

Razvoju krajevne samouprave kot najneposrednejšemu činitelju, ki lahko v veliki meri pospešuje delo pri skupnih nalogah občine, je treba še nadalje posvečati skrb s tem, da se omogoča in podpira delo krajevnih skupnosti za skupne koristi v okvirih, ki zajemajo razvoj služb in dejavnosti na območjih teh skupnosti.

2. Rast celotne proizvodnje in osnovna razmerja v delitvi in potrošnji

Planska predvidevanja do leta 1970 so postavljena na podlagi gibanj v preteklem petletnem obdobju, še posebej pa smo upoštevali pri planiranju gospodarjenja in pogoje gospodarjenja v letu 1966, po sprejetih ukrepih reforme. To je važno predvsem zato, ker lahko trdimo, da je bilo v preteklem letu gospodarjenje že v okviru glavnih pogojev intenzivnega gospodarjenja, ob koncu preteklega leta pa smo lahko računali že z najvažnejšimi dopolnitvami v gospodarskem sistemu. S to osnovo v danih okvirih je možno

smatrati predvidevanja za nadaljnje obdobje za realnejša od tistih, ki so bila spoznana v začetku preteklega leta kot prvega leta petletnega družbenega plana. Zato dejansko planiramo petletno obdobje z upoštevanjem izkušenj v letu 1966.

Ugotavljamo, da bo tudi v prihodnjem obdobju naše gospodarstvo zadržalo visoke stopnje rasti, ki so bile značilne tudi v preteklosti, s tem da bodo prišle vse bolj do izraza investicije v modernizacijo in kvalitetnejšo proizvodnjo. Družbeni proizvod bo naraščal za 11,4% na leto, narodni dohodek po letni stopnji 10,8%, neto osebni dohodki po stopnji 15,3% in skladi po stopnji 15,3%.

Panoga — dejavnost	Leto 1961—1965
-Industrija	156.889.410
Kmetijstvo	29.085.280
Gozdarstvo	4.401.950
Gradbeništvo	6.623.500
Promet in zveze	60.274.850
Trgovina	17.191.790
Gostinstvo	5.096.420
Obrt	4.663.090
Komunalna podjetja	11.030.170
GOSPODARSTVO	
SKUPAJ	295.256.640
Stan. dejavnost	88.602.050
Komunalna dejavnost	60.935.470
Soc.-zdrav. dejavnost	14.948.320
Kultura, šolstvo in telesna vzgoja	21.589.230
NEGOSPODARSTVO	
SKUPAJ	186.075.520
SKUPAJ	481.332.160

Rast družbenega proizvoda in elementov njegove delitve kaže na kvalitativne premike, ki so v skladu z osnovnimi cilji gospodarske politike prihodnjih petih let.

	1965 v indeksu 1970	1965	1966
Družbeni proizvod	170,4	171,3	171,3
Amortizacija	258,2	224,1	224,1
Neto proizvod	149,2	167,0	167,0
Neto osebni dohodki	182,3	203,8	203,8
Skladi	201,5	203,8	203,8

Pri navedenih povečanjih bi bila struktura delitve družbenega proizvoda naslednja:

	delež v %	
	1961	1966
Družbeni proizvod	100,0	100,0
Amortizacija	6,4	9,2
Neto proizvod	93,6	90,3
Neto osebni dohodki v družb. proizv.	28,8	35,8
Skladi v družbenem proizvodu	11,2	14,7
Neto osebni dohodki v neto proizv.	29,3	39,4

Večja udeležba neto osebnih dohodkov in skladov v družbenem proizvodu je pogojena z večjo udeležbo produktivnosti dela v družbenem proizvodu, ki je bila v letih 1961—1965 74,9%, v letih 1966—1970 pa bo 85,7%, medtem ko bo delež povečanja števila zaposlenih 14,3% v primerjavi s 25,1% v letih 1961—1965.

Iz delitve družbenega proizvoda izhaja, da bo gospodarstvo ustvarilo v letih 1966—1970 666.837.976 ND amortizacije in skladov. Predvidevanja glede novih vlaganj za osnovna sredstva in za družbeni standard pri gospodarskih organizacijah pa kažejo, da bo vloženi v navedene investicije skupaj 491.029.118 ND, od tega lastnih sredstev 298.152.257 ND. Anuitete bodo znašale 194.126.663 ND. Glede na to ostaja gospodarskim organizacijam 174.539.056 ND. Obratna sredstva naj bi se po samostojnih planih gospodarskih organizacij povečala od sedanjih 231.135.529 ND na 371.952.436 ND, to je za 140.816.957 ND (za 61,9%). Tako planirani družbeni proizvod in njegova delitev zago-

Tak porast je pogojen predvsem z rastjo industrijske proizvodnje po letni stopnji 9%, izvoza po stopnji 10,4% in uvoza po stopnji 6,7%. V tem obdobju bo zaposlenost rastle po letni stopnji 2,1%. Tako predvidevamo, da bo produktivnost rastle po letni stopnji 9,3%, v industriji pa po stopnji 9,4%. Investicije v osnovna sredstva v gospodarstvu bodo v prihodnjih petih letih porastle nominalno za 34,5%, investicije v negospodarstvu pa za 42,7%, skupaj za 37,7%.

Struktura investicij v gospodarstvu in negospodarstvu po panogah in dejavnostih od leta 1961 do 1965 v primerjavi z obdobjem od leta 1966—1970

Struktura investicij	Leto 1966—1970		Struktura investicij
	v %	v %	
32,6	221.913.264	33,5	
6,0	21.605.000	3,3	
1,0	9.325.000	1,4	
1,4	6.541.000	1,0	
12,5	56.483.605	8,5	
3,5	48.133.105	7,3	
1,1	20.412.318	3,1	
1,0	7.880.583	1,2	
2,3	4.728.900	0,7	
61,4	397.113.385	59,9	
18,4	150.000.000	22,8	
12,7	67.899.565	10,2	
3,1	2.880.000	0,4	
4,4	44.854.746	6,9	
38,6	265.634.311	40,1	
100,0	662.747.696	100,0	

tavlja porast osebne in splošne potrošnje v obdobju in hitrejšo reševanje dolženih skupnih nalog.

Planirani družbeni proizvod in njegova delitev v letih 1966—1970 po izdelani analizi in izračunu kaže, da bo gospodarstvo ustvarilo tolikšna sredstva amortizacije in skladov, da bo moglo kriti predvidene investicije v osnovna sredstva in družbeni standard, odplačilo predvidenih anuitet ter predvideni porast obratnih sredstev.

3. Politika zaposlovanja in gibanje zaposlenosti

Predvidevamo, da se bo v petletnem razdobju povečala zaposlenost za 11,03%. Povprečna letna stopnja rasti znaša torej 2,1%. V preteklem obdobju je naraščalo število zaposlenih letno za 4,2%. Tako naraščanje števila zaposlenih je v preteklosti povzročilo velik mehaničen prirast

Kadrovski sestav zaposlenih

Skupaj zaposlenih v družbenem sektorju	100	100	100	100	100
Od tega:					
— z visoko in višjo strok. izobrazbo	2,9	4,4	5,6	6,8	4
— s srednjo strokovno izobrazbo	7,1	10,7	10,5	15,4	9
— kvalificirani in visoko-kvalif. delavci	44,3	33,4	28,5	35,9	51
— drugi	45,7	51,5	55,3	41,9	36

4. Razvoj posameznih panog

Industrija, promet in gradbeništvo
Letne stopnje porasta industrijske proizvodnje v preteklem obdobju (7,5%) dokazujejo, da so se v naši industriji odvijali procesi, ki so značilni za mlado industrijo, polno potencialnih možnosti in dinamike. Take procese je omogočila dosledna investicijska politika v modernizacijo in izgradnjo samo takih objektov, ki jih je terjala nova tehnološki proces. To je bilo doseženo večkrat in v mnogih primerih tudi na račun osebne potrošnje. Prav tako smer investiranja, ki je predvidena tudi vnaprej, še nadalje zagotavlja kar najugodnejše stopnje porasta proizvodnje (9% letno), seveda samo ob dosledni usmeritvi k specializaciji, velikoserijski proizvodnji in še večjemu vključevanju v mednarodno delitev dela.

Glede energetike je potrebno omeniti, da se bo proizvodnja električne energije povečala za mi-

prebivalstva in velik delež aktivnega prebivalstva v skupnem številu prebivalstva. Medtem ko je bilo leta 1961 59,5% aktivnih, jih je bilo leta 1965 51,5%. Pričakujemo, da se v naslednjem petletnem obdobju ne bo povečal delež aktivnega prebivalstva, prav tako pa se ne bo zmanjšalo število aktivnega kmečkenga prebivalstva, čeprav bi bila v večji meri zagotovljena drobna kmetijska mehanizacija, ker bodo predvidoma bolj izkoriščene možnosti za intenziviranje proizvodnje v zasebnem sektorju kmetijstva.

S predvidenim povečanjem zaposlenih so obeti za zaposlitev celotnega prirasta aktivnega prebivalstva (ob primerni usposobljenosti) in za pretežno zaposlitev sedanjega števila nezaposlenih. Računamo, da bo še nadalje naraščalo število obrtnih in drugih zasebnih dejavnosti, s tem da se bo prebivalstvo intenzivneje vključevalo v turistično dejavnost.

Podjetja morajo v polni meri sodelovati z zavodom za zaposlovanje delavcev, ki letno spremlja in analizira število, sposobnosti ter želje mladine, ki zaključuje šolo, pri usmerjanju v poklice s tem, da mu posredujejo svoje perspektivne in letne programe zaposlovanja.

Struktura zaposlenosti po skupinah gospodarskih dejavnosti

	Leto 1965	Leto 1970
	v %	v %
Primarne	6,1	5,8
Sekundarne	74,9	73,9
Terciarnne	19,0	20,3
Skupno	100,0	100,0

V družbenem sektorju gospodarstva se bo pet planih gospodarskih organizacij zmanjšal delež zaposlenih v primarnih kakor tudi v sekundarnih dejavnostih (z razvojem nove kovinske industrije pričakujemo povečanje), medtem ko se bo povečal v skupini terciarnih gospodarskih dejavnosti. Nakazane tendence razvoja zaposlenosti so v skladu z možnostmi razvoja gospodarstva, vendar pa sodimo, da je možno z večje aktivnostjo terciarnih panog zagotoviti več delovnih mest, kot jih predvidevajo.

Izobrazbena raven zaposlenih je v novih, zahtevnejših pogojih gospodarjenja pomemben činitelj razvoja. Rezultati analize zaposlenih v gospodarstvu po strokovni usposobljenosti kažejo, da je v naših gospodarskih organizacijah manj nekvalificiranih in priučeni delavcev kot v Sloveniji ali v Jugoslaviji ter da je znatno večji delež kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev. Znatno manjši pa je pri nas delež delavcev s srednjo strokovno izobrazbo in še posebej delež delavcev z visoko in višjo strokovno izobrazbo v primerjavi z deležem teh delavcev v republiki in federaciji.

Občina Kranj 1965	SRS 1964	SFRJ 1961	Plan SFRJ 1970	Občina Kranj 1970
100	100	100	100	100
2,9	4,4	5,6	6,8	4
7,1	10,7	10,5	15,4	9
44,3	33,4	28,5	35,9	51
45,7	51,5	55,3	41,9	36

lijon kWh in to zaradi rekonstrukcije turbinskega agregata v Hidroelektrarni Sava v Kranju. Vendar to ne bo bistveno vplivalo na preskrbo z električno energijo; še naprej bomo vezani na razvoj energetike v Sloveniji in Jugoslaviji.

Spričo tega sta še vedno aktualna dva ključna energetska objekta na našem območju — HE Mavčiče in Toplarna, kar je tudi pogoj za nadaljnji razvoj industrije. Potrebno pa bo proučevati še druge hidroenergetske vire, zlasti akumulacijske elektrarne.

Podjetje Elektro Kranj bo zgradilo v Kranju obratovalni energetska center, s čimer bo bistveno izboljšana dobava električne energije na Gorenjskem, ker se bodo na ta način zmanjševali izpadi na najmanjšo mero. Enako ima podjetje predvideno nadaljnjo gradnjo ključnih distribucijskih objektov, da bo zagotovljena povečana poraba električne energije.

Kovinska industrija predvideva znatno večji porast proizvodnje, kot je povprečje panoge, in sicer 18 % letno stopnjo. V to stroko spadata podjetji Kovinar in TOSO, ki sta zlasti v zadnjih letih znatno povečali svojo proizvodnjo, izpopolnili program svojega dela z razvojnimi službami in pripravo dela. Že nekaj let podjetji tesno sodelujeta zaradi najboljšega izkoriščanja tehnološke opreme. Ustanovili sta tudi skupno investicijsko grupo, ker sta se odločili za skupno investicijo v nove, razširjene zmogljivosti »tovarno specialnih strojev v Kranju«. Investicijski program je izdelal »Industrijski biro Ljubljana« v decembru preteklega leta. Po tem programu je treba zgraditi nove tovarniške zmogljivosti. Za osnovna sredstva bi potrebovali 19.573.254 ND, za obratna pa 14.336.000 N din. Po predvidevanjih elaborata bi pri optimalni izkoriščenosti zaposlovali 537 delavcev, vrednost proizvodnje pa bi znašala 69.578.000 N din.

Elektroindustrija (Iskra) predvideva rast proizvodnje po letni stopnji 16,2 %. Načrti za proizvodnjo so v skladu s sanacijskim programom tovarne in zmogljivosti; v preteklem letu so povečali proizvodnjo za 22,6 %.

Kemična industrija. Exoterm predvideva letno stopnjo porasta proizvodnje za 16,2 %. Podjetje bo realiziralo svoj investicijski program z dograditvijo tovarne na Polici. V ta namen bo vložilo 2.270.000 N din lastnih sredstev.

Kranjske opekarne ne predvidevajo porasta proizvodnje.

Lesna industrija. LIK Kranj predvideva rast proizvodnje po letni stopnji 6,6 %. Proizvodnjo bo podjetje organiziralo v celoti v Preddvoru in v ta namen vložilo investicije.

Tekstilna industrija povečuje proizvodnjo po letni stopnji 2,3 %, od tega Tekstilindus za 1,5 odstotka, IBI pa za 5 %. Tekstilindus bo z novimi investicijami predvsem uvajal proizvodnjo novih proizvodov in povečal energetske vire, IBI pa namerava razširiti proizvodne zmogljivosti.

Usnjarska industrija. Standard in Planika predvidevata povečanje proizvodnje — prvi po letni stopnji 14,8 %, druga pa po letni stopnji 2,5 %. Proizvodnja v Standardu je orientirana k optimalnemu izkoriščanju zmogljivosti, s tem da dopolni tehnološko opremo; Planika pa namerava še naprej modernizirati proizvodnjo.

Gumarska industrija. Sava povečuje proizvodnjo po letni stopnji 11,8 %, investicije pa bo usmerila v dograditev in rekonstrukcijo obratov avto- in velo-pnevmatikarne.

Gorenjski tisk povečuje dejavnost letno za 9,5 %; do leta 1970 namerava dograditi nove proizvodne in upravne prostore ter modernizirati tehnološki proces.

Taka predvidevanja v zvezi s porastom proizvodnje terjajo nujno večjo stopnjo porasta izvoza, zaradi česar so planska predvidevanja v zvezi z 10,4 % letno stopnjo porasta izvoza, v skladu z navezanostjo naše industrije na uvoz reprodukcijskih materialov. Uvoz bo naraščal letno po stopnji 6,7 %, tako da bo ob koncu petletnega obdobja uvoz dosegel skoraj 80 % izvoza.

Za gradbeništvo je bil v preteklem obdobju značilen ekstenziven način proizvodnje. Družbeni proizvod je rasel po letni stopnji 18 % z relativno nizko produktivnostjo dela, s počasno graditvijo in z velikim naraščanjem cen za gradbena dela. V zadnjih letih pa je z vlaganjem sredstev v gradbene stroje in opremo in z uvajanjem lastne proizvodnje gradbenih elementov ustvarjena osnova za nadaljnji razvoj te panoge. Zato bo moral razvoj gradbeništva v naslednjih letih temeljiti na boljšem izkoriščanju obstoječih zmogljivosti in moderniziranju gradbenega procesa. Gradbeništvo, kamor prištevamo SGP Projekt, Projekтивно podjetje, Vodno skupnost in Engineering, bo povečevalo družbeni proizvod po letni stopnji 13,5 %. Pri tem se računa predvsem na dela na področju stanovanjske izgradnje, vodno-regulacijska dela, projektiranje in na znatno razširjeno dejavnost podjetja Engineering, ki opravlja projektantska dela in nudi inženjering usluge na področju čiščenja voda in zraka ter galvanike za območje vse države. Dejavnost podjetja Engineering bo s kooperacijo omogočila nekaterim podjetjem na območju občine razširitev proizvodnje in storitev.

Prometna dejavnost, kamor prištevamo Avtopromet, Cestno podjetje, Podjetje za PTT promet in Aerodrom Ljubljana, predvideva porast

družbenega proizvoda po letni stopnji 17,3 %. Tako visoka stopnja porasta gre predvsem na račun znatnega porasta dejavnosti Aerodroma Ljubljana in Avtoprometa. Vsa podjetja predvidevajo tudi živahno investicijsko dejavnost. Usmerjenost teh podjetij in investicij je izjemnega pomena za usklajen in nemoten razvoj celotnega gospodarstva v občini in zunaj nje. Se posebej je pomembno, da se zboljšajo prevozne usluge in komunikacijska sredstva s posebnim oziranjem na potrebe domačega in tujega turizma. Aerodrom Ljubljana je že z dosežanjem usmerjenosti znatno prispeval h kompleksni turistični ponudbi in s svojo usmerjenostjo zagotavlja novo popestritev in razgibanost v turizmu občine. Kljub tako različni dejavnosti morajo ta podjetja zlasti na področju turizma zasledovati vse več skupnih smotrov s stalnim zboljševanjem svojih dejavnosti in z vse večjo usklajenostjo dela.

Povečano število prebivalstva, vpliv stalnega in tranzitnega turističnega prometa kakor tudi že sedanja težka prometna situacija na avtobusni postaji v Kranju terjajo rešitev z izgradnjo nove avtobusne postaje ter njeno pravilno vključitvijo v obstoječi in predvideni cestni režim.

Pri obravnavanju prometa se je pokazala tudi velika potreba po izgradnji razkladalnih in skladišnih prostorov pri industrijskem tiru v Naklem, kjer je okoli 2.500 vagonov prometa letno. Ta potreba je nujna, ker bodo s preureditvijo železniške postaje v Kranju odpadle vse površine, ki jih sedaj uporabljajo za razsutni tovor.

Kmetijstvo

V preteklem petletnem obdobju so bili doseženi uspehi v razvoju kmetijskih družbenih obratov in kmetijskih zadrug kot nosilcev socialistične preobrazbe vasi.

V skladu z naravnimi pogoji se je krepila usmeritev kmetijstva v živinorejsko proizvodnjo in pridelovanje krompirja kot primarne proizvodnje, žit in okopavin pa kot dopolnil kolobarjenja na obdelovalnih površinah. Razvijajoča se družbena in bolj organizirana zasebna proizvodnja sta povečali proizvodnjo pomembnih življenjskih artiklov za domači in tuji trg, kot so meso, mleko in krompir.

Z dograditvijo farmskih središč, ureditvijo zemljiških kompleksov v družbeni lastnini in z redno preskrbo zasebnega sektorja kmetijstva z reprodukcijskim materialom se je pričela intenzifikacija in usklajevanje proizvodnje, kar se je odražalo v povečevanju tržnih viškov. Ugodnejši odnosi cen na tržišču po začetku reforme omogočajo večje dohodke tudi kmetijskim organizacijam in zasebnim proizvajalcem, kar je pomembno za nadaljnji razvoj kmetijske proizvodnje.

V obdobju do leta 1970 bodo proizvodne zmogljivosti v obeh sektorjih kmetijstva še bolj intenzivno izkoriščene, v zvezi s tem bo porasla tudi produktivnost. Z intenziviranjem proizvodnje se bodo večala proizvajalna sredstva, zlasti mehanizacija za potrebe specializirane proizvodnje (pridelovne krompirja in krmnih rastlin), v obeh sektorjih pa povečala poraba gnojil in ostalega reprodukcijskega materiala.

Kmetijska proizvodnja bo naraščala v obeh sektorjih kmetijstva do leta 1970 predvidoma po stopnji 8,5 % letno, v družbenem sektorju po stopnji 12,25 % in v zasebnem sektorju po stopnji 7,5 % letno.

Povečana kmetijska proizvodnja bo v družbenem sektorju dosežena,

— če bodo optimalno izkoriščene razpoložljive zmogljivosti,

— če bodo nove predvidene investicije v vrednosti 21.693.000 N din do leta 1970 realizirane,

— če bodo kmetijske organizacije sledile sodobni tehnologiji pridelovanja kmetijskih pridelkov.

Do leta 1970 predvidevamo, da bodo kmetijske organizacije vlagale sredstva v nadaljnjo ureditev in pridobivanje zemljišč, izgradnjo potrebnih remiz ter skladišč za kompletiranje posameznih obratov, izgradnjo selekcijske postaje za semenski krompir, izgradnjo predelovalnega obrata klavnice in oljarice, nabavo strojev in opreme ter nakup plemenske živine.

Kmetijske organizacije bodo z amortizacijo in skladi ustvarile v obdobju do leta 1970 skupno 21.500.547 N din. Predvidene investicije iz lastnih

sredstev in obveznosti iz kreditov pa so za 12,4 odstotka višje od teh sredstev. Zato bodo morale kmetijske organizacije za realizacijo tega programa še najemati kredite.

V zasebnem sektorju se bo kmetijska proizvodnja povečala letno po stopnji 7,5 %. Tako povečanje bo mogoče doseči z dobro organizirano strokovno službo pri kmetijskih organizacijah, ki bo nadaljevala začeto delo v kooperaciji po sprejetem programu (pretapljanje pasme goveda ter vodenje selekcije in kontrole proizvodnosti).

Uporaba umetnih gnojil in zaščitnih sredstev se bo z intenziviranjem proizvodnje in z uveljavljanjem strokovne službe povečala od 4262 ton v letu 1965 na 6.500 ton v letu 1970, zaščitna sredstva pa od 29,5 tone na 39,4 tone. Povečala se bo tudi poraba kvalitetnega semenskega materiala, tako da bo tekla redna zamenjava semena važnejših njivskih kultur, kar bo tudi v znatni meri prispevalo k povečanju pridelkov. Z intenziviranjem proizvodnje krme ne le na njivah, ampak tudi na travnatem svetu bo dosežena večja skladnost med rastlinsko in živalsko proizvodnjo ter tako omogočena tudi večja proizvodnja mleka in mesa. Načrtna izbira plemenskih živali, umetno osemenje in voden naravnih pripust, izpopolnjevanje tehnologije krmljenja ter boljše zdravstveno varstvo živali bo v obeh sektorjih pripomoglo k večji proizvodnji in k rentabilnosti v živinoreji.

Ob realizaciji vseh naštetih činiteljev pričakujemo, da bodo v letu 1970 proizvedeni naslednji tržni viški:

	1965	1970	Indeks v tonah v 000 1 70/65
govedo in teleta	1511	1884	125,7
prašiči	400	1359	339,7
mleko	5514	10491	190,3
krompir	15802	19320	122,3

Udeležba družbenega sektorja pri tržnih viških bo naslednja: goveda in telet 7 %, prašičev 75,5 %, mleka 36,7 % in krompirja 19,6 % vseh tržnih viškov.

Večja proizvodnja tržnih viškov bo zahtevala večje povezovanje kmetijskih organizacij, trgovine in živilske industrije pri organiziranju in opremljanju kmetijske proizvodnje, pri zalaganju predelovalnih obratov s surovinami in pri plasmaju blaga na domače in tuje tržišče. Mnogo bi k povečani kooperacijski proizvodnji pripomoglo nadaljnje izboljšanje hranilno-kreditne službe pri kmetijskih organizacijah in pravilno usmerjena davčna politika, ki bi spodbujala proizvajalce k vlaganju v sodobna proizvajalna sredstva. Ena izmed glavnih nalog kmetijskih organizacij v obdobju do leta 1970 je izboljšanje kadrovske strukture zaposlenih v kmetijstvu. Potrebno bo intenzivno izobraževanje kadrov na delovnih mestih, v tečajih in šolah. Kmetijske organizacije bodo morale načrtno skrbeti tudi za strokovno izobraževanje zasebnih kmetovalcev.

Gozdarstvo

Pri gospodarjenju v gozdarstvu bodo upoštevana določila potrjenih dolgoročnih gozdno-gospodarskih načrtov, ki so izdelani za vse gozdove na območju občine Kranj. Za obseg gozdne proizvodnje v naslednjih letih bodo predvsem upoštevane ugotovitve teh načrtov, da je lesna zaloga gozdov za 30 % nižja od normalne, ki daje osnovo za trajno optimalno gozdno proizvodnjo. Zaradi tega ne bo mogoče izkoristiti celotnega letnega prirastka gozdov, ki znaša 3,7 m³ na ha, ampak le 2,6 m³. Razlika 1,1 kub. metra prirastka se bo kopičila v gozdovih za popraviljanje stanja gozdnih skladov. S to predvideno akumulacijo lesne mase bo lahko v 80 letih doseženo uravnovečeno stanje gozdnih skladov s povprečno lesno zalogo 200—280 m³ na ha. S temi ukrepi bo dosežen za 1 m³ večji prirastek, kar pomeni, da se bo zmogljivost gozdov na območju občine povečala za 50—80 %.

Vzporedno s temi osnovnimi smernicami za gozdno proizvodnjo je v gozdno-gospodarskih načrtih določena tudi struktura sečnje lesa po glavnih drevesnih vrstah. Zaradi manjše eko-

nomske zainteresiranosti ni bil etat listavcev v celoti izkoriščen, zato bo potrebno doseči ravnotežje v strukturi sečnje med iglavci in listavci v prihodnjem obdobju.

Sečnja lesa se bo v tem obdobju postopoma povečevala in v letu 1970 dosegla 64.700 m³, kar je za 10% več kot v 1966. letu. S sečnjo lesa v okviru določenih etatov ni pričakovati znatnega odstopanja v obsegu in strukturi blagovne proizvodnje tehničnih sortimentov. Predvideva se, da se bo neblagovna potrošnja tega lesa zaradi izboljšanja ekonomskega stanja zasebnega kmetijstva povečala z gradnjo in večjimi popravili stanovanjskih in gospodarskih objektov. Hkrati s tem pa se bo z urejevanjem lesnega tržnišča zmanjšal odtok lesnih mas mimo gospodarske organizacije, kar bo zagotovilo stalnost v obsegu blagovne proizvodnje.

Proizvodnja hlodovine iglavcev se bo v tem obdobju povečala le za cca 4% in sicer od 22.000 kub. metrov v letu 1966 na 22.900 kub. metrov v letu 1970. Navedena količina proizvedene hlodovine bo v tem obdobju zadoščala za pokritje potreb glavnih lesno predelovalnih zmogljivosti v občini, vendar pod pogojem, da bo Lesna industrija Kranj ostala dovolj konkurenčna na vedno bolj sproščenem tržišču z lesom.

Poleg navedenih ukrepov bo tudi redno vzdrževanje gozdov stalno usmerjeno k povečanju zmogljivosti gozdov.

Težišče gozdno-gojitvenega ukrepanja bo osredotočeno v gospodarsko pomembne gozdove, v katerih bo prišlo s strokovnim odkazovanjem do izboljšanja kvalitete sestojev in do povečanja količine in kakovosti prirastka.

Osrednji problem v stabilnih družbenih gozdovih doline Kokre so smrekove monokulture, ki so močno poškodovane od jelenjadi. V teh kulturah je bilo s postopno spremeno pristoje oblikovanje mešanih raznodobnih sestojev. S temi deli bo potrebno nadaljevati v skladu z gozdno-gospodarskim načrtom za to enoto, vendar bo predhodno treba učinkovito rešiti vprašanje gojenja jelenjadi na tem področju.

Izdelati bo potrebno lovsko-gospodarski načrt, ki bo usklajeval lovške in gozdarske interese in dal ob enem potrebna zagotovila za dosledno izvajanje.

Površine, ki so zaraščene s panjastimi gozdovi in degradiranimi gozdovi, bodo v skladu z ekonomsko interesantnostjo in z rastično sposobnostjo meliorirane, s tem da bo dosežena večja in vrednejša proizvodnja lesnih mas.

V gojenje gozdov bodo sistematično vključene vse gozdne površine, da bi dosegli večjo biološko stabilnost sestojev in kvalitetnejši prirastek.

Za gozdno gojitvena dela se bodo sredstva povišala od 445.000 N din v letu 1966 na 748.000 N din v letu 1970. Fizični obseg del se bo povečal za 100 ha ali za 25%.

Investicije v osnovna sredstva se v bodoče ne bodo mogle bistveno povečati, ker bo v tem obdobju več sredstev izločenih za vzdrževanje gozdov, zgradb, opreme ter za povečanje obratnih sredstev. Med gradbenimi objekti bo tudi v bodoče prevladovala gradnja gozdnih komunikacij v nekatere še nezadostno odprte gozdove na območju Jezerskega Kokre, pod Kravcem in Besnice. Sredstva za investicije bodo porasla od 1.454.000 N din v letu 1966 na 1.952.000 N din v letu 1970. Vse predvidene investicije bodo realizirane iz lastnih sredstev organizacije. Zaradi znane gibanja dohodkov in cen, ki so določene z zveznimi predpisi, lahko v bodoče pričakujemo povečanje dohodka v gozdarstvu z boljšim izkoriščanjem in sortimentacijo lesnih mas ter s povečano uporabo razpoložljivih sredstev za vzdrževanje gozdov v lastni režiji. Realno pa bi bilo v tem obdobju pričakovati tudi delne premike v cenah posameznih gozdnih sortimentov in sicer ob pogojih bolj sproščenega lesnega tržišča.

Z nadaljnjim uvajanjem in boljšim izkoriščanjem gozdne mehanizacije in v kombinaciji z deli v gozdovih in katerih je lastninska pravica, se bo proizvodnost v gozdarstvu povečala za 10%. To povečanje bo doseženo kljub temu, da bo v bodoče potrebno sekati več listavcev in sečnjo odmikati v gozdne predele s slabšimi pogoji dela.

Po spremenjenem zakonu o gozdovih iz leta 1965 je bilo podružbljanje gozdne proizvodnje in urejanje odnosov med delovno organizacijo in lastniki gozdov postavljeno na ekonomske osno-

ve. V naslednjem obdobju se pričakuje krepitev teh odnosov v smeri kompleksnega gospodarjenja, vendar še pretežno na individualni osnovi. V samoupravnem sodelovanju med lastniki gozdov in gospodarsko organizacijo prihaja v začetni fazi v poštev mehanizirano spravilo večletnih etatov iz težko dostopnih območij, mehaniziran posek večletnih etatov in opuščanje izvajanja gozdnih del z najeto delovno silo pri nekmečkih gozdnih posestnikih. S postopno rastjo ekonomske odvisnosti lastnikov gozdov in delovne organizacije ter krejitvijo samouprave gozdnih proizvajalcev bodo ustvarjene tudi možnosti za prehod na kompleksno gospodarjenje z gozdovi na posameznih ožjih območjih, predvsem v hribovitih predelih.

Z izvajanjem navedenega procesa pa bo hkrati potrebno reševati tudi socialnopolitične probleme. Ob celotnem skopku vprašanj, ki spremljajo proces podružbljanja gozdne proizvodnje, ne bo mogoče obiti vpliva, ki ga ima razvoj kmetijske dejavnosti; v posameznih rešitvah bo potrebno doseči ožje sodelovanje.

Lovstvo in ribištvo

Po določilih novega temeljnega zakona o lovstvu bodo lovške gospodarske organizacije gospodarile z lovišči v okviru sklenjenih pogodb z občinsko skupščino po dolgoročnih lovsko-gospodarskih načrtih, ki bodo izhajali iz bonitirnega staleža divjadi v loviščih.

Osnovna naloga lovskogospodarskih organizacij bo izravnava dejanskega staleža divjadi z bonitiranim, da bo zagotovljen normalen razvoj te dejavnosti v skladu s kmetijstvom in gozdarstvom. Lovske družine bodo težje k večjemu vlaganju male divjadi (fazan, zajec) v nižinska lovišča, kar je pogoj za povečanje deviznega priliva in za uspešno gospodarjenje v loviščih.

Ribiška družina Kranj si bo v obravnavanem obdobju prizadevala ohraniti sedanji ribji stalež v lovnih vodah obenem pa bo bolj aktivirala gojitvene vode za obnavljanje ribjega zaroda. S tem bo zagotovljeno, da se ribji stalež ne bo zmanjšal kljub predvidenemu povečanju lovnega turizma.

V tem obdobju bo potrebno raziskati možnosti za aktiviranje bobovskega ribnika za razna ribiška tekmovanja in za ureditev avtokampa, združenega z ribolovom, kolikor bodo to narekemale potrebe razvoja turizma na našem območju.

Trgovina

Razvoj trgovine v obdobju do leta 1970 je posebnega pomena za hitrejši razvoj proizvodnje in za hitrejšo obračanje kapitala. Stabilnost in skladnejši razvoj gospodarstva sta v veliki meri odvisna od režima in mehanizma, uveljavljenega v blagovnem prometu, ker je blagovni promet neogibna faza v procesu družbene reprodukcije. V merilu občine ima trgovina pomen tudi kot faktor življenjskega standarda in kot eden izmed virov sredstev za financiranje družbenih dejavnosti.

Pogoji za razvoj blagovnega prometa na drobno in v debele so se v preteklih štirih letih izboljšali, ker so se povečale trgovske površine za prodajo na drobno, povečale pa so se tudi površine centralnih skladišč. S pruereditvami obstoječih trgov in z dokaj intenzivnim uvajanjem samoposrednega načina prodaje v trgovini za prodajo blaga: dnevne potrošnje je bil dosežen napredek v postrežbi kupcev in v izbiri blaga za široko potrošnjo, vendar pa še ne v tak meri, da bi bila zajeta kupna moč prebivalstva v celoti in da bi Kranj dosegel pomen regionalnega trgovskega centra.

Z novo gradnjo in s povečanjem zmogljivosti trgovin za blago dnevne potrošnje v centrih sosesk ter z zadrževanjem prodaje vseh živil v samopostrežbah so bile dane možnosti za preureditev živilskih trgovin v starem delu mesta za prodajo drugega blaga. Na ta način je bilo pridobljenih 624 m² trgovskih površin — predvsem za prodajo obleke in obutve, čeprav še niso izčrpane vse možnosti za poživitev videza in prodaje blaga ter storitev na mestni magistrali.

Za zajetje kupne moči stalno naseljenega prebivalstva, ki bo predvidoma rastoče, ker se bo povečalo tudi število aktivnega prebivalstva, bo potrebno povečati zmogljivosti za prodajo blaga za okoli 4.000 m², od tega okoli 1.800 m² za prodajo blaga dnevne potrošnje — 950 m² v mestnih soseskah in 850 m² na podeželju. Da bi zajeli tu-

di kupno moč turistov in prebivalstva iz ostalih gorenjskih občin, ki gravitirajo z nakupi na Kranj, ter zagotovili tudi dobi reprodukcijekega materiala za obrt, bi morali zgraditi nadaljnjih 1200 do 2000 m². Pri upoštevanju potreb prebivalstva in drugih potencialnih potrošnikov bo torej potrebno zgraditi 3400—4200 m² trgovskih površin za neživilske stroke. Z navedenimi površinami bi dosegli v mestu Kranju okoli 12.000 m² trgovskih površin za neživilske stroke, kar bi lahko zagotovilo z dopolnitvami manjših specializiranih trgovin pokritje potreb tudi za kasnejše obdobje po letu 1970.

Trgovski prostor in tudi drugi lokali, ki bodo odpadli z rušenjem in urbanističnimi posegi, je potrebno dodatno upoštevati pri dimenzioniranju novih gradenj ali preureditev.

Trgovske zmogljivosti za neživilske stroke bodo zgrajene v trgovsko poslovnem centru v središču mesta, ki bo z opustitvijo obrata Sava I. segal delno tudi na te površine. Del specializiranih trgovin bo urejen tudi v drugih delih mesta v letu 1967 in v naslednjih letih. Urejena bo tudi trgovina za prodajo drobnega tekstilnega in galanterijskega blaga v Strazišču.

Do konca leta 1970 bo zgrajena nova veleblagovnica, kar bo velikega pomena za uveljavitev Kranja kot trgovskega središča Gorenjske po letu 1970, ko računamo, da bo z aktiviranjem teh kapacitet nadalje zagotovljen nepretrgan porast blagovnega prometa.

Hkrati z gradnjo trgovin bodo investitorji teh in drugih kapacitet zagotovili izobraževanje potrebnega strokovnega kadra.

Trgovine za prodajo blaga dnevne potrošnje bodo v mestu zgrajene v novih in še razvijajočih se stanovanjskih soseskah, kot so Vodovodni stolp, Zlato polje, Primskovo-Klanec in tudi v trgovsko poslovnem centru, v skladu z razvojem stanovanjske gradnje in z rastjo potrošnje. Zaradi zadavne na Drolovki bo potrebno povečati zmogljivosti tudi na tem območju. Na podeželju je potrebno urediti trgovine zaradi preskrbe prebivalstva in zaradi turističnega prometa, in sicer v Senčurju, Cerkljah, Zabnici, Predvozu, Naklem, Struževem, Čirčah in Bitnju. V drugih podeželskih krajih, kjer so manjše potrebe po povečanju zmogljivosti, pa je to mogoče povečati z dozidavami in preureditvami, spremembami v tehniki prodaje ter z odpiranjem manjših stalnih in začasnih prodajnih mest, predvsem za potrebe turizma.

Modernizacija obstoječih trgovin je bila v preteklem obdobju pomemben činitelj razvoja panoge. Čeprav se bo delež novozgrajenih zmogljivosti v bodoče povečal, bodo tovrstne investicije tudi v bodoče pomembne in nujne zaradi zahtev kupcev in zaradi dviga ravni trgovskih storitev. V obdobju do leta 1970 računamo na modernizacijo okoli 1.700 m², v to vsoto pa niso vštete potrebe po rednem vzdrževanju in obnovah inventarja.

Bistvenega pomena za zboljšanje preskrbe lokalnega tržišča in Gorenjske s sadjem in zelenjavo pa tudi s polpripravljenimi industrijskimi prehrambnimi artikli je izgradnja hlacilnice, ki bo začeta v letu 1967.

Trgovske organizacije s sedežem v občini računajo, da bodo povečale vrednost blagovnega prometa po stopnji 13,25% letno, oziroma da se bo do leta 1970 ta promet povečal za 65% v primerjavi z letom 1965. Pri tem računajo na realizacijo 58 milijonov N din skladov in na skupno 10 milijonov N din amortizacije. Ker so v preteklih letih trgovska podjetja investirala pretežno lastna sredstva, bodo obveznosti za odplačila najetih kreditov sorazmerno nizke — 5,1 milijonov N din. Plan investicij v znesku 53,7 milijonov N din je možno izpolniti pod pogojem, da se za investicije zagotovijo tudi krediti, sodelovanje kapitala proizvodnih podjetij, del dohodkov od najemnin za poslovne prostore in tudi vlaganja tuje trgovske mreže.

Pri poudarjanju pomena, ki ga ima povečanje zmogljivosti za pokritje potreb prebivalstva po nakupih in za pokritje potreb drugih možnih kupcev, računamo poleg dohodkov, ki bodo s kroženjem kapitala ostali v občini, tudi za nujno potrebno ekonomsko krepitev trgovskih podjetij, tako da bodo sposobna gospodariti in se razvijati v zaostrenih pogojih na tržišču kapitala in na tržišču storitev.

Turizem

Rezultati, ki so bili doseženi na področju turizma v preteklem petletnem obdobju, niso v sorazmerju s prometnimi in naravnimi možnostmi, se pa v skladu z nivojem organizacije in kvalitete turistične ponudbe in tudi kvantitete turističnih zmogljivosti. Krajevno in organizacijsko razdrobljene in po številu in opremljenosti skromne zmogljivosti niso mogle v zadostni meri zajemati priliva tujih, zahtevnejših gostov ob presusmeritvi domačih gostov iz stacionarnega na izletniški turizem. Opremljenost in ureditev turistično perspektivnih krajev in območij se je nekoliko izboljšala šele v zadnjem času.

V Kranju in okolici je vredno omeniti Smarjetno goro, ki še ni v celoti aktivirana niti kot zgradba niti kot območje. V Kranju je prišlo le do nekaterih preureditev gostinskih objektov in do večje načrtnosti pri vzdrževanju in urejanju javnih nasadov in cest. Obstoječi športni objekti še niso dali rezultatov na področju turizma. V Preddvoru so se v večji meri povečale zasebne turistične zmogljivosti kot v hotelu in njegovi dependansi, več sredstev je bilo vloženo tudi za ureditev kraja in za turistično službo, vendar je kraj ostal še vedno zanimivejši kot cilj kratkega izleta kot pa za preživljanje počitnic, za kar ima Preddvor naravne pogoje. Na Jezerskem so investicije v Domu Jezersko poleg povečanja zmogljivosti dale možnost za boljši nivo gostinskih storitev; zboljšal se je tudi nivo zasebnih turističnih zmogljivosti, ki prevladujejo. V pestrosti turistične ponudbe pa ni prišlo do večjih sprememb, razen da so bili vzpostavljeni pogoji za sprejem televizijskega programa. Naklo z okolico se je pojavilo kot organizirano turistično območje v letu 1964 in je doslej v okviru zasebne pobude in pod okriljem turističnega društva uspelo izkoristiti del možnosti, ki so zaradi ceste, po kateri teče od pomladi do jeseni reka motoriziranih turistov.

Na Krvavcu je bilo narejeno največ, vendar šele v letu 1966, ko je bila zgrajena sedežnica do hotela, postavljena brunarica v Tihni dolini in v njeni bližini speljana tudi vlečnica. V prejšnjih letih je bil saniran hotel. Cerklje kot bližnje izhodišče na Krvavec niso doživele sprememb. Kot izletniška točka se je na novo uveljavilo tudi letališče Brnik.

Do konca leta 1966 se je povečalo število ležišč v hotelih za 214, v zasebnih turističnih sobah pa za 234, tako da je za turizem sedaj na razpolago nad 1.100 postelj (brez planinskih domov in drugih zmogljivosti, ki se za turizem uporabljajo občasno, ter zmogljivosti, ki jih zaseda bolnica na Jezerskem), torej količina, od katere bi lahko pričakovali večje rezultate, kot so bili doseženi v preteklem obdobju. V mestu Kranju je skupaj 196 ležišč, od tega 119 v hotelih, 77 pa v zasebnih turističnih sobah. Za preteklo obdobje je značilen vsakoletni porast števila gostov, predvsem tujih; pri nočitvah pa je letu porasta sledile skoraj praviloma leto padca nočitev. Taka gibanja so bila v glavnem odraz nizkega nivoja turistične ponudbe od kvalitete nastanitve do možnosti za razvedrilo in športno udejstvovanje ter neorganiziranega nastopanja na tržišču ob razdrobljenih zmogljivostih in šibki propagandni dejavnosti.

Odprte državne meje in proglašitev leta 1967 za mednarodno turistično leto bo povzročila hitrejši porast prehodov tujih turistov, posebno še motoriziranih. Gospodarski rezultati bodo odvisni predvsem od sposobnosti vseh možnih udeležencev v turističnem gospodarstvu; od njihove hitre in čim bolj intenzivne vključitve bo odvisen razvoj turizma v naslednjih letih.

Za dosego možnih in za gospodarstvo občine in podjetij pomembnejših rezultatov na področju turizma je potrebno v naslednjem obdobju

— postopno in čim hitreje odpravljati pomanjkljivosti iz preteklega obdobja, računajoč na rezultate ki jih lahko dajo obstoječe zmogljivosti in sploh materialna osnova,

— pristopiti k dopolnitvam obstoječih turističnih žarišč in k snovanju novih na podlagi prečiščenih, ekonomsko izvedljivih in tekoče usklajenih zamisli.

Od odločitve podjetij, ki so zainteresirana za razvoj turizma v občini, da prično s sodelovanjem oziroma z organizacijo skupnih služb na področju propagande, komercialne in investicijske, pričakujemo da bodo postali nosilci razvoja in oblikovalci pestre in kvalitetne turistične ponud-

be. Računamo tudi na razširitev področij sodelovanja in na pristopanje novih gospodarskih članov.

Taka organizacija bo sposobna realizirati predvsem naslednje ključne naloge:

— zgraditi en ali več hotelov v Kranju, kar je glavni činitelj pričetka oblikovanja mesta Kranja kot turističnega centra in izhodišča za celoletni, predvsem pa zimski turizem;

— povezati te objekte z rekreacijskimi površinami ob kanjonu Kokre, ki bodo dobile potrebne dimenzije z vključitvijo prostora, ki ga bo s preselitvijo sprostila tovarna Sava;

— vplivati na oblikovanje mestnega središča, da bo dobilo potrebno svetlobo in privlačnost turističnega mesta;

— izkoristiti kapital, ki je že vložen v športne objekte, tovrstne zmogljivosti dopolniti in popopri v skladu s povečanimi možnostmi za koncentracijo turističnih zmogljivosti v mestu;

— funkcionalneje povezati Kranj, Preddvor, Jezersko in Brnik s Krvavcem kot zimsko-turističnim centrom občine;

— dvigniti zmogljivosti tudi v teh krajih z zgraditvijo novih prenočitvenih prostorov v Preddvoru in na Jezerskem;

— nadaljevati z ureditvijo in opremo smučišč na Krvavcu ter dopolniti gostinsko mrežo na tem območju ter ob izhodiščnih točkah novih komunikacij.

Od turističnih društev kot organizacij občanov, ki so že vključene ali pa so se pripravljene vključevati v turizem, pričakujemo, da bodo sodelovala z gospodarskimi organizacijami predvsem na področju propagande sorazmerno ekonomskim koristim, ki jih bodo imeli občani od turizma, na področju komunane in hortikulturne ureditve krajev, pri izobraževanju prebivalstva za dvig nivoja turističnih storitev zasebnikov in sploh pri razvijanju turistične misli občanov.

Gostinstvo

Na tržišču gostinskih storitev je prišlo v preteklem obdobju do bistvenih sprememb. Vpliv vseh vrst turističnega prometa, izletniškega tranzitnega in stacionarnega, je stalno naraščal in vplival na razvoj prometa v gostinstvu. Spremembe so nastale tudi v potrošnji stalno naseljenega prebivalstva, tako da je bilo za razvoj panoge pomembno predvsem prilagajanje zmogljivosti, organizacije poslovanja, izbire in kvalitete storitev povpraševanju potrošnikov. Skromna startna osnova panoge, krajevna in organizacijska razdrobljenost zmogljivosti in nizka akumulativnost so prilagajanje otežkočale in zavirale, vendar je bil dosežen napredek v povečanju števila sedežev in v povečanju števila prodajnih mest. Nekatera izmed njih pomenijo tudi novo kvaliteto in doprinašajo k boljšemu pokritju občine z gostinsko mrežo.

Ekonomska sposobnost gostinskih podjetij se ob naglem naraščanju stroškov poslovanja zmanjšuje tako zaradi zaostritve pogojev gospodarjenja kot zaradi premajhne velikosti podjetij, zato bo potrebno, da se bodo

— oblikovale tako velike organizacije, ki bodo zagotavljale ne samo rentabilno poslovanje, ampak tudi ustrezno akumulacijo, predvsem s povečanjem obsega in kvalitete storitev,

— usmerila podjetja na gradnjo objektov, ki bodo zagotovili širino dela in vnesli v obstoječe zmogljivosti nove kvalitete.

V naslednjem obdobju bi bilo potrebno povečati restavracijske zmogljivosti ob pričakovanem razvoju turizma za okoli 700 sedežev in sicer skoraj izključno v okviru hotelskih zmogljivosti in samostojnih restavracij, da bi dosegli zaželeno kvaliteto storitev, povečanje podjetij in njihovo konkurenčno sposobnost. Za dopolnitev števila prodajnih mest pa je potrebno še nadalje odpirati obrate z majhnimi zmogljivostmi in obrate s hitro strežbo v mestu Kranju in v vseh drugih večjih krajih ter ob pomembnejših komunikacijah.

Za zasebno gostinstvo, ki predstavlja dobro tretjino obstoječih komercialnih zmogljivosti, je potrebno vztrajati pri hitrejšem zboljšanju kvalitete storitev, pri odpiranju novih obratov pa zagotavljati večjo strokovnost kadrov.

Po predvidevanjih gostinskih podjetij se bo vrednost družbenega brutoproizvoda povečevala povprečno za 11,5% na leto, v letu 1970 pa bo leta za 70,9% večji kot v letu 1965. Pri takem razvoju prometa računajo podjetja, da bodo ustvarila 6,1 milijonov N din skladov in 4,5 mili-

jonov N din amortizacije. Obveznosti iz sedanjih zadolžitvev in na novo najetih kreditov bodo znašale 3,6 milijonov N din za obdobje do leta 1970, kar pomen 34,6% sredstev, ki bodo v panogi na razpolago za enostavno in razširjeno reprodukcijo.

V planu investicijskih podjetij, ki znaša skupno 21,7 milijonov N din, je predvideno: adaptacija gostišča Stari Mayr, dokončno aktiviranje hotela na Smarjetni gori z ureditvijo posebnih sob in z nakupom dodatne opreme, ureditev prostora za pripravo specialitet na ražnju in vrta za strežbo na prostem pri Samopostrežni restavraciji, odkup zemljišč okoli jezera Crnjava, odkup gospodarskega poslopja in adaptacija vile Slanc, rekonstrukcija restavracije v Domu Jezersko, obnove opreme v hotelu Jelen in v gostišču Prešernov hram. Ta predvidevanja so v skladu z razpoložljivimi sredstvi, ki so predvidena za panogo kot celoto. Z združevanjem sredstev in s krediti pa bodo zgrajene hotelske in restavracijske zmogljivosti. Za zagotovitev normalnega obratovanja novih objektov bodo investitorji zagotovili izobraževanje potrebnega kadra.

Obrt

Za sedanjo stopnjo razvoja obrti v občini je značilno,

— da obstojijo potrebne obrtne dejavnosti za opravljanje storitev, če upoštevamo družbeno in zasebno obrt,

— da so zmogljivosti posameznih obrtnih strok v družbenem sektorju premajhne in preveč razdrobljene,

— da je panoga obrti kot celota pomanjkljivo organizirana,

— da so velike anomalije v razvijanju obrtnih dejavnosti zunaj obrtnih podjetij.

V preteklem obdobju se je razvijala družbena obrtna dejavnost v več smereh, v okviru obrtnih podjetij in v okviru drugih podjetij, predvsem industrijskih. Ker so obrtna podjetja razvila premajhne zmogljivosti in celo ukinila nekatere dejavnosti zaradi preusmeritve v proizvodnjo, se je krepila zasebna obrt, podjetja pa se organizirala lastne delavnice kot stransko dejavnost, da bi si zagotovila vzdrževanje in popravila opreme, vozil, kinetijske mehanizacije, vzdrževanje zgradb itd. Razdrobljenost in ekstenzivno širjenje obrtnih dejavnosti, posebno storitev, je bilo v dosedanjih pogojih gospodarjenja največkrat smiselno in ekonomsko upravičeno. Hkrati z doslednejšim uvajanjem industrijskega načina dela v vse faze proizvodnje v novih pogojih gospodarjenja bo prišlo brez dvoma do kritičnega preteza lastnih obrtnih delavnic in cen za njihove storitve. Za sodelovanje z obrtnimi organizacijami se bodo podjetja odločala, če bodo ponudbe ekonomsko ugodnejše kot delo v lastni reži.

Razvoj gospodarstva teži za tem, da se v čim večji meri odpravi zastareli obrtniški način proizvodnje, prav tako pa ima bodočnost industrijski način dela za množično zadovoljevanje potreb po obrtnih storitvah. Povečana raba industrijskega blaga zlasti tržnih potrošnih predmetov stalno rastoče število stanovanjskih zgradb in vse bolj pestra oprema stanovanj ter stroji in tehnični pripomočki za gospodinjstva povzročajo stalno nove potrebe po storitvah in po nekaterih dodatnih predmetih. Industrijskega načina dela za kritje potreb po storitvah ne zahteva samo velika količina storitev, ampak tudi ekonomske meje naraščanja cen za storitve.

Tako perspektivno konkurenčne organizacije pa so možne v naših pogojih le v okviru družbenih obrtnih podjetij. V pogojih skladnejšega razvoja gospodarstva in naraščajoče osebne potrošnje bo imela zasebna obrtna dejavnost na splošno dopolnilni pomen, prevladovala pa bo na tistih področjih dela, kjer obrtniškega načina dela ni mogoče odpraviti, in tam, kjer je zaledje za storitve premajhno, cene za prevoz pa previsoke napram ceni za popravilo.

Nosilci razvoja storitvenih dejavnosti, ki so pomembne za prebivalstvo, pa tudi za proizvodne in druge gospodarske dejavnosti, kot so gradbene obrti, elektrotehnične obrti, avtomehanika in vzdrževanje kmetijske, gozdarske in gradbene mehanizacije osebne storitve (v pošteveden razen frizersko-brivske ter pedikerske dejavnosti) tudi popravilo obutve, pranje in sušenje perila), bodo morali izdelati programe za koncentracijo in modernizacijo dejavnosti v okviru dovolj velikih podjetij in tako organiziranih podjetij, ki

bodo sposobna zagotavljati popravila sproti in po konkurenčnih cenah.

Za gradbene obrti, ki so v Kranju, bi bilo primerno organizirati podjetje po principu splošnega storitvenega podjetja, v okviru katerega bi bile organizirane skupine zidarjev, pleskarjev, instalaterjev, teracerjev, kleparjev, ključavničarjev itd., tako da bi to podjetje lahko prevzemalo v celoti vzdrževalna dela na zgradbah in opravljalo tudi določena dela pri novih gradnjah in adaptacijah.

Glede na to, da znaša vrednost stanovanj v družbeni lastni 16 milijard S din in da je razen tega velika vrednost gospodarskih in negospodarskih zgradb pa tudi zasebnih stanovanjskih hiš, je potrebno pojačiti tovrstno obrtno dejavnost, predvsem pa z ustrežno organizacijo zagotoviti večjo učinkovitost, usklajevanje del in konkurenčno sposobnost. K večji konkurenčni sposobnosti bi pripomoglo tudi zmanjšanje administrativnega kadra.

K organiziranosti tržišča storitev bi bistveno prispevalo planiranje vzdrževalnih del pri podjetjih za stanovanjsko gospodarstvo, pri gospodarskih organizacijah in drugih delovnih organizacijah. Na podlagi take pripravljanih letnih potreb naj bi podjetja zbirala ponudbe za izvajanje del. Na ta način bi si zagotovila izvajalce, do izraza bi prišla preko raznih ponudb konkurenca, kar bi nujno sililo obrtna podjetja k izboljšavam dela in poslovanja. Za območje naše občine bi bila primerna taka dokaj močna organizacija.

Za elektrotehnično stroko je primerno, da poleg obstoječega industrijskega servisa tudi nadalje obstoji in se razvija elektrotehnično podjetje, ki je že sedaj organizirano po principu splošnega storitvenega podjetja. Na vsak način pa je potrebno v okviru tega podjetja uskladiti število delavcev posameznih specialnosti s potrebami po storitvah. Potrebno je dovolj hitro prilagajanje kadra in zagotovitev opreme za predmete, ki se množično pojavljajo v uporabi, n. pr. sedaj avtomatski pralni stroji, čez nekaj leta pa se bodo verjetno masovno pojavili tudi drugi gospodinjstvi stroji. Računati je treba s tem, da bo v skladu z večjo intenzivnostjo dela na delovnem mestu vedno večja potreba po nadaljnji mehanizaciji del v gospodinjstvu, ki se vsak dan ponavljajo. Družine, kjer so žene zaposlene, pa so v Kranju pogostejše kot povprečno v Sloveniji.

Ker je tržišče za storitve omejeno, obenem pa je v uporabi veliko število znamk raznih strojev in naprav, bo na tem področju dela težko misliti tudi v daljšem obdobju na ustanavljanje takega števila industrijskih servisov, da bi bila na ta način zagotovljena popravila za vse izdelke.

Veliko število vrst ene in iste naprave ali stroja na našem tržišču, ki ni veliko, vleče za seboj tudi številnejše težave v preskrbi z domačimi deli in sploh dražje vzdrževanje kot v tujini, kjer je bolj urejena proizvodnja.

Avtomehanika in servisi ter večja popravila kmetijske, gozdarske in gradbene mehanizacije kot obrtna dejavnost je na območju občine premalo razvita, čeprav je že dosežena visoka stopnja motorizacije, razvit je tovarni promet, v porastu je lahka kmetijska mehanizacija, da ne omenjamo velikega turističnega prometa. V treh letih se je število motornih vozil skoraj podvojilo, število zaposlenih v teh dejavnostih pa se je povečalo le za okoli 10%. Čeprav se je oprema delavnic nekoliko zboljšala, zmogljivosti in kvaliteta ne zadovoljujejo potrošnikov. Posledica tega stanja je, da imajo vse malo večje gospodarske organizacije lastne delavnice za popravila svoje motorizacije.

Potrebno bi bilo, da obstoječe podjetje oziroma ekonomska enota pripravi svoj program, v katerem je potrebno predvideti poleg organizacijskih ukrepov, dopolnitve kadrov in spopolnitve opreme in tudi nove delavnice za manjša popravila.

Glede razvijanja industrijskih servisov je za sedaj še podoben problem kot pri gospodinjstvih strojih, namreč za razvoj specializiranih servisov je ovira veliko število znamk motornih vozil, razen tega je blizu Ljubljane, ki ima veliko specializiranih servisov, od katerih so nekateri z delom preobloženi, da nastajajo specializirane zasebne delavnice. Če bi organizirali specializirane servisne delavnice, bi se morali naslanjati na potrebe širšega območja.

Za organizacijo popravil kmetijske mehanizacije ima gotovo najugodnejše pogoje Kranj, vendar pa je vprašanje, če je sedanja lokacija v Cerkljah najbolj primerna za organizacijo osrednje delavnice, ki bi imela lahko svoje podružnice v vseh večjih krajih Gorenjske.

V to stroko spadajo tudi pralnice avtomobilov, ki sta na našem območju dve in sicer na Zlatem polju v okviru bencinskega servisa, kjer dela 5 oseb v dveh izmenah, in na Laborah pri avtoservisni delavnici, kjer opravlja delo en sam delavec tudi v času, ko je povpraševanje po teh storitvah največje. Najprej je potrebno ustrežneje urediti to pralnico in povečati število delavcev v skladu s povpraševanjem po teh storitvah, posebno v zimskem času. V prihodnosti bo potrebno odpret še eno do dve novi pralnici, v skladu z razvojem motorizacije in s potekom novih cest.

V skupini obrti, ki opravljajo osebne storitve, je v družbenem sektorju razvita frizerska obrt, ki so jo v zadnjem času dopolnile tudi na podeželju zasebne obrtne delavnice. Na tem področju sicer lahko nastanejo potrebe po povečanju števila delavnic predvsem odvisno od razvoja mesta, vendar je obstoječe podjetje sposobno, da razširi svojo dejavnost oziroma odpre novo delavnico.

K osebnim storitvam bi lahko štel tudi pralnice, v katerih bi imele stranke možnost oprati in posušiti perilo, če upoštevamo, da je v mestu Kranju nad tri tisoč enočlanskih gospodinjstev in okoli 2.300 dvočlanskih gospodinjstev, katerim se nakup pralnega stroja ne izplača oziroma je še mnogo takih, ki nakupa ne zmorejo ali stroja nimajo kam postaviti. Razen tega moramo računati, da je v strukturi prebivalstva vedno več starejših ljudi, ki bi jim bile take storitve oziroma možnosti dobrodošle. Primerno bi bilo, da potrebe prouči obstoječe servisno podjetje, ki bi s to dodatno dejavnostjo lahko pocenilo poslovanje, kar bo v bodoče nedvomno potrebno. V nasprotnem primeru lahko pričakujemo, da bo tudi na tem področju prišla do izraza zasebna pobuda.

Problemotiko obrtniških storitev v gospodarskih organizacijah, posebno v industriji, je mogoče začeti učinkovito reševati z ustreznim razvojem družbenih obrtnih podjetij, ki bodo sposobna zagotoviti hitra, kvalitetna in relativno tudi cenena popravila.

Po predvidevanjih družbenih obrtnih podjetij se bo družbeni bruto proizvod povečal povprečno letno po stopnji 6,4%, v letu 1970 bo za 36,7% večji, kot je bil v letu 1965. V petih letih bo na razpolago za enostavno in razširjeno reprodukcijo skupaj 23,2 milijonov N din; 20,1 milijonov N din bo skladov in 3,1 milijona N din amortizacije.

Plan investicij panoge znaša 10,6 milijonov N din, od tega 7,9 milijonov N din gospodarskih investicij. Gorenjska oblačila bodo uredila obrat v prostorih bolnišnične kurilnice, Elektrotehnično podjetje predvideva gradnjo nove poslovne zgradbe in nakup opreme zanjo, Kovinsko obrtno podjetje gradnjo proizvodnega dvorane (nima še določenega proizvodnega programa), Puškarna nakup delovnih strojev in investicije v izboljšavo delovnih pogojev, Obrtno podjetje Cerklje izpopolnitve opreme ter druga podjetja razne manjše nakupe in izpopolnitve. Ker računajo, da bodo znašale anuitete za sedanje in bodoče zadolžitve 3,4 milijona N din, bo po pokritju predvidenih investicij še možnost za realizacijo skupnih akcij, ki so potrebne za hitrejši razvoj te gospodarske panoge.

V prihodnjih letih bo izvedena rekonstrukcija pekarnice, za rešitev nekaterih drugih vprašanih obrti, predvsem za zagotovitev delovnih prostorov, pa je treba predvideti možnosti za obrtne delavnice v prostorih tovarne Sava. Poleg drugih ugodnosti, ki bodo nastale s tako razširitvijo, bo ostalo tudi več sredstev za sodobno opremo in delovne priprave.

III. KOMUNALNE DEJAVNOSTI

V preteklem petletnem obdobju so bila v komunalno dejavnost vložena znatna sredstva, ki so bila pretežno potrošena za razširitev komunalnih naprav, v znatni meri pa za sanacijo dotrajanih komunikacij, vodov in naprav, vendar je ostal nivo komunalne ureditve in oprem-

ljenosti krajev, posebno še nekaterih predelov mesta, preč do danes. S stanovanjsko gradnjo so bile zajete velike nove površine, pomembne za individualno gradnjo, kamor so bile speljane samo najnujnejše komunikacije in vodi. Tako so n. pr. ostali celi predeli brez urejene kanalizacije (Planina—Cirče, Stražišče, Orehek—Drulovka) in javne razsvetljave. Iz tega izhajajo tudi velike potrebe po investicijah v kanalizacijo, javno razsvetlavo, rekonstrukcijo in modernizacijo cest in za urejanje javnega zelenja. V zaostanku za potrebami so tudi zmogljivosti vodovodnih rezervoarjev. Poleg intenzivne gradnje predvsem stanovanjskih zgradb in sorazmerno velikih površin, ki so bile na novo vključene v urbanistično območje mesta, so doprinesli k sedanjemu položaju tudi nerešeni problemi organizacijske pravne in ekonomske narave.

Dodelitev osnovnih sredstev (kanalizacijskega omrežja, vodovodnega omrežja, omrežja javne razsvetljave in nekaterih drugih objektov) v gospodarjenje komunalnim podjetjem in pristop k načrtnemu urejanju dokumentacije kot pogoju za uspešnost dela pri vzdrževanju naprav ter načrtovanje razširitev in rekonstrukcij za daljše obdobje, z upoštevanjem sedanjega stanja in glede na bodoči urbanistični razvoj mesta, daje podlago za delo komunalnih podjetij in za oblikovanje in vodenje komunalne politike v občini v naslednjem obdobju.

Na podlagi potreb po razvoju komunalnih dejavnosti in z upoštevanjem zmogljivosti občanov je občinska skupščina sprejela odločitev o zbiranju sredstev v obliki prispevka za uporabo mestnega zemljišča za nove investicije v javno razsvetlavo, mestne ulice in pločnike, javno zelenje in tisti del kanalizacije, ki je potreben za odvajanje meteoritnih voda, torej za razvoj dejavnosti, ki služijo skupnim potrebam vseh prebivalcev mesta. Za razvoj vodovodnih naprav in omrežja, za razvoj kanalizacije, ki je potrebna za odvajanje odplak, in za razvoj omrežja za distribucijo električne energije pa pade skrb na lista komunalna podjetja, ki gospodarijo z napravami in storitve tudi zaračunavajo posameznim podjetjem in individualnim koristnikom. Tekoči stroški za vzdrževanje javne čistote, za tokovino, za javno razsvetlavo, za vzdrževanje javnih parkov in zelenic bodo šli tudi v bodoče v breme občinskega proračuna.

Razvoj vodovodnega omrežja in naprav

Na območju občine obstoje trije glavni sistemi za preskrbo z vodo:

- podaljšek vodovoda iz občine Tržič, iz katerega se oskrbujejo z vodo vasi med Udenborštom in reko Savo, do Naklega,
- vodovodni sistem na levem bregu Kokre, v katerega priteka voda iz Čemšenika in jo ojačen z dotokom iz sistema Vodice—Mengeš, ki se napaja iz zajetij pod Kravcem ter preskrbuje z vodo naselja Kranjskega polja in območje pod Kravcem ter obsavske vasi na levem bregu Save,
- vodovodni sistem na desnem bregu Kokre, kjer je najmočnejši prtok gravitacijske vode iznad Bašlja in Nove vasi, ki priteka preko raztežilnika na Zelenem hribu do rezervoarja v Stražišču.

V tem sistemu ima stolpni rezervoar pomen raztežilnika. Za dovodno vejo z levega brega Kokre pa ima ta objekt pomen protirezervoarja. Ker sta ti dve funkciji popolnoma ločeni, bo potrebna preureditev. Potrošnja vode v Kranju nima, zato je potrebno zgraditi rezervoar na Zelenem hribu (1000 m³) in v naslednji fazi povečati rezervoar v Stražišču od sedanjih 500 na 1.200 m³ in ga preurediti obenem kot protirezervoar. Na povečanje stolpnega rezervoarja, ki ima 250 m³ prostornine, se ne računa v investicijskem programu za rekonstrukcijo in razširitev dovodnih cevodov vodovoda Kranj z okolico, ker bi bilo povečanje predrago in objekt ne bi bil estetski. V drugi fazi rekonstrukcije bo potrebno zamenjati tudi glavni dovodni cevod od rezervoarja na Zelenem hribu do Kranja.

Vsa zajetja dajo minimalno 205,5 l/sek. gravitacijske vode, potreba pa znaša za 61.000 prebivalcev 205,13 l/sek., s tem, da se računa na osebno potrošnja 290 l vode dnevno. Iz teh po-

datkov je razvidno, da zajete količine vode zadoščajo.

Motnje v preskrbi z vodo povzročajo pre malo dimenzionirani rezervoarji, ki ne morejo kriti konic potrošnje, in zastareli ter neustrezno dimenzionirani cevovodi. Najbolj pereče je vprašanje mestne vodovodne mreže. Pri širjenju mesta so se izvajali priključki ločeno od primera do primera, ne da bi bilo kdajkoli preštudirano vodovodno omrežje kot celota.

V preteklih letih so bila urejevana v glavnem vprašanja preskrbe z vodo v krajih zunaj mestnega območja in se rešujejo tudi še v letu 1967, medtem ko so ostala nerešena glavna vprašanja preskrbe mesta z vodo, čeprav se prav na tem območju zbere z vodarino največ sredstev za enostavno in razširjeno reprodukcijo.

Za redno preskrbo Kranja, ki nima za potrošne konice zagotovljene skoraj nobene akumulacije, je nujno potrebna izgradnja 1000 m³ rezervoarja na Zelenem hribu in za to, da bi bil izkoriščen rezervoar na Trati, tudi izvedba povezave Srednja vas—Britof. Kot je razvidno iz podatkov, količine zajete gravitacijske vode zadoščajo, vendar pa je važen dodatni vir vode, ki se pridobiva s črpanjem talne vode na Gorenji Savi. Ta vir vode je pomemben za kritje potrošnih konic v Stražišču in zasavskih vaseh in je tudi varščina za preskrbo tega območja v času okvar na dovodnem cevovodu čez Savo, ki je pripet na leseni most Majdičev otok—Gorenja Sava. S preložitvijo železniške proge je le-ta tik ob provizoričnem črpališču, ki ga je potrebno zaradi tega čimprej prestaviti oziroma ga na novo zgraditi. Za ta objekt je bil izdelan glavni projekt v aprilu leta 1959.

V osnutku družbenega plana od leta 1966 do 1970 predlagane investicije v vodovodnem dovodni vode in naprave so v celoti utemeljene in v skladu s programom razvoja dovodnih cevovodov Vodovoda Kranj.

Tudi predlogi za razširitev dovodnega omrežja so v skladu z zazidalnimi načrti, vendar je za racionalno izgradnjo tega omrežja in za nemoteno preskrbo novih predelov z vodo bistveno pomembno, da se poleg investicij, ki bodo zagotovile dovolj dotoka vode do mesta, zagotovi tudi rekonstrukcija vodovodnega omrežja v mestu.

Zaradi okvar v omrežju se izgublja na posameznih območjih večje količine vode in zaradi tega je pomanjkljiva preskrba z vodo na posameznih območjih. Iz takih razlogov je predvidena tudi rekonstrukcija vodovodnega omrežja za Cerklje, Senčur in druge vasi.

Potreba po izgradnji odcepih za preskrbo z vodo naselij Senturška gora in Praprotna polica je pomembna s stališča potrošnikov, vendar pa je še bolj pomembno, da se zgradi vodovod od Stražišča do Zabnice, kjer je število prebivalstva večje, razen tega je talna voda, ki jo uporabljajo, higiensko oporečna. Z zgraditvijo nove črpalnice bo povečana možnost preskrbe tudi tega predela, ne glede na to, da še zadošča količina zajete gravitacijske vode.

Z investicijskim programom, ki bo moral biti v tem planskem obdobju še dopolnjen z rezultati programa rekonstrukcije mestnega omrežja, ki bo upošteval tudi urbanistični program razvoja mesta, obstajajo za rešitev tudi

— ocena vrednosti osnovnih sredstev in obračun amortizacije,

— višina tarife za vodo ob povečani amortizaciji, ki je nastala z revalorizacijo.

Do prvega problema prihaja zaradi tega, ker podjetje vodi vrednost investicij le v tisti višini, kolikor vložijo lastnih sredstev, medtem ko dela interesentov (izkop, zasutje) sploh ne obračuna, torej niso prikazana osnovna sredstva v dejanski vrednosti in tudi ni ustrezno dejanski vrednosti obračunana amortizacija.

Za nujne rekonstrukcije, nadaljevanje gradnje in za načrte znaša predračun stroškov 7.201.600 N din; od tega je bilo vloženo v letu 1966 529.000 N din, za realizacijo v nadaljevanju naštetih del, ki so navedena po prednostnem vrstnem redu pa bo potrebno zagotoviti 6.672.600 N din:

	N din
IV/3 vodovod Strahinj—Naklo	772.000
I/1 rezervoar Strahinj	20.000
IV/4 vodovod severni del mesta	300.000
IV/5 odcep v Britofu	97.000
IV/6 odcep v Stražišču	22.000
IV/9 odcep v Senčurju	51.600
IV/12 odcepi v Cirčah	309.600
IV/13 odcepi v Orehku	63.000
IV/7 odcep v Cerkljah	13.000
II/2 dodatno zajetje nad Bašljem	40.000
VI/1 sofinanciranje zavarovanja, cevovodov pred hudourniki s skupnostjo Vodice-Mengeš	50.000
IV/10 odcep v Brnik	36.000
IV/15 povezava obstoječega omrežja z novim cevovodom Adergas-Prebačevo	32.000
I/3 rezervoar Zeleni hrib	550.000
I/2 rezervoar Srednja vas	70.000
VI sofinanciranje	75.000
VIII stroški načrtov	130.000
V/2 II. etapa rekonstrukcije Srednja vas—Britof—Kranj	970.000
V/3 VI. etapa rekonstrukcije Stražišče—Zabnica	770.000
IV/14 odcepi na Drulovki	423.000
III/1 črpalnica Gorenja Sava	980.000
III/1 vodovod Senturška gora	340.000
IV/11 odcep v Praprotno polico	212.000
III/2 vodovod Pševo	80.000
V/1 rekonstrukcija vodovodnega omrežja za Cerklje	186.000

Razvoj kanalizacije

Program kanalizacije zajema celotno območje, ki ga upošteva urbanistični plan, ter upošteva tudi končno število prebivalstva na urbanističnem območju in sicer 60.000.

V tem programu je predvideno skupno omrežje za odvajanje odplak od prebivalstva, meteoroloških voda in tudi odplak od obstoječe industrije.

Pri dimenzioniranju kanalov je upoštevana potreba po odvajanju meteoroloških voda z upoštevanjem meteoroloških podatkov o pogostosti in intenzivnosti nalivov in z uporabo odtočnih koeficientov za posamezne vrste površin (strehe, asfaltirane površine, zelenice) za posamezno prispevno območje.

Količine padavinskih odplak so za približno 100-krat večje, kot so izračunane količine sušnih odplak, pri čemer je vzeta za osnovo potrošnja 350 l vode na osebo in dan. S to količino, ki je sorazmerno visoka, je vračunana tudi poraba vode v gostinstvu in v javnih objektih.

Program kanalizacijskega omrežja je zasnovan tako, da vodi vsaka kanalska mreža k strugama Save in Kokre, in sicer s pomočjo rajonskih zbiralnikov. Na priključku teh kanalov na glavne zbiralnike so predvideni razbremenilniki, ki naj odvajajo padavinsko vodo v vodotok, razredčene fekalije pa vodijo naprej v čistilno napravo.

Glavno kanalsko omrežje bi obsegalo po tem programu okoli 44 km kanalov.

Za čistilno napravo, v katero naj bi se stekale vse komunalne in že razstrupljene industrijske odplake, je predvidena lokacija v Zarici. V končni fazi so predvidene tri čistilne komore, za delovanje naprave pa zadostujeta v začetku dve komori.

Delitev stroškov za izgradnjo čistilne naprave med industrijo in prebivalstvom bi morala biti 3:1. Deljeni bi bili lahko tudi stroški pri izgradnji glavnih zbiralnikov. Industrija bi morala prevzeti stroške za izgradnjo GZ-4, GZ-5 in GZ-7. GZ-4 je zbiralnik na desni strani Save za industrijski bazen, Stražišče, Orehek, Drulovko; GZ-5 zajema industrijsko cono opekarne in puškarnice; GZ-7 prične na Polici, nato poteka ob železniški progi Kranj—Naklo in na koncu zajema še naselje Stružovo. Stroški za imnovane tri skupine naprav: glavni zbiralniki, rajonski zbiralniki, čistilne naprave, ki znašajo skupaj 30.541.406 N din, bi se razdelili: na industrijo 16.082.823 N din, na mesto pa 14.458.583 N din.

V predračunu stroškov za izgradnjo kanalizacije v petih etapah je navedena vsota 42.841.406 N din, ker so upoštevani tudi stroški za ulično kanalizacijsko mrežo.

V družbenem planu razvoja občine Kranj od leta 1966—1970 sta upoštevani prvi dve etapi in

predlagan tudi vrtni red za izvajanje predvidenih del.

Kanalizacijsko omrežje na desnem bregu Save, to je za Gorenjo Savo in Stražišče, je potrebno še dopoljevati in dograjevati na podlagi obstoječe zasnove ter dosedanjih gradenj. Na Primskovem oziroma na mestnem prostoru na levem bregu Kokre, kjer ni pravzaprav še niti zasnove javne kanalizacije, je potrebno podrobno preučiti vprašanje glavnega omrežja kanalizacije in v skladu z ugotovitvami oziroma dognanji študije vnašati objekt. v letne plane. Pri načrtovanju kanalizacije je še posebno važna uskladitev omrežja z vodovodnim omrežjem in drugimi komunalnimi vodi.

Pristop k enotnemu reševanju problemov kanalizacije v mestu terja, da se v doglednem obdobju 5—7 let zgradijo naslednji objekti v vrednosti 11.221.000 N din v dveh etapah.

I. etapa

	N din
1. Del rajonskega zbiralnika RZ-11 v Stražiški ulici, stroški znašajo	259.500
Glavni projekt je že izdelan;	
2. III. faza, zadnji odsek RZ-25, to je zbiralnik od Ceste JLA—Sava, odsek od Stare ceste do Save, glavni projekt je izdelan stroški pa so ocenjeni	135.000
3. Odsek kanala GZ-1 na območju Planine v dolžini 200 m in gradnja raztežilnega kanala R-13, ki naj reši kritično stanje na Planini. Projekt ni izdelan, ocenjujemo stroške	500.000
4. Rajonski zbiralnik RZ-2 na Primskovem za komunalno cono. Kanal bo nujen, ker se komunalna podjetja že selijo na to območje, projekt ni izdelan, stroški pa so ocenjeni na	540.200
5. Ulična mreža v delu soseske S-8 Stražišče s priključkom na RZ-12	250.000
6. Kanal v ulici XXXI, divizije, rajonski zbiralnik RZ-18, projekt je izdelan, stroški znašajo	295.595
7. Za ulično mrežo	1000.000

II. etapa

V tej so še preostali objekti, ki so zelo nujni, in naj bi bila realizirana v naslednjih dveh letih:

	N din
1. Glavni zbiralnik GZ-4 od savskega mostu do Zarice, ocenjeni stroški	1887.353
2. prvi del čistilne naprave, dva bazena, ocenjeni stroški	2465.000
3. RZ-16 na Orehku in zadnji del GZ-5 do reke Save, ocenjeno	310.000
4. RZ-23, zbiralnik za Zlato polje II, stroški ocenjeni na	299.501
5. Glavni zbiralnik GZ-1 na Primskovem od začetka do Planine	79.894
6. Preostali del RZ-12, stroški ocenjeni na	1200.000
7. Za ulično mrežo	2000.000

Modernizacija in rekonstrukcija mestnih ulic in cest II., III. in IV. reda

Z dokončnim sprejetjem »B« variante avtoceste in ob realnih izgledih, da bo prišlo do njene realizacije v petletnem obdobju, je treba istočasno poskrbeti za dobro povezavo mestnega cestnega omrežja na predvidene priključke avtoceste. Glavni priključek za mesto je predviden na Cesti JLA, zato je potrebno predvideti izgradnjo te ceste od priključka do Jelenovega klanca. Glede na težko prometno situacijo in na lokacijo novega hotela na platoju nasproti hotela Jelen je potrebno Jelenov klanec tudi rekonstruirati. Ta cesta bo predstavljala glavno prometno smer sever—jug. V tem obdobju je potrebno preurediti tudi vzhodno vpadnico (iz smeri Jezersko—Kamnik), ki bi se v križišču pred Komunalno banko povezovala s Stošičevo ulico in dalje s Koroško cesto. Predvidena povezava je pomembna tudi za izgradnjo avtoceste, ker povzročajo obstoječa nepravilna križišča ob prometnih konicah veliko zmedo.

V zvezi z naraščanjem prometa na posameznih mestnih ulicah in z zazidavo novih stanovanjskih predelov bi bilo potrebno do leta 1970 modernizirati naslednje ceste ali odseke cest:

- povezava Delavske ceste v Stražišču s Skofjeloško cesto in priključek na podvoz
- Cesta JLA in križišče
- Gosposvetska cesta
- Keбетova ulica — del
- avtobusna postaja pri kolodvoru
- ureditev cest v naselju ob Partizanski cesti
- Partizanska cesta do rekreacijskega centra

Kranja

- Gregorčičeva ulica
- Stritarjeva ulica
- Ulica XXXI. divizije
- Zupančičeva ulica od C. 1. maja do Ceste talcev
- rekonstrukcija Cankarjeve ulice
- Titov trg pred Prešernovim gledališčem
- Jelenčeva ulica do rekreacijskega centra

Kranja

- Ručigajeva ulica
- Benedikova ulica (Pukelj—Benedik)
- Šempetrska ali Trojarjeva ulica
- pločniki na Jelenovem klancu
- podaljšek Kidričeve ceste do priključka na Koroško cesto
- Likozarjeva ulica in Cesta talcev do križišča z Zupančičevo ulico
- Vodopivčeva ulica
- stopnice na Gašteskem klancu v Stražišču.

Urejanje in rekonstrukcije mestnih cest bo mo financirali s prispevkom za uporabo mestnega zemljišča in s prispevki investitorjev. V skladu s sredstvi bodo vsako leto s planom in na podlagi predračunov določeni objekti, ki se bodo izvajali.

V program Cestnega sklada SRS je treba vnesti modernizacijo naslednjih cest II. in III. reda:

- sofinanciranje od km 32.000 do 35.641 (50 %) ceste na Jezerski vrh.
- ureditev in asfaltiranje ceste Bobovk—Bela—Predvor
- asfaltni tepih z zaporaim slojem lahkega sistema — Golniška cesta
- asfaltni tepih na odseku občinska meja Trzič
- asfaltni tepih na odseku Zalog—Cerklje
- asfaltni tepih na odseku Visoko—Cerklje
- asfaltni tepih na odseku Vodice—Spodnji Brnik
- asfaltni tepih na odseku Trboje—Kranj
- obnova obrabne plasti na odseku Podreča—Labore
- dokončanje modernizacije na odseku Grad—Zičnica
- asfaltni tepih na odseku Cerkije—Grad
- asfaltiranje ceste skozi Senčur
- asfaltiranje ceste Zgornji Brnik—letališče
- asfaltna prevleka ceste Kranj—Besnica
- ureditev ceste Hotemože—Olševk
- asfaltna prevleka Bido—Britof.

Navedeni program je maksimalni program, sestavljen na podlagi potreb po urejanju in modernizaciji cest, ki bo realiziran, kolikor bo sprejet program del cestnega sklada SRS.

Modernizacijo cest je treba izvajati solidno, tako da nekaj let ne bo treba ponovno obnavljati cestišča.

Urejanje javnega zelenja

V skladu z razvojem turizma in s potrebo po boljši urejenosti središča mesta in mestnih naselij bodo opravljena naslednja dela:

1. Trg revolucije — ureditev strnjenelega nasada okrasnih grmovnic na zelenicah
2. Ureditev nasadov na brežini nad Jelenovim klancem — delna ureditev ograj ob prehodih na brežini
3. Gorenjesavska cesta — zasaditev zelenega pasu ob škarpi nad Savo, ureditev nasadov ob cesti
4. Savski drevored — pogozdovanje z večjimi sadikami iglavcev (šolane sadike z bale)
5. Gašteski klanc — hortikultura ureditev brežin ob ljubljanski cesti od Savskega mostu do odcepa Skofjeloške ceste:
 - a) zelenice
 - b) strnjeni nasad grmovnic
6. Križišče ob Stosičevi cesti — hortikultura ureditev zelenic in brežin ob novem križišču med banko in Stošičevo ter Koroško cesto
7. Krajevna skupnost Zlato polje — ureditev otroških igrišč postavitev klopi ter delno pregrupiranje in dosajanje zelenja, ureditev nedokončanih zelenic

8. Krajevna skupnost Vodovodni stolp — v starem delu naselja oprema otroških igrišč, ureditev naselja ob Cesti Kokrškega odreda in ureditev sedišč; ureditev nasadov igrišč in sedišč ob Valjavčevi ulici in Kidričevi cesti, Keбетovi, Nazorjevi in Ulici Moša Pijade; ureditev trat, nasadov, igrišč in sedišč ob Mrakovi in Mencingerjevi cesti; ureditev nasadov in zelenic ob Partizanski cesti in pr' stanovanjskih blokih po zazidalnem načrtu; hortikultura ureditev novega naselja Vodovodni stolp II po zazidalnem načrtu.

9. Krajevna skupnost Huje-Planina-Cirčiče — ureditev zelenih pasov ob Zupančičevi cesti ter igrišč in klopi ob stanovanjskih blokih ob tej cesti in v novem delu naselja.

10. Krajevna skupnost Gorenja Sava — ureditev nasadov ob stanovanjskih poslopih ter igrišč in klopi

11. Stroški izdelave načrtov.

Urejanje zelenic bo financirano iz prispevka za uporabo mestnega zemljišča, sredstev krajevnih skupnosti, sredstev hišnih svetov in sredstev podjetja za stanovanjsko gospodarstvo. Za vsako leto posebej se bo obseg del določil z letnim planom.

Ker so naložbe v te skupne komunalne naprave znatne, je treba poudariti pomembnost odnosa občanov, katerim se dajejo v uporabo pa tudi v čuvanje.

Urejanje javne razsvetljave

Za ureditev javne razsvetljave na obstoječih cestah in mestnih naseljih ter za nova naselja in za razsvetljavo mestnih odceпов do avtoceste znaša predračun strokov 2.350.000 N din:

	N din
— razsvetljava križišča C. JLA in Stošičeve ceste	140.000
— Cesta Kokrškega odreda	80.000
— Cesta JLA — desna stran	40.000
— osvetlitev Pungerta	20.000
— Gosposvetska cesta	30.000
— Savska cesta (odsek od glavnega mostu do tovarne Zvezda)	40.000
— Delavska cesta — Stražišče	240.000
— naselje Planina	160.000
— Skofjeloška cesta v Stražišču	250.000
— severni del mesta, novo naselje	250.000
— nova naselja Klanec, Huje, Planina	200.000
— Jezerska cesta — Primskovo	100.000
— ulica v Stražišču	100.000
— modernizacija javne razsvetljave obstoječih ulic ter napajanje v enotno prižigališče v mestu	300.000
— razsvetljava novih odceпов avtoceste v mestu	200.000
— razsvetljava novih naselij	200.000

Na podeželju bo urejena ali dopolnjena javna razsvetljava v naseljih: Kokrica, Gorenje, Srednja in Spodnja Bela, Hraše, Bitnje, Brnik, Pšenična polica, Grad, Srednja vas, Zalog, Svarje, Mlaka, Podbrezje, Predvor, Predoslje, Lenart na Rebri, Babni vrt, Čadovlje, Praprotna polica, Češnjavek, Adergas, Voklo.

Za pokritje potreb po investicijah v komunalne dejavnosti kolektivne potrošnje bi bilo potrebno zagotoviti

	N din
— za mestne ulice	9.675.000
— za javno razsvetljavo	1.650.000
— za javno zelenje	2.553.000
S k u p a j	13.878.000

Razen teh naprav se deloma šteje h kolektivni potrošnji tudi kanalizacija, kjer ostane po programu nepokritih investicij pri sednjih cenah za kanalsčino 10.971.000 N din.

Če računamo, da bo znašal prispevek za uporabo mestnega zemljišča za 5 let 7.500.000 N din, bo potrebno poiskati še druge možne vire sredstev kot: za modernizacijo ulic iz sredstev cestnega sklada oziroma davščin za ceste, za javno razsvetljavo tekočo amortizacijo, za kanalizacijo kredite in tudi zagotovitev akumulacije z višjimi tarifami za kanalsčino. Delno pa bo potrebno realizacijo programov raztegniti na daljše obdobje.

Razvoj električnega omrežja
Investicije v električno omrežje in objekte bodo znašale 17,65 milijonov N din.

Plan investicijskih vlaganj v obdobju 1966—1970

Objekt	Skupaj v milij. N din
— RTp Kranj I Labore 35/10 kV	1,00
— RTp Kranj II Zlato polje 35/10 kV	0,25
— RTp Kranj III 35/10 kV	1,50
— DV 2 × 35 kV Kranj I — Kranj II — Kranj III	2,00
— 35 kV DV RTp Naklo—RTp Skofja Loka	1,00
— daljnovodi 10 in 20 kV	1,75
— napajalna trafopostaja 10 in 20 kV	1,64
— nizkonapetostno omrežje	1,12
— 35 kV DV RTp Kranj II — RTp Naklo	0,14
— transformatorji	0,75
— meritilne naprave, aparati, instrumenti	0,28
— gradbeni objekti	5,00
— orodje, oprema, avtopark	0,40
— anuitele	0,57
— razno — projekti in studije	0,16
S k u p a j	17,56

Vodogradbena dela

Za rešitev melioracijskih problemov na območju mesta Kranja je bil dne 22/12/1966 sprejet odlok o mejah melioracijskega območja; to območje obsega vsa zemljišča v okviru predloga urbanističnega programa mesta Kranja.

Na navedenem območju bo potrebno za preprečevanje poplav in erozije opraviti regulacijska dela na reki Savi od Struzevega do Zarice in na reki Kokri od Ovčana do izliva v Savo.

Po rezultatih moderne raziskave reke Save na tej dolžini je izhodišče za regulacijo savske struge v Zarici kjer vijugasta struga, kanjon Zarica in naravne ovire v strugi pri vhodu v kanjon ovirajo normalen odtok visokih voda. Razlika gladine vode pred Zarico in v kanjonu znaša po opravljenih meritvah 1,8 m. Z odstranitvijo teh ovir bi se stanje vode zmanjšalo do mostu čez Savo.

Modelna raziskava narekuje naslednja regulacijska dela:

1. Pred Zarico je potrebno v levem bregu Save nakazati novo korito Save z radijem 300 m od obstoječe struge do vhoda v kanjon. Obstojajoča struga, ki zajeda pred Zarico, bo potrebno s pragi iz kamnometla prečno pregraditi, katere bo visoka voda preplavljala in s prinesenim materialom zasula staro rečno korito in zajedo. Pridobljeni prostor bo služil predvidenim čistilnim napravam.

2. V več etapah bo potrebno polagoma in previdno poglobljati dno struge v Zarici.

3. Na poplavnih območjih je potrebno zgraditi obrambne nasipe, združiti kanalizacijske odtoke v Savo, montirati poklopce na odtocene kanalizacijske cevi in zgraditi črpalke za prečrpavanje kanalizacijskih voda v Savo.

4. Zaščita levega brega Save med Jezom in Savskim mostom (mestni otok) z izgradnjo novega jezua po idejni študiji za rekonstrukcijo HC Sava Kranj.

5. Po izvršitvi navedenih del bo potrebno dokončno oblikovati strugo Save od betonskega mostu do Zarice.

6. Za zmanjšanje prodonosnosti Save je potrebno zgraditi več hudourniških objektov v zgornjem toku.

Na reki Kokri bo potrebno najprej sanirati stene kanjona Kokre ob nastalem udoru ob Planini.

Po rezultatih raziskav geološkega zavoda Ljubljana bo najprimerneje stene kanjona na tem odseku injektirati s cementnim mlekom in jih s tem primerno utrditi. Raziskave so še v teku.

Z nastalim udorom je bil tok reke Kokre potisnjen v desni breg kanjona tako, da bo potrebno opraviti obrežna zavarovanja.

Na območju Ovčana, kjer je predviden rekreacijski center Kranja, bo potrebno na reki Kokri, ki je v tem delu hudourniškega značaja, opraviti razna regulacijska in hudourniška dela.

Poleg navedenih predvidenih del na melioracijskem območju pa se realno še pričakuje, da bodo nastala še druga nujna dela zaradi erozijskega delovanja obih rek, ki jih danes še ni mogoče predvideti.

Ceni se, da bo za navedena dela potrebno 17.400.000 N din. Do 1970 leta bo realizirana polovica tega programa. S prispevki prizadetih in zainteresiranih po odloku o mejah melioracijskega območja Kranja bo zbranih 7.500.000 N din, razliko 1.200.000 N din pa bo prispeval vodni sklad SRS.

Urejanje pokopališč

Na pokopališču v Kranju bodo do leta 1970 zgrajene primerne mrliške vežice s potrebnimi stranskimi objekti. Dela bodo pričeta v letu 1967.

Potrebno je, da se v naslednjem obdobju zgradi pokopališče v Stražišču in uresniči program koncentracije in modernizacije pokopališč, ki ga je sprejela občinska skupščina v letu 1965.

IV. STANOVANJSKA GRADNJA

Večji razmah blokovne stanovanjske gradnje beležimo od leta 1957 dalje, to je v obdobju, ko so bila v okviru stanovanjskih skladov v občini formirana namenska sredstva. Od leta 1945 do 1955 je bilo zgrajenih povprečno letno 64 stanovanj, od leta 1956 do 1960 letno 99, od leta 1961 do vključno 1965 pa letno 312. V občini Kranj je bilo — upoštevajoč tudi individualno gradnjo — od leta 1957 do vključno 1965, to je v času financiranja stanovanjske gradnje iz sredstev stanovanjskih skladov, zgrajenih skupaj 3.310 stanovanj oziroma letno 368. Od skupnega števila zgrajenih stanovanj odpade na mestno območje cca 85 % novo zgrajenih stanovanj.

V letu 1966 je število zgrajenih stanovanj družbene gradnje padlo izpod petletnega povprečja (312) na 101 stanovanje, v letu 1967 pa bo vseljenih le 46 stanovanj blokovne gradnje. Kljub porastu individualne gradnje le-ta ne bo v stanju pokriti niti 50 % izpada koncentrirane blokovne gradnje.

Stanovanjski sklad je bil v preteklem obdobju organizacijska osnova za zbiranje sredstev občanov in mobilizator dodatnih sredstev delovnih organizacij in drugih. Spremembe na področju stanovanjskega gospodarstva, izvedene z reformo v letu 1965 so vnesle na to področje ekonomska merila gospodarjenja. O uporabi sredstev za stanovanjsko gradnjo odločajo tisti, ki jih ustvarjajo, banke se vključujejo v kreditiranje stanovanjske gradnje, stanarine se oblikujejo na ekonomski ravni ter postajajo element razširjene reprodukcije, ustanovljena so specializirana podjetja za gospodarjenje s stanovanjskim skladom.

Z uveljavljanjem ekonomskih stanarin se bodo pogoji najemnikov stanovanj približevali pogojem tistih, ki bodo gradili ali kupovali stanovanja s pomočjo kreditov. Povečanje stanarin pa že delno vpliva na potrebo po preusmeritvi na gradnjo manjših stanovanj, vpliv na tako povpraševanje pa ima tudi cena za 1 m² stanovanja, kar se v končni obliki pokaže v ceni stanovanjske enote.

Na obseg stanovanjske graditve v letih 1966 do 1970 bo vplivala vrsta dejavnikov, predvsem pa rezultati, ki bodo doseženi pri združevanju sredstev stanovanjskega prispevka delovnih organizacij, možnosti banke za kreditiranje stanovanjske gradnje in njeni uspehi pri združevanju sredstev občanov in drugih. Obseg sredstev za vzdrževanje stanovanjskih zgradb pa bo vplival na izboljšanje vzdrževalnih del na zgradbah.

Stanovanjsko gradnjo moramo prilagoditi potrebam ter jo uskladiti z ekonomskimi možnostmi. Analiza namenskih sredstev za stanovanjsko gradnjo kaže, da bi v petletnem obdobju lahko zagotovili za ta namen 150.000.000 N din za vse oblike stanovanjske gradnje (blokovno in individualno). Sredstva bi se tvorila iz odstopljenega 4 % stanovanjskega prispevka delovnih organizacij, zavodov in ustanov, iz sredstev skladov skupne porabe delovnih organizacij, amortizacije stanovanjskih hiš, sredstev zasebnikov in banke. Predvidena sredstva za stanovanjsko gradnjo v petletnem obdobju pomenijo 162,5 % sredstev, porabljenih za stanovanjsko gradnjo v preteklih letih.

Kljub takemu povečanju planiranih sredstev pa zaradi zvišanja cen ne bo presežen fizični obseg zgrajenih stanovanj v primerjavi s preteklim petletnim obdobjem.

V obdobju 1966–1970 bo od planiranih sredstev porabljeno za blokovno gradnjo 58,3 % sredstev, za gradnjo individualnih hiš pa 41,7 %.

Z usklajeno dejavnostjo vseh, ki delajo na področju stanovanjske graditve, predvsem pa z usmerjevalno politiko občinske skupščine kot predstavniškega organa občine, bo možno v obdobju 1966–1970 usposobiti za vselitev cca 900 stanovanj blokovne gradnje, cca 100 stanovanj pa bi ob koncu leta 1970 ostalo še v gradnji. V individualnih hišah bi bilo usposobljeno za vselitev 600–700 stanovanj. Tako bo v petletnem obdobju usposobljeno za vselitev cca 1500 stanovanj. Doseženo bo razmerje 60:40 v korist blokovne gradnje. Razmerje, ki bi bilo glede blokovne gradnje manj ugodno, bi še bolj zaostriло probleme gradnje glede priprave in komunalnega opremljanja zemljišč.

Zagotoviti je treba etapno gradnjo stanovanj na strnjenih zemljiških kompleksih, ker bomo le tako lahko zagotovili pocenitev gradnje in boljše rezultate pri urejanju in izgradnji komunalnih naprav, upoštevajoč novo politiko financiranja komunalnih naprav.

Blokovno stanovanjsko gradnjo bomo izvajali na kompleksu Vodovodni stolp II in na Zlatem polju. Gradnja individualnih hiš bo možna na mestnem območju na Primorskem, Klancu, Stražišču, Orehku-Drulovski, zunaj mestnega območja pa na Kokrici, Naklu, Senčurju, Cerkljah, Predvoru itd.

Komunalne organizacije, ki se ukvarjajo z urejanjem električnega omrežja, vodovodnega omrežja in telefonskih naprav, morajo poskrbeti za izgradnjo primarne mreže komunalnih naprav na območjih, predvidenih za stanovanjsko gradnjo. Nov vir oziroma nadomestilo za prejšnji komunalni prispevek bo delno prispevek za uporabo mestnega zemljišča, investitorji stanovanjske gradnje pa bodo s prispevkom za urejanje mestnega zemljišča zagotovili financiranje priprave zemljišča za gradnjo in izdelavo zazidalnih načrtov.

Gorenjska kreditna banka bo za dosego večje koncentracije sredstev za stanovanjsko gradnjo poskrbela za mobilizacijo sredstev delovnih organizacij, stanovanjskega podjetja in občanov. S posojili za individualno gradnjo pa je treba usmerjati graditelje na urbanizirana območja. Da bo banka v stanju nuditi ugodnejše pogoje za oročanje in varčevanje sredstev, bo obresti od kreditov, odobrenih iz odpravljenih stanovanjskih skladov, vključila v namenska sredstva za stanovanjsko gradnjo.

Delovne organizacije bodo izdelale programe za reševanje stanovanjskih problemov delavcev, pri čemer naj vzpodbujajo zaposlene, da vlagajo lastna sredstva za nakup stanovanj. Programi morajo upoštevati zamenjavo vseh za bivanje neprimernih stanovanj (barake in drugi neprimerni objekti). Programi delovnih organizacij bodo osnova za dolgoročno poslovno sodelovanje z Gorenjsko kreditno banko in Podjetjem za sta-

novanjsko in komunalno gospodarstvo.

Gradbena podjetja — izvajalci gradnje stanovanj naj z racionalizacijo gradnje zagotovijo čim krajše roke gradnje posameznih stanovanjskih objektov ter s serijsko industrijsko gradnjo izkoristijo vse možnosti za pocenitev gradnje. Tako usmeritev gradbenih podjetij mora biti med drugim pogoj za dodeljevanje zemljišč. Pri tem mora projektiranje stanovanjskih objektov prispevati pomemben delež.

V okviru veljavnih predpisov in predpisov, ki so v pripravi (zakon o razlastitvi zemljišč, predpisi s področja urbanizma itd.), je treba voditi tako politiko do pridobivanja zemljišč za potrebe gradnje, da ne bodo zemljišča glavna ovira za zastoj gradnje, posebno individualne. Lastnikom zemljišč je treba zagotoviti odškodnino, ki ustreza dejanski vrednosti zemljišča.

V petletnem obdobju je treba pospešeno urejati stanovanjske probleme občanov, ki živijo v neprimernih stanovanjih. Obveznosti, ki jih ima do urejanja stanovanjskih vprašanj občanov občina, izhajajo iz neurejenih stanovanjskih zadev tistih občanov, ki so odšli v pokoj, ne da bi delovna organizacija predhodno poskrbela za njihovo stanovanje, poleg tega pa je treba rešiti številne primere nezaposlenih in upokojenih udeležencev NOB in zaposlenih v raznih ustanovah, predvsem s področja družbenih služb, ter druge socialne primere. Za reševanje teh primerov bodo porabljena sredstva iz odstopljenega stanovanjskega prispevka, iz naslova pokojnin in invalidnin, iz sredstev nerazporejene stanarine (presežna amortizacija) Podjetja za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, sredstev občine in posojila Gorenjske kreditne banke.

Razpoložljiva stanovanja bodo interesantom zagotovljena na podlagi pravilnika, ki ga je sprejela občinska skupščina, ob sodelovanju v ta namen imenovanih komisij: odborniške komisije občinske skupščine, komisije pri društvu upokojencev in komisije pri občinskem združenju borcev NOB.

Zagotoviti je treba redno vzdrževanje stanovanjskih hiš in stanovanj. Podjetje za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo bo v obdobju 1966–1970 porabilo za investicijsko vzdrževanje hiš 3.645.000,00 N din. Hišni sveti bodo imeli na razpolago za tekoče vzdrževanje hiš 2.646.000,00 N din sredstev. Pri uporabi sredstev investicijskega vzdrževanja je treba dati prednost starejšim zgradbam in njihovim zunanjim delom, šele nato naj se izvajajo rekonstrukcije in notranje izboljšave stanovanj.

Podjetje za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo bo z letnimi programi vzdrževanja poskrbela za izvajanje programa vzdrževalnih del, pri sestavi pa bodo sodelovali hišni sveti.

Na področju stanovanjskega gospodarstva je treba okrepiti vlogo hišnih svetov, zborov stanovalec in skupščine stanovalec pri Podjetju za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo.

Viri sredstev za stanovanjsko gradnjo

	V N din	
	1967	1966–1970
a) nova gradnja		
4 % odstopljeni stan. prispevek, zmanjšan za subvencije na stanarine	10.960.000,00	65.200.000,00
4 % dodatna sredstva iz skladov skupne porabe g. o.	2.800.000,00	21.600.000,00
4 % sredstva iz stanarin, redna in izredna amortizacija	6.500.000,00	17.800.000,00
4 % odstopljeni stan. prispevek od pokojnin in invalidnin	1.720.000,00	3.800.000,00
sredstva Gorenjske kreditne banke	5.000.000,00	25.000.000,00
sredstva zasebnikov	5.000.000,00	31.160.000,00
S k u p a j	31.980.000,00	165.000.000,00
Poraba planiranih sredstev:		
— blokovna gradnja	12.980.000,00	87.500.000,00
— gradnja individualnih hiš	9.500.000,00	62.500.000,00
— za plačilo anuitet in obresti za posojila iz prejšnjih let	3.500.000,00	15.000.000,00
S k u p a j	31.980.000,00	165.000.000,00
b) vzdrževanje zgradb		
— investicijsko vzdrževanje	1.400.000,00	3.645.000,00
— tekoče vzdrževanje	700.000,00	2.646.000,00
S k u p a j	2.100.000,00	6.291.000,00

Pripomba: za leto 1970 odvajanje 4 % prispevka za grad-

njo stanovanj z zakonom ni več predpisano, v sredstvih pa je planirano.

V. RAZVOJ URBANIZACIJE V OBCINI

Težnje po usklajevanju ciljev družbenega in prostorskega planiranja izhajajo predvsem iz potrebe po racionalni izbiri zemljišč, iz potrebe po funkcionalni razporeditvi dejavnosti in objektov ter iz potrebe po racionalizaciji vlaganj v komunalne objekte. Pri stanovanjskih gradnjah pa je razen tega pomembna za pomenitej gradnje tudi koncentracija gradenj, kjer so možne pocenitve ne samo pri komunalni opremi, ampak tudi pri samih stanovanjskih objektih.

Za večji red na tem področju je potrebno zagotoviti urbanistično disciplino, voditi jasno zemljiško politiko, tako da se oddajajo gradbena zemljišča na podlagi natečajev, ob njihovem prevzemanju pa urejajo obveze glede ureditve. Odpiranje novih zazidalnih območij mora potekati v skladu s principi ekonomike, ki so konec koncev tudi v skladu z interesi koristnikov — občanov.

V letu 1966 sta bila dokončno izdelana pred-

Zap. št.	Potrjen ali nepotrjen zaz. načrt	Naselje	Predvid.-oddan.-prostih stanovanjskih enot		
1	potrjen	Goriče	12	3	9
2	potrjen	Cerklje	80	28	52
3	potrjen	Senčur	66	23	43
4	potrjen	Naklo	96	67	29
5	potrjen	Orehok »A«	42	42	—
6	nepotrjen	Orehok-Drulovka »B, C, D«	228	—	228
7	potrjen	Jezersko — stan. con.	16	7	9
8	nepotrjen	Primskovo	75	2	73
9	nepotrjen	Stražišče	200	—	200
10	nepotrjen	Kokrica	95	—	95
11	nepotrjen	Planina, I etapa	176	—	176
12	nepotrjen	Planina, II etapa	113	—	113
13	nepotrjen	Planina, III. etapa	76	—	76
14	nepotrjen	Zlato polje	600	—	600
15	nepotrjen	Klanec	154	—	134
16	potrjen	Čirče	140	80	60
17	potrjen	Severni del Kranja (Vodovodni stolp)	600	—	600
18	urb. program ureditveni načrt	Preddvor	176	16	160
Skupaj			2925	268	2657

Urbanistična dokumentacija predvideva tudi povečanje turističnih ležišč na Krvavcu za 250 ležišč in v Preddvoru za 380 ležišč.

V zgornji tabeli so prikazane še razpoložljive površine za gradnjo, ki so trenutno na razpolago glede na izdelano urbanistično dokumentacijo. Z dokončnim sprejem urbanističnega programa mesta in občine Kranj ter s poenostavljenim lokacijskim postopkom (kar je že uredila republiška zakonodaja) pa bo možno zagotoviti površine za nadaljnjo stanovanjsko gradnjo.

Zunaj mestnega območja je čutili posebno močan prirastek in težnjo po naselitvi v naseljih Naklo, Goriče, Zabnica, Cerklje, Senčur, Zgornje Jezersko, Bitnje in Preddvor. Predvidene površine za stanovanjsko gradnjo, ki jih obsegajo izdelani zazidalni načrti za zgoraj navedena naselja (razen za Zabnico, za katero še ni izdelan noben zazidalni načrt), ne bodo zadoščale za petletno obdobje in bi bilo potrebno čimprej pristopiti k izdelavi zazidalnih načrtov, da bo zadoščeno naravni težnji po povečanju števila prebivalstva, in sicer:

— Naklo	340 prebivalcev
— Goriče	50 prebivalcev
— Zabnica	54 prebivalcev
— Cerklje	310 prebivalcev
— Senčur	210 prebivalcev
— Zgornje Jezersko	80 prebivalcev
— Preddvor	136 prebivalcev

Vzporedno s stanovanjsko gradnjo pa je potrebno graditi vse komunalne naprave, skrbeti za njihovo nemoteno obratovanje in vzdrževanje, kakor tudi predvideti gradnjo vseh potrebnih servisov, trgovin, šolskih prostorov in vzgojno varstvenih ustanov.

Vse delovne organizacije morajo svoje plane stanovanjske gradnje predhodno predložiti svetu za urbanizem da bo možno izvajati politiko zazidave v mestu Kranju in v drugih krajih.

Podjetje za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo Kranj pa naj doseže poslovno-tehnično

loga urbanističnega programa mesta Kranja in občine Kranj. Hkrati s tema programoma je bila v izdelavi tudi ostala urbanistična dokumentacija: urbanistični programi za naselja Preddvor, Jezersko in Krvavec, zazidalni načrti za del naselij Cerklje, Naklo, Senčur, Orehek, Drulovka, Goriče, Jezersko, Čirče, Primskovo, Stražišče, Kokrica, Klanec in severni del mesta Kranja (v predelu Vodovodnega stolpa).

Izdelana sta tudi zazidalna načrta za vikend naselje Svarje in Jezersko. V urbanističnih programih za Preddvor in Jezersko ter Krvavec so predvidene tudi cone za vikend naselje.

V izdelavi pa je zazidalni načrt za Planino in komunalno cono na Primskovem.

Predvidene, realizirane in še proste urbanizirane površine

Pri že izdelanih zazidalnih načrtih je trenutno na razpolago le še naslednje število lokacij za stanovanjske enote:

sodelovanje z vsemi, ki nameravajo pristopiti h gradnji skledišnih zmogljivosti ob tovarni postaji v Naklem.

VI. RAZVOJ NA PODROČJU DRUŽBENIH SLUŽB

V družbenih službah bo potrebno v načrtovanem obdobju vse dejavnosti usmeriti tako, da bodo vplivale na večjo proizvodnost dela. Hkrati bo treba skrbeti, da se družbene službe ne bi ekstenzivno širile kot doslej, ampak glede na materialne možnosti in s ciljem doseči optimum za posamezno dejavnost. To pomeni, da je treba doseči večjo učinkovitost družbenih služb.

Zato bo važna naloga, da se izdelajo dolgoročni programi razvoja osnovnega in strokovnega šolstva in mreže šol, prosvete in kulture, telesne kulture, zdravstvenega varstva in socialnega varstva.

Nadaljnja pomembna naloga je, da občina zagotovi stabilne načine financiranja. Pri delitvi sredstev bo potrebno upoštevati obseg in uspeh opravljenih nalog. Zlasti si bo treba prizadevati, da bi se uveljavilo v delovnih kolektivih načelo delitve po delu. Bolj kot deslej bi morale delovne organizacije poiskati možnosti, da njihove storitve plačujejo občani iz čistega dohodka. Poskrbeti bi morali tudi za to, da bi se povečalo zanimanje občanov za razvoj teh služb s tem, da bi jim omogočili vpiv na učinkovitost poslovanja posameznih zavodov.

Vse to zagotavlja krepitev samouprave v družbenih službah, ki se bodo z odpravljanjem proračunskega financiranja osamosvojile. Takšen položaj družbenih služb pa bo zahteval realno programiranje in skladnost med programiranim obsegom posamezne dejavnosti in razpoložljivimi sredstvi.

Pri tem je treba še vedno računati s težavami, ki bodo nastopale zaradi širokih potreb, za kar ne bo na razpolago dovolj finančnih možnosti. Zato bo morala občinska skupščina usmerjati in usklajati razvoj vseh področij družbenih

služb ter interese na teh področjih spravljati v sklad z načeli gospodarske reforme.

S samoupravljanjem v zavodih se začneja tudi proces odmiranja oblastnih funkcij na področju družbenih služb. To bo povzročilo tudi oženeje upravnega delovanja na tem področju. Zato pa bo potrebno sklepati z zavodi sporazume, ki bodo imeli za podlago take programe dela, v katerih bodo zajete tudi potrebe družbenopolitične skupnosti po dejavnosti zavodov. Zato bodo zavodi morali bolj kot doslej izpolnjevati take zadolžitve.

Vzgoja in izobraževanje

Delovne organizacije na področju gospodarstva kot tudi na področju družbenih služb bodo vedno bolj zainteresirane, da izboljšajo svoj kadrovski sestav, ki je eden izmed najvažnejših pogojev za učinkovitejšo gospodarjenje, večjo produktivnost dela in za razvoj družbenih odnosov. Zato je treba zagotoviti dviganje izobrazbe, zlasti aktivnega prebivalstva, in boljšo strukturo zaposlenih. To bomo lahko dosegli s povečanjem strokovnih kadrov na vseh stopnjah, z rednim in izrednim šolanjem ter z izobraževanjem pri delu in izboljšanjem kvalitete izobraževanja na vseh stopnjah. Uskladiti bo potrebno zmogljivosti šol, predvsem šol II. stopnje, s potrebami družbenoekonomskega razvoja.

Izobraževanju je treba zagotoviti samostojne in stalne vire sredstev in s tem ustvariti materialno osnovo za uspešno opravljanje nalog. Bodoča gorenjska izobraževalna skupnost mora izdelati objektivna merila in kriterije, ki bodo zagotovili, da bodo razmerja med zavodi temeljila na kvalitativnem in kvantitativnem uresničevanju izobraževalnih programov in standardov, racionalizacijo potrošnje in v delovnih kolektivih nagrajevanje po obsegu in kvaliteti dela.

Težišče investicijske politike v prihodnjih letih bo dograditev osnovne šole na Zlatem polju in vzgojno-varstvenega zavora pri Vodovodnem stolpu, ureditev okolja pri šolah Preddvor in Lucijan Seljak, odstranitev nekvalitetnih del na osnovni šoli Stane Zagar in adaptacija šole v Predosljah izdelava načrtov za osnovno šolo Besnica, dodatnega trakta pri osnovni šoli Lucijan Seljak (s čimer bo rešeno vprašanje šolskega prostora na Orehku), proučitev upravičenosti gradnje šole v Trbojah ter manjša popravila ostalih šol.

Na področju šolstva bo treba doseči večje vzgojne uspehe, zvišati kvaliteto znanja in razširiti vzgojno varstveno funkcijo šole.

Ena izmed glavnih nalog družbe je, da bi čimveč učencev uspešno zaključilo obvezno osemletno šolanje. Od obsega in kvalitete znanja ter od števila uspešnih učencev je odvisno kasnejše izobraževanje mladih na šolah naslednjih stopenj in usposobljenost vse družbe za izvrševanje postavljenih nalog. Na rešitev tega vprašanja vplivajo že v osnovni šoli naslednji činitelji:

- ustreznost omrežja osnovnih šol,
- ponavljanje in osipanje učencev,
- pouk v posebnih učilnicah in splošna opremljenost z učil in učnimi sredstvi,
- urejena higiensko zdravstvena in socialno-varstvena zaščita učencev, podaljšano bivanje otrok v šoli,
- strokovna usposobljenost in družbenopolitična formiranost učnega kadra in
- ustreznost finančna sredstva.

V naslednjih letih bo treba šolsko mrežo še izpopolniti, saj bo z dograditvijo novih šol mogoče nekatere učence s podružničnih šol prusmeriti na centralne šole. Tako bi lahko osnovna šola v Cerkljah sprejela vse učence iz Velešovega in učence višjih razredov s Senturske gore, osnovna šola France Prešeren pa učence višjih razredov iz Dupelj. Odpraviti bo treba tretjo izmeno na centralnih šolah in zmanjšati pouk v kombiniranih oddelkih.

S predvidenimi investicijami in adaptacijami bo pridobljeno toliko novega šolskega prostora, da bodo podani pogoji za uvedbo enoinpolzimenskega pouka.

S tem pa se odpro tudi možnosti za podaljšano bivanje učencev v šoli. Zato bo potrebno podpirati modernizacijo šole in njeno prilaganje družbenim potrebam, tako da šola postopoma uvede prehrano, celodnevno bivanje z organiziranim prostim časom otrok pa tudi vzgojno delo z zadnjim predšolskim letnikom (mala šola).

Zato na bi tudi delovne organizacije pospeševale razvoj otroškega varstva z vlaganjem dela svojih sredstev za gradnjo objektov oziroma v materialno osnovo otroškega varstva.

Osnovna šola mora v obdobju 1965—1970 napraviti nov kvaliteten napredek, ki bo v tem, da bo uspelo znanjati ponavljanje in osipanje učencev v osnovni šoli ob istočasnem dvigu kvalitete znanja. Ponavljanje in osipanje učencev v osnovni šoli kaže na neurejene šolske, družinske in druge razmere, ki posredno vplivajo na učni uspeh. Predvideno povečanje učnih uspehov pa bom lahko dosegli le z izboljšanim delom izobraževalnih ustanov, zlasti z uvajanjem sodobnih metod pouka, s pospešenim izboljševanjem kadrovske strukture učiteljev, prilagoditvijo vsebine, oblik in metod dela sposobnostim učencev in njihovim individualnim razlikam, s hitrejšo odpravo kombiniranih oddelkov in s hitrejšim uvajanjem celodnevne bivanja otrok v šoli.

Postopno uvajamo v šole tudi kabinetni pouk, ki terje sistematično nabavo učil in tehničnih sredstev.

Do leta 1970 bo treba izboljšati tudi strokovno zasedbo. Na stopnji predmetnega pouka je strokovno zasedeno le 71 % predmetov. To narekuje, da bo treba za boljše delo na stopnji predmetnega pouka vso skrb usmeriti v sistematično in organizirano vzgojo strokovnega kadra. V planskem obdobju pričakujemo presežek učiteljev za razredni pouk, zato bo potrebno usmeriti učiteljske kandidate v študij deficitarnih predmetov. Nadalje bo treba zagotoviti strokovni kader za vzgojno varstvene zavode in sicer vzgojiteljice in otroške negovalke.

Vzgojno-varstvene ustanove imajo poseben značaj in so nujne zlasti tam, kjer sta oba roditelja zaposlena.

Kljub povečani skrbi za otroke pa ugotavljamo, da je v dnevno varstvo vključenih komaj 4,2 % otrok. Ta položaj je v očitnem neskladju s stopnjo zaposlenosti obeh roditeljev in procesom ustvarjanja majhne družine, ki je vedno bolj navezana na storitve družbenih institucij. Posledice takega položaja so že vidne v večanju števila vzgojno-zanemarjenih otrok in mladostnih prestopnikov, v nezadovoljivem zdravstvenem stanju otrok, v slabih učnih uspehih in stagnaciji rojstev.

Zato bo treba v tem obdobju posvetiti posebno pozornost ne samo že obstoječim ustanovam, temveč širjenju ustanov in odpiranju novih možnosti tudi na podeželju. Nujna bi bila gradnja nove vzgojno-varstvene ustanove pri Vodovodnem stolpu in VVZ na podeželju (v Cerkljah, Kokrici in Predvoru), ugotoviti pa bo treba tudi potrebe v razmerju z zaposlenimi ženami in sistematično širiti mrežo VVZ glede na potrebe in možnosti.

Pri vseh obstoječih ustanovah bo potrebno zagotoviti prostore za igrišče in jih opremiti s sodobnimi orodji.

Tako bo glede na velike potrebe in na vse večji pritisk javnosti nujno potrebno odpirati nove kapacitete in poskrbeti tudi za strokovni kader.

Nerešeno vprašanje stanovanj za učitelje in vzgojitelje bo potrebno reševati z združevanjem sredstev za stanovanjsko izgradnjo šol in vzgojno-varstvenih zavodov.

Strokovno šolstvo se bo moralo čimprej prilagoditi potrebam gospodarstva in družbenih služb, predvsem pa bo potrebno proučiti, če so vse strokovne šole v naši občini potrebne. Šole naj izobražujejo take profile kadrov, kakršne neposredno potrebujemo v proizvodnji in v družbenih službah. Z dozidavo poslopja Centra za blagovni promet naj bi se omenjeni center združil z Administrativno ekonomskim šolskim centrom.

Na strokovnih šolah je najakutnejši problem učnovzgojni kader. Zato bo treba razpisati štipendije za matematiko, strojništvo, družbeno-ekonomske vede in za učitelje praktičnega pouka na Pedagoški akademiji v Ljubljani.

Kvalitativni in kvantitativni napredek pri izobraževanju strokovnih kadrov v proizvodnji pa bi dosegli tudi z združevanjem istovrstnih šol v močne zavode na območju Gorenjske. Tako združenim zavodom naj bi družbeno-politične skupnosti oskrbele sredstva za nakup oziroma dopolnitev opreme in strojnega parka.

Pri vseh strokovnih šolah naj bi se organizirale šolske mlečne kuhinje, ker je veliko učencev strokovnih šol iz socialno šibkega okolja, ki se

vozijo in imajo neurejeno prehrano.

Delavska univerza bo okrepila svoja prizadevanja za razširitev in kvaliteto izobraževanja odraslih. Pri tem bo v prvi vrsti upoštevala potrebe delovnih organizacij v gospodarstvu, družbenih službah in družbeno-političnih organizacijah. Zato pričakujemo tudi napredek na vseh področjih družbenega življenja.

Štipendiranje je nedvomno ena izmed osnovnih oblik financiranja študentov in pridobivanja strokovnih kadrov. Problem je opaziti pri planiranju štipendiranja. Ta politika bi morala upoštevati splošne družbene interese in zaradi tega je potrebno doseči sodelovanje vseh zainteresiranih dejavnikov. Poglavitne osnove za načrtno štipendiranje so izdelani plani kadrov.

Delovne organizacije si morajo prizadevati, da bodo ugotovile potrebe po kadrih na podlagi razvojnih načrtov in izdelale perspektivne programe in politiko štipendiranja. V prihodnje naj vse zainteresirane delovne organizacije same štipendirajo kadre, ki jih potrebujejo.

Regrese za prevoze učencev, dijakov in študentov bo potrebno zagotoviti tudi v prihodnjih štirih letih v enakem obsegu kot doslej, pri čemer pa je treba računati na razširitev zaradi prenehanja dotiranja prevozov na železnici iz republiških sredstev.

Prosveta in kultura

Prosveta in kultura imata vedno večji pomen za gospodarstvo in družbeni razvoj ter napredek samoupravljanja, ker čedalje bolj vplivata na oblikovanje vsestranske osebnosti delovnega človeka kot proizvajalca in samoupravljalca. Zato bo potrebno usmeriti sredstva v razvoj tistih dejavnosti, ki dajejo največje in najkvalitetnejše dosežke in se posredujejo najširšemu krogu občanov.

Družbeno-politična skupnost bo zagotavljala stalen dotok sredstev za redno delovanje zavodov. Dohodki naj bi se povečali tudi s potrošno prebivalstva iz osebnega dohodka.

Zavodi bodo morali pričeti z vsebinskimi in organizacijskimi ukrepi, da bi dosegli večjo intenzivnost delovanja in take optimalne uspehe, ki bodo omogočili večje pokrivanje kulturnih potreb občanov kot doslej, ter ukrepi za potrebe razvoja turizma.

Kulturne institucije naj s pestrostjo vplivajo na družbeno in klubsko življenje.

Investicijska sredstva bodo potrebna za dokončno ureditev Mestne hiše, adaptacijo in restavriranje baročne stavbe v Tavčarjevi ulici in za usposobitev objektov na Pungertu za muzejsko dejavnost. Dokončno bo urejena in opremljena stavba Osrednje knjižnice, uredili naj bi se dodatni prostori za Ljudsko knjižnico in Center za estetsko vzgojo v Delavskem domu in knjigovoznico v okviru Osrednje knjižnice. V Prešernovem gledališču je za nemoteno nadaljnje delo nujno potrebno vložiti nekaj sredstev v adaptacijo hiše. Isto velja za kulturne domove zunaj mesta — na podeželju. Prouči naj se vloga in namen ureditve gradu Kieselstein in zlasti za kulturno-turistične namene, pri čemer je predhodno treba proučiti potrebe Dijaškega doma Kranj glede na potrebe vseh delovnih organizacij Gorenjske.

Gorenjski muzej bo v obliki stalnih muzejskih zbirk in občasnih razstav v galerijskih prostorih prikazal širokemu krogu občanov in turistom kulturno bogastvo Gorenjske in načrtno raziskoval gradivo s področja arheologije, kulturne zgodovine, etnografije, umetnostne zgodovine, zgodovine razrednih bojev, revolucije in po vojne socialistične graditve. V prihodnjih letih bo v obliki občasnih razstav spremljal razvoj likovne umetnosti. Nadaljevalo se bo delo v zvezi z izmenjavo razstavnih prireditev s sosednjimi muzeji ter v zvezi s kulturno povezavo in izmenjavo z zamejstvom.

Muzej bo opremil s etnografskim gradivom Jenkovo kasarno na Jezerskem, ki je zanimiv spomenik našega poznogotskega stavbarstva. Objekt pa naj se usposobi za turistične namene. Glede na poživitev turističnega življenja bi bila priporočljiva podobna ureditev tudi v drugih krajih, kot v Cerkljah, Besnici in Predvoru. Predvideva se ustanovitev antikvarične službe, ki bo strokovno nadzorovala promet z muzejskimi predmeti.

Gledališka dejavnost se bo razširila takole: gostovanje se bodo povečala od 43 predstav gostu-

jočih gledališč v letu 1966 na 73 predstav v letu 1970. V abonma bo pritegnjeno Mestno gledališče Ljubljansko s 13 predstavami in 4 predstavami izven abonmaja, enako SNG Drama iz Ljubljane ter Mladinsko gledališče pri Pionirskem domu v Ljubljani z enakim številom predstav. Z izven-abonmajskimi predstavami bodo gostovala še tržiško gledališče, SLG Celje, SNG Maribor in druga.

Dramska skupina bo povečala število predstav od 55 na 90. Nadaljnje povečanje naj bi bilo pri Uri pravljic in sicer za 5 uprizoritev letno. Prešernovo gledališče, Zveza kulturno-prosvetnih organizacij — Občinski svet Kranj in ostale kulturno-prosvetne organizacije v občini naj organizirajo večje kulturno-turistične prireditve.

Osrednja knjižnica bo razširila dejavnost vseh svojih oddelkov ob upoštevanju potreb občanov, povečala izposajo ter pestrost dela krožkov Centra za estetsko vzgojo. Skrbela bo za povečanje knjižnega sklada, posebno v Potujoči knjižnici zaradi boljšega oskrbovanja čimvečjega števila vaških knjižnic. Z ureditvijo čitalnic in razstavnih možnosti, z večjo izbiro knjig predvsem v okviru želja in potreb občanov ter ustrezno propagando se pričakuje povečan obisk vseh knjižnic in krožkov Centra za estetsko vzgojo.

Z notranjo ureditvijo oddelkov, reorganizacijo služb in storitev ter s strokovno izpopolnitvijo osebja bo dosežen večji učinek dela zavoda tudi navzven. Zavod bo v tesnejšem stiku z drugimi učno-vzgojnimi področji ter jim bo nudil več novih uslug.

Delo vaških knjižnic se bo poživilo z ureditvijo in z rednim oskrbovanjem s knjigami iz zaloge potujoče knjižnice. Število dostavljanih mest bo povečano v letu 1967 za štiri, v l. 1968 zopet za štiri in v letu 1969 še za dve mesti. Vaške knjižnice bodo strokovno urejene do konca leta 1969.

Načrtna pomoč bo nudena pri urejanju šolskih in strokovnih knjižnic. Pri domačih knjižnicah je v zvezi s preureditvijo prostorov treba predvsem urediti knjižni sklad ter kataloge. Urejen bo tudi avdiovizualni center.

Zavod za spomeniško varstvo bo skrbel za zbiranje podatkov za register kulturnih spomenikov, vodil bo nadzorno spomeniško službo, dokumentiral pomembnejše kulturne spomenike, zbiral podatke za izdelavo topografije spomenikov iz NOB, za potrebe urbanističnega načrtovanja bo izdelal študije o zgodovinskih, kulturnih, narodno-osvobodilnih, etnografskih, arheoloških in tehničnih spomenikih, skrbel bo za ohranitev kvalitetne ljudske arhitekture, obravnaval bo staro mestno jedro Kranja in vprašanje ureditve kanjona Kokre ter populariziral kulturne spomenike. Predvidena lastna restavratorska delavnica bo lahko nudila usluge številnim lastnikom kulturnih spomenikov in poklicnim kulturnim organizacijam.

Število kulturno-prosvetnih organizacij se bistveno ne bo spreminjalo, ker ima vsak kraj že organizirano svoje lastno kulturno-prosvetno življenje.

Skrb občinskega sveta Zveze kulturno-prosvetnih organizacij bo v tem, da društva, aktivni in samostojne skupine delujejo načrtno in kvalitetno v okviru enotnega programa kulturne politike, ki je usklajen v posameznih primerih z internimi plani za daljše delovno obdobje.

Za uresničitev takšnega programa bo občinski svet skrbel za dobro zasedbo in vzgojo vodilnih kadrov po društvi, da bodo ta sposobna oblikovati napredno in kvalitetno kulturno politiko svojega kraja.

Likovni vzgoji, filmsko-vzgojnemu delu, klubskemu in zabavnemu življenju bo treba posvetiti posebno skrb, saj so ta področja dokaj slabo razvita in zanje še ni posebnih izkušenj. Za te dejavnosti bo treba izdelati podrobne delovne načrte z vsemi organizacijami, ki delujejo na teh področjih, zlasti še zato, ker te vrste kulturne dejavnosti mnogo pomenijo za oblikovanje kulturne zavesti občana.

Gledališka in glasbena dejavnost sta najbolj uspešni obliki društvenega dela. Zato bo treba dati vsakoletni prikaz glasbene in gledališke dejavnosti v posameznih krajih kranjske občine. Pritegnili pa naj bi se tudi najboljši izvajalci s teh dveh področij na Gorenjskem. S takim medsebojnim sodelovanjem naj bi dosegli večjo kvaliteto.

Za realizacijo takega načina delovanja vseh vrst kulturne dejavnosti bo občinski svet pritegnil širok krog strokovnih sodelavcev za posamezna področja. Ti bodo lahko nudili kulturno-prosvetnim organizacijam konkretno pomoč s strokovnimi posvetovanji, seminarji in drugimi oblikami dela.

Občinski svet bo še nadalje koordiniral svojo dejavnost s poklicnimi kulturnimi ustanovami v Kranju za pripravo konkretne pomoči teh ustanov posameznim kulturno-prosvetnim organizacijam.

Klub kulturnih delavcev, povezan z vsemi pomembnimi organizacijami, bo poleg tradicionalnih oblik svojega dela skušal razviti iz Glasove rubrike Snovanja samostojno kulturno publikacijo za Gorenjsko, skušal osnovati Pododbor društva književnikov Slovenije, kvalitetno obogatiti Prešernov teden, s pododborom društva likovnih umetnikov Slovenije organizirati v tem času slikarsko kolonijo.

Telesna kultura

V planiranem obdobju bo potrebno nadalje razvijati sprejete prioritete športne panoge in sicer atletiko, plavanje in smučanje. Obenem bo treba razvijati tudi tista športna področja, ki so že doslej ali bodo v prihodnje dosegla pomembne uspehe ne samo v občini Kranj, ampak tudi v širših merilih. Zato naj bi se zagotovila ustrezna sredstva, vendar se bo treba bolj posvetiti vprašanju smotrne potrošnje sredstev. Ne bi smeli prezreti tudi možnosti, da tudi delovne organizacije postanejo podpornice tako množičnega kot tudi vrhunškega športa. Prav tako pa bi bilo potrebno tudi angažirati sredstva samih občanov.

Za razvoj športa je izredno pomembno, da se telesna vzgoja na šolah izvaja dosledno po učnih načrtih. Zato bo potrebno zagotoviti dovolj strokovnih kadrov na šolah.

Z dograditvijo moderne telovadnice na Zlatem polju bodo skoraj vse potrebe po telovadnem prostoru pokrite, razen le nekaterih izjem na podeželju.

Pomembna bodo tudi prizadevanja za povečanje zanimanja občanov za rekreacijo. Z rekreacijo se bo ohranila fizična sposobnost občanov tudi potem, ko zapustijo šole in se zaposlijo. S tem bo doseženo tako zdravstveno stanje, ki bi imelo najmanj neugodnih posledic v intenzivnem gospodarskem razvoju občine.

Prvenstvo bi bilo treba zagotoviti, da se dokonča športni park v Kranju; krajevne skupnosti pa naj bodo organizatorji izgradnje zelenih in rekreacijskih površin za športne namene in to v Besnici, Cerkljah, Jezerškem, Naklem, Dupljah, Podbrezjah, Predvoru, Visokem, Senčurju in Zabnici. Na podeželju je treba povečati sredstva za telesno-vzgojne kadre in gradnjo športnih objektov.

Vse športne organizacije bodo morale posvetiti vso skrb množičnosti, predvsem prednostnim športnim panogam. Obenem pa naj bi zagotovile tudi načrtno in strokovno delo z mladino. Tako bo postopno vzgojenih dovolj dobrih tekmovalcev, kar pa bo omogočilo tudi primerno kvalitetna športna tekmovanja in sploh dvig športnega nivoja v občini.

Povečati bo potrebno število članstva v vseh organizacijah. Skrbeti bo treba tudi za preventivno zdravstveno službo v telesni kulturi, uvesti zdravstvene preglede in evidenco za vso šolsko mladino.

Zdravstveno varstvo

Glede na dosedanji razvoj in prizadevanja zdravstvene službe v občini Kranj in na visoka vlaganja v preteklih letih v to javno službo ugotavljamo, da se je tudi zdravstveno stanje občanov dvignilo. Statistični pokazatelji o vzrokih obolenj in vzrokih smrtnosti v občini se namreč že zelo približujejo podatkom evropskih dežel z dobro organizirano in uspešno zdravstveno službo. Glede na to mora biti osnovno vodilo v zdravstvu naše občine za prihodnjih nekaj let zagotoviti, da zdravstveno varstvo v svojem obsegu ne bo nazadovalo. Ze obstoječa materialna baza pa omogoča, da se zdravstveno varstvo izboljša in širi.

Razvoj se bo moral usmeriti tako, da se bo izboljšala kakovost zdravstvenega varstva in da se bo dal večji pomen preventivi, dispanzerskim metodam dela, zdravljenju na domu in v domo-

vih za stare. Vse to pa bo imelo za posledico, da se povečajo delovne zmožnosti in zmanjšajo izostanki z dela.

V planiranem razdobju je nujno potrebno zagotoviti utrditev zdravstvene službe, tako da bo postavljena v optimalne okvire in da bo najbolj funkcionalno delovala. V nagli rasti omrežja zdravstvenih zavodov in v hitrem naraščanju števila kadra je bilo premalo storjenega, da bi se vse različne samostojne zdravstvene dejavnosti med seboj bolje dopolnjevale. Zato je potrebno v prihodnjem razdobju zamujeno nadoknaditi, tem bolj, ker od funkcionalne integracije lahko pričakujemo bolj uspešno delo službe in tudi znižanje izdatkov. Pri tem gibanju je poudariti osebno odgovornost delavcev v zdravstvu, ki v novih pogojih ne morejo biti le strokovnjaki, ki čim bolj individualno zdravijo, temveč morajo biti tudi nosilci naprednih naporov, da bo način zdravstvenega varstva izhajal iz zdravstvenega stanja in potreb prebivalstva. Vzporedno s temi ukrepi morajo zdravstveni zavodi tudi skrbeti za redno strokovno izpopolnjevanje svojih delavcev.

Izvajanje nalog zdravstvenega centra ne sme biti kot doslej le deklaracija družbene skupnosti, temveč zavestna težnja in področje dejavnosti zdravstvenih delavcev.

Rezultati tako usmerjenih naporov morajo biti tudi orientacijski program razvoja mreže zdravstvenih zavodov in kriteriji za objektivizacijo dela v zdravstveni službi, s tem pa hitrejša realizacija načela, naj bo osebni dohodek rezultat vloženega dela.

Ker se vsi zdravstveni zavodi na Gorenjskem financirajo iz skupnega sklada za zdravstveno zavarovanje, je to razlog več, da vsi zavodi enako učinkovito delujejo pri uveljavljanju reformnih ukrepov, da v medsebojnem sodelovanju tudi odstranijo ugotovljene pomanjkljivosti in napake ter da uvajajo tiste najbolj uspešne organizacijske in funkcionalne oblike, ki so bile dosežene v posameznem zdravstvenem zavodu kot rezultat prizadevanja samoupravnih organov.

Na tem področju je treba pospešeno aktivirati samoupravljanje, zlasti zbere zavarovancev kot najširšo tribuno občanov.

Socialno varstvo

Potreba po vse hitrejšem razvoju socialnega varstva kot posledica sprememb družbene strukture, porasta ekonomske moči in napredka v odnosih zahteva kompleksno in sistematično skrb za določene kategorije ljudi, ki ne morejo sami doseči materialnega, zdravstvenega in socialnega blagostanja.

Zaradi porasta delavskih središč, opuščanja drobne kmetijske proizvodnje, velike migracije industrijske delovne sile, množičnega zaposlovanja žena, pomanjkanja stanovanj, sprememb odnosov v družini, sproščanja osebne svobode ter še neposrednih posledic vojne nastajajo novi socialni problemi, kot so: osamljeni ostareli ljudje, posebno še hribovski kmetje, pomanjkanje otroškega varstva, porast števila nepopolnih in dopoljenih družin in mater samohranilk, različna živčna obolenja ter v manjši meri tudi prostitucija, mladinsko prestopništvo in drugi socialno patološki pojavi.

Razen teh, do neke mere značilno novih problemov, zahteva razvoj boljše reševanje fizično in psihično defektnih ter s tem v zvezi splošen razvoj služb in institucij za preventivno delo na področju socialnega varstva. Ne nazadnje je naloga služb socialnega varstva še, da s svojimi študijsko analitičnimi dejavnostmi doprinesejo svoj delež k splošnim smernicam socialne politike in vplivajo na razvoj socialne miselnosti vseh državljanov.

Organizacija dejavnosti socialnega varstva je danes že postala del dejavnosti komunalne samouprave in počasi prodira tudi v delovne in druge samoupravne organizacije. Socialni problemi se rešujejo v precejšnji meri s splošnim razvojem materialne, prosvetne in zdravstvene ravni, del problemov pa ostaja in jih je potrebno reševati s posebej za to namenjenimi službami in sredstvi.

Ob programiranju razvoja socialne službe v prihodnjem obdobju je treba upoštevati dejstvo, da je do sedaj razvoj te službe zaostajal in da mora dobiti v bodoče ustrezno mesto.

Center za socialno delo kot strokovno socialna služba ne bo samo organ, ki analizira in ugotavlja socialno problematiko, ampak bo prevzel tudi upravni postopek v skrbstvenih zadevah. Občina bo predpisala pogoje za dajanje socialnih pomoči, oskrbnin, rejnin in za druge dajatve socialnega varstva tistim, ki so nezmožni za delo, ter njihov minimum.

Center naj v petletnem obdobju usposablja komisije za socialno varstvo pri KS kot tudi delovne organizacije za reševanje socialnih problemov.

Različni organi in organizacije tudi rešujejo socialno problematiko, zato naj Center postane usklajevalec vseh teh služb v občini. Center bo tudi še v bodoče opravljal vse zadeve s področja socialnega varstva v skladu z zakonitimi predpisi.

V krajevnih skupnostih bo potrebno spoznavati socialno problematiko in zbirati dokumentacijo o potrebah socialne službe in socialno varstvenih ustanov, izdelati programe dela in programe razvoja služb KS, stremeti, da se izdela koncept nalog komisij za socialno varstvo krajevnih skupnosti, pri čemer mora nuditi pomoč Center za socialno delo, usposobiti komisije za socialno varstvo za samostojno reševanje določenih nalog z njihovega področja, usposobiti komisije za usklajevalce dela vseh organov in organizacij, ki se srečujejo s socialnimi problemi, posebno pa še za usklajevanje s socialno službo občine in delovnih organizacij.

Socialna dejavnost v drugih družbenih službah in gospodarskih organizacijah bo v prihodnje odvisna od koncepta njihovega perspektivnega razvoja. Vsekakor bo potrebno posvetiti tej službi vso pozornost, zlasti pa razvoju socialnega dela v šolstvu in gospodarskih organizacijah.

Razvoj socialnih služb v delovnih organizacijah mora potekati v skladu z razvojem samoupravljanja, kar pomeni tudi skrb za člane organizacije glede socialne zaščite. V prvi vrsti je potrebno, da gospodarske organizacije namestijo potrebno število strokovnih socialnih delavcev, ki bodo sistematično proučevali socialno problematiko svoje delovne organizacije in načrtovali akcije socialnega varstva. V ta krog socialne skrbi spada tudi varstvo otrok zaposlenih žena, pomoč pri stanovanjskih problemih samohranilk, pomoč pri različnih drugih družinskih problemih, kot so težje bolezni, preživninske zadeve, spor, zaradi otrok itd. Delovne organizacije naj tudi same skrbijo za organizacijo potrebnih šol za življenje in šol za starše, ki jih pripravlja delavska univerza, in podobno, skrajka delovne organizacije morajo prevzeti vso skrb za svoje ljudi in njihove proizvodne sposobnosti.

V perspektivnem razvoju rejništva bo potrebno zlasti evidentirati vse primere neregistriranega rejništva in proučiti stanje vsakega posameznika glede na določila zakona in dejansko stanje, organizirati vsako leto seminar za rejnice, s katerim naj se nudi pomoč pri pravilni vzgoji rejencev, sistematično organizirati pridobivanje novih rejniških družin ter vzdrževati ažurno evidenco o karakteristikah družin, ki so pripravljene vzeti otroke v rejo, urediti sedanje stanje rejencev, da ne bi bili ogroženi v svojem razvoju in poklicnem usposabljanju, uskladiti prispevek občine rejniškim družinam z objektivnimi pogoji življenja, posebno skrbno urediti prispevek staršev, da se starši pozneje ne bi branili otrokove vrnitve zaradi materialnega bremena, če ne več, pa morajo starši obvezno prispevati vsaj simbolično vsoto, v okviru šol za življenje in šol za starše pripraviti več predavanj o rejništvu z namenom, da vplivamo za zmanjšanje potreb po rejništvu. To preventivno dejavnost je treba organizirati posebno v večjih delovnih organizacijah, ker med njihovimi člani najpogosteje nastajajo potrebe po rejništvu.

Preprečevanje mladinskega prestopništva bo zahtevalo najprej čimširše preventivne akcije v obliki organizacije vzgojno-varstvenih ustanov, širokega in poglobljenega prosvetljenja mladine in odraslih v šolah za življenje, organizacije prostega časa za udejstvovanje starejših mladostnikov, to je pospešitve klubskih, športnih in drugih aktivnosti, ter organiziranje prostega časa s pritegnitvijo krajevnih skupnosti kot bodočih nosilcev socialne politike poleg delovnih organizacij in društev.

Obstoječe službe naj zaradi vse večjih potreb po vzgojni pomoči staršem nudijo vzgojno svetovalno službo.

V petletnem obdobju je treba programirati dodatno skrb za mladoletne in odrasle osebe, ki so pod varstvom. Mladoletniki pod skrbništvom: sistematično in načrtno je treba urejevati življenje mladoletnikov in sicer glede njihove vzgoje, zdravja, šolanja, usposabljanja za poklic, materialnega položaja itd., predvsem paziti na izbiro skrbnika, ki bo mladoletnika sposoben vzgajati in ga vključevati v družbeno življenje, skrbeti za smotrno uporabljanje njegovega premoženja, stalno nadzorovati, kako skrbnik to nalogo izvaja, skrbnikom nuditi strokovno pomoč pri opravljanju njegovih dolžnosti. Odrasle osebe pod skrbništvom: ustvariti je treba pregled nad vsemi osebami, ki bi jim bilo potrebno postaviti skrbnike in sicer skupno s komisijami za socialno varstvo pri krajevnih skupnostih, urejevati vse zadeve glede pravilne oskrbe, zdravja, zaposlitve in odnosov do teh oseb, skrbeti za pravilno in smotrno upravljanje njihovega premoženja.

Glede na to, da izvira različna problematika največkrat iz neurejenih družinskih razmer, bo v prihodnje neobhodno tesno sodelovanje s krajevnimi skupnostmi. Pravočasno bo treba ugotoviti začetke nesoglasij zakoncev, njihove vzroke in jih s posvetovanji skušati odpraviti. V težjih primerih naj bi se stranke napolile v zakonsko posvetovalnico.

Center za socialno delo bo moral v prihodnje težiti za tem, da se bodo čimprej uveljavile določbe temeljnega zakona o razmerjih med starši in otroki, predvsem kar zadeva dolžnost, da otroci preživljajo nepreskrbljene roditelje.

V tem obdobju bo treba sanirati Dom oskrbovancev Preddvor.

VII. USMERITEV SREDSTEV OBCINE KRANJ ZA INVESTICIJE V GOSPODARSTVO IN NEGOSPODARSTVO V LETIH 1966 DO 1970

Sredstva občine Kranj za investicije v gospodarstvu iz naslova odpravljenega družbenega investicijskega sklada, odpravljenega sklada za razvoj obrti, gostinstva in komunalnih dejavnosti, odpravljenega kmetijskega sklada in obresti na poslovni sklad komunalnih in gostinskih gospodarskih organizacij, ki se zbirajo pri Gorenjski kreditni banki, sredstva skupnih rezerv gospodarskih organizacij, s katerimi gospodarji upravni odbor sklada, se bodo v letih 1966 do 1970 uporabila:

	v 000 N din
a) za obratna sredstva	do 3,400
b) za investicije v trgovino	do 2,000
c) za investicije v gostinstvo	do 5,000
č) za investicije v komunal. naprave	do 2,500
d) za investicije v turizem	do 9,100
e) za negospodarske investicije	do 4,000
f) za investicije v kovinsko industrijo	do 5,000
g) za investicije v obrt	do 2,500
Skupaj	33,500

— Sredstva pod a) se bodo uporabila za kreditiranje obratnih sredstev delovnih organizacij z rokom vračanja največ do 5 let in po obrestni meri, ki ne more biti nižja od 6 %.

— Krediti pod b), c), č), d) in e) se dajejo z vračilnim rokom največ do 15 let, z obrestno mero, ki ne more biti nižja od 2 %.

— Krediti pod f) se dajejo z vračilnim rokom največ do 10 let, z obrestno mero, ki ni manjša od 6 %.

— Krediti pod g) se dajejo z vračilnim rokom največ do 15 let, z obrestno mero, ki ni manjša od 6 %.

— Kredite bo odobraval GKB in upravni odbor sklada skupnih rezerv gospodarskih organizacij za namene in po pogojih, ki jih določa ta družbeni plan.

— Usmerjanje sredstev iz posameznih virov se izvaja z letnimi resolucijami razvoja.

Obratna sredstva se v prvi vrsti odobravaljo tistim delovnim organizacijam, ki vlagajo svoja sredstva v osnovna sredstva.

Svet za finance skupaj s skupščinami gorenjskih občin in z Gorenjsko kreditno banko Kranj

vsako leto pripravi predlog o usmeritvi sredstev od obresti na poslovni sklad podjetja Elektro Kranj.

Stevilka: 30-01/1967-02/0

Datum: 27.3.1967

Predsednik
Martin Košir l. r.

76.

Na podlagi 70. člena statuta občine Kranj je skupščina občine Kranj na seji občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti dne 27.3.1967 sprejela

RESOLUCIJO O RAZVOJU GOSPODARSTVA IN DRUŽBENIH SLUŽB V OBCINI KRANJ V LETU 1967

Sposobnost gospodarstva občine kot celote za nadaljnji razvoj se je v letu 1966 povečala. Z upoštevanjem ukrepov ekonomske politike, s katerimi se zaostrojuje pogoji gospodarjenja v letu 1967, in ciljev, ki so zastavljeni v družbenem planu razvoja občine Kranj v letih 1966—1970, je v letu 1967 prvenstvene važnosti intenziviranje gospodarjenja na vseh področjih dela v gospodarstvu in v družbenih službah. V zvezi s tem pričakujemo, da bodo gospodarske organizacije

— bolje izkoriščale obstoječe zmogljivosti in možnosti za povečanje dohodka v vseh panogah gospodarstva,

— prilagajale politiko delitve dohodka potrebam po sredstvih za modernizacijo in razvoj proizvodnje,

— zagotavljale rast storilnosti dela kot pogoja za povečanje osebnih dohodkov,

— uresničile razvojno pomembne poslovne povezave in izvedle nove investicije, pomembne za nemoten potek proizvodnje ali poslovanja, pa tudi za razširitev dejavnosti, posebno v terciarnih panogah gospodarstva,

— podredile organizacijo poslovanja in kadrovske politike potrebam gospodarskega razvoja,

— usklajevale in racionalizirale svoja prizadevanja na področju komunalnega gospodarstva in stanovanjske gradnje.

V letu 1967 se bo povečal narodni dohodek za 13,5 %. Število zaposlenih v gospodarstvu bo večje za 2,6 % in storilnost, računana na podlagi družbenega proizvoda, za 11 %. Investicije v gospodarstvo bodo za 9,5 % nižje kot v letu 1966, povečale pa se bodo investicije v negospodarstvo.

V industriji se bo proizvodnja povečala za 11,1 %. Število zaposlenih pa za 2,7 %. Z zmanjševanjem stalnih stroškov in zaradi drugih ukrepov se bodo sredstva za delitev povečevala hitreje kot storilnost, računana na podlagi fizičnega obsega proizvodnje, s čimer bo omogočena potrebna rast osebnih dohodkov. Za zagotovitev rasti proizvodnje in dohodka v naslednjih letih bodo podjetja tekstilne industrije usmerila svoje investicije v obrate, ki bodo omogočili izdelavo kvalitetnejših izdelkov. Tovarni Iskra in Sava bosta usmerili svoje napore predvsem v večjo izrabo kapacitet, medtem ko bosta tovarni TOSO in Kovinar izvedli vse potrebno za hitrejši razvoj kovinske industrije z izgradnjo novih zmogljivosti. Druga industrijska podjetja pa bodo v tem letu intenzivno delala na reviziji svojih planov in investicijskih načrtov in jih usklajevala z načrti panoge v državnem merilu oziroma v skladu z dogovori za sodelovanje v državi in zunaj nje.

Podjetja, ki spadajo v panogo gradbeništva, bodo nadalje razvijala svojo dejavnost; pričakujemo, da si bodo s svojimi organizacijskimi povezavami in prijemi zagotovila širši krog sodelovanja in ustrezne poslovne uspehe.

V družbenem sektorju kmetijstva bodo podjetja nadaljevala delo v smeri kompletiranja obratov in boljšega izkoriščanja obstoječih zmogljivosti in s tem v zvezi delala za zmanjšanje proizvodnih stroškov v živinoreji, posebno za mleko, z intenzivnejšim izkoriščanjem travnatega sveta. Z razvojem kooperacije z zasebnim sektorjem se bo nadalje povečala potrošnja umetnih gnojil in sredstev za varstvo rastlin. Boljša

kakovost odkupljenega mleka bo dosežena s pomočjo rednih analiz in z izločanjem proizvajalcev, ki oddajajo higiensko oporečno mleko.

V gozdarstvu se bo povečal obseg del v osnovnem pogozdovanju in pri gojitvenih delih na obnovljenih površinah. Izkoriščanje gozdov bo potekalo v skladu z gozdno-gojitvenimi načrti. Zaradi nadaljnjega uvajanja mehanizacije se bo zmanjšalo število delavcev v neposredni gozdni proizvodnji.

Prometne organizacije bodo dalje vlagale sredstva v krepitev svoje osnovne dejavnosti. Povečane bodo zmogljivosti telefonske centrale in zmogljivosti avtobusnega podjetja. Zagotovljeno bo tudi aktivnejše sodelovanje pri izgrajevanju turističnih zmogljivosti.

Za izboljšanje poslovanja trgovine in večjega zajemanja kupne moči bo začeta gradnja hladilnice, opravljena bodo pripravljala dela za gradnjo veleblagovnice, nadalje bo preurejeno več trgovin za prodajo vseh vrst blaga v mestu pa tudi v podeželskih krajih. Opravljene bodo priprave za delo na izgradnji osnovnega omrežja trgovin v letu 1968.

Urejeni bodo nujni pogoji za razkladanje blaga na tovarni postaji Naklo. Nadaljevala se bo gradnja skladišč.

Pričakovani boljši uspehi v turizmu bodo v letu mednarodnega turizma doseženi z enotnejšim nastopanjem na tržišču za prodajo obstoječih kapacitet, na področju propagande, z ureditvijo novih kapacitet v kampingih. Zgrajen bo vodovod na Krvavec in s tem ovrednotene vse obstoječe gostinske turistične kapacitete. Za zagotovitev razvoja turizma v naslednjih letih bo podjetje za razvoj turizma sprejelo program vlaganj v turistične objekte in ustvarilo organizacijo za skupno nastopanje na tržišču.

Večjo aktivnost pričakujemo tudi od krajevnih skupnosti in turističnih društev za ureditev in olepšavo krajev in za večjo kvaliteto turističnih storitev v gospodinjstvih.

Z integracijo sredstev gostinstva bo pričeta gradnja novega hotela v Kranju. Investitor bo obenem tudi poskrbel za izobraževanje potrebnih kadrov v šolah in v sodelovanju z obstoječimi gostinskimi podjetji.

V zasebnem sektorju gostinstva kot dopolnilu družbenemu sektorju bo potrebno vztrajati na zadostni strokovnosti kadrov.

Za uspešnejši razvoj družbene obrti bodo manjša podjetja organizirala skupno računovodsko službo, podjetja pa, ki so ekonomsko sposobna, da si zagotove razvoj sama ali v sodelovanju z drugimi podjetji v panogi ali zunaj nje, morajo pripraviti programe razvoja. Svoj obrat bo rekonstruirala Klavnica, Pekarna pa bo opravila priprave za rekonstrukcijo v prihodnjem letu.

Razvoj zasebne obrti bo omogočen v okviru zakonitih predpisov. Potrdila za opravljanje obrti kot postranskega poklica se bodo izdajala za opravljanje storitev posameznikom.

Komunalna podjetja bodo posvečala vso pozornost in sredstva reševanju problemov svojih osnovnih dejavnosti. Za smotrni razvoj komunalnih dejavnosti bodo morala doseči maksimalno poslovno-tehnično sodelovanje na področju izdelave katastra, programiranja in načrtovanja komunalnih naprav.

Investicije v vodovod, kanalizacijo, ulice in ceste ter v javno razsvetljavo bodo potekale v skladu s perspektivnimi programi in po pripravljeni tehnični dokumentaciji, ki bo dopolnjena med letom z novimi študijami in načrti za delo v naslednjih letih. Izdelani bodo načrti za rekonstrukcijo vodovodnega omrežja v mestu Kranju, opravljene bodo dodatne študije za izgradnjo kanalizacijskega omrežja, opravljena študija cestne mreže v občini in v mestu z upoštevanjem poteka nove avtoceste in glede na predvidene priključke.

Vsa sredstva, ki se bodo vlagala v ureditev cest in ulic, naj se dajo le za taka dela, ki bodo opravljena temeljito.

Začeta bodo dela na sistematičnem urejanju obrežij rek Kokre in Save s sredstvi, ki bodo zbrana iz odškodnin gospodarskih organizacij, po načrtih, ki bodo izdelani na podlagi modelne raziskave rek.

Z združenimi sredstvi delovnih organizacij in banke bo pričeta gradnja stanovanj na kompleksu Vodovodni stolp II, kjer bo predvidoma 670 stanovanj. V letošnjem letu bo zgrajeno vodovodno, kanalizacijsko in cestno omrežje. Nadalje bo potekala dograditev stanovanj na Partizanski cesti.

Delovne in druge organizacije na področju družbenih služb bodo morale v letu 1967 skrbeti predvsem za boljše sodelovanje in uspešnejše opravljanje zaupanih nalog.

Delo vzgojno-izobraževalnih ustanov naj se izboljša, zlasti z uvajanjem sodobnih metod pouka, prilagajanjem vsebine, oblik in metod dela sposobnostim učencev in njihovim individualnim razlikam, s postopnim uvajanjem kabinetnega pouka in sistematično nabavo učil in tehničnih sredstev. Delovne skupnosti šol naj namestijo za predmetni pouk učitelje z ustrežno izobrazbo.

Zavod za prosvetno-pedagoško službo bo omogočil v sodelovanju s šolskimi zavodi boljše učno-vzgojne uspehe učencev osnovnih in srednjih šol s strokovno in organizacijsko dejavnostjo v težnji, da se povsod izkoristijo možnosti za večjo intenzifikacijo pouka, zlasti z individualizacijo pouka in podaljšanim bivanjem učencev v šoli. Vzporedno s tem naj se vsebinsko utrdi sedanja mreža osnovnih šol in predšolskih zavodov.

Delovne skupnosti šol naj zagotovijo, da bodo učiteljske konference imele več pedagoške vsebine, strokovna služba pa naj posreduje najboljše sodobna teoretska dognanja s področja pedagogike, metode, didaktike in socialne psihologije.

Pristojne strokovne službe organi in organizacije so dolžne nemudoma izvesti vse ukrepe, ki so potrebni za pravočasno organizacijo izobraževalne skupnosti in začetek izvajanja novega sistema financiranja izobraževanja.

V tem letu se nadaljuje gradnja osnovne šole na Zlatem polju, izvedejo pripravljala dela za gradnjo vzgojno-varstvenega zavoda pri Vodovodnem stolpu v Kranju, Cerkljah in Predvoru, uredi vrtec na Kokrici, prične z adaptacijo osnovne šole v Predosljah in odstranijo nekvadratna dela na osnovni šoli Stane Zagar.

Prouči naj se problem Dijaškega doma v Kranju in s tem v zvezi gradu Kieselstein.

V letu 1967 gospodarske organizacije združujejo sredstva za gradnjo šole na Zlatem polju, in sicer prispevajo 160 N din na zaposlenega ter za strokovno šolstvo 1% od bruto osebnih dohodkov.

Komisija za štipendije naj razpiše štipendije za tiste kadre, ki jih družbene službe potrebujejo, obenem pa poveča štipendije tistih štipendistov, ki imajo boljše uspehe. Delovnim organizacijam na področju družbenih služb se priporoča, da prično same štipendirati kadre, ki jih potrebujejo.

Vse kulturno-prosvetne organizacije bodo svoje delo opravljale in razvijale v dosedanem, vendar vsebinsko in kvalitetno poglobljenem obsegu. Pospeševale se bodo predvsem tiste dejavnosti, ki zagotavljajo množičnost in kvaliteto. Pomembna je načrtna skrb za vzgojo kadrov na vseh kulturnih področjih; sprejet bo program razvoja kulturno-prosvetne dejavnosti v občini; rezultati in predvidevanja programa se bodo upoštevali še v tem letu. Krajevne skupnosti naj se uveljavijo kot organizatorji kulturno-prosvetnih prizadevanj ob sodelovanju kulturnih organizacij.

Kakor v prejšnjih letih je treba tudi v letošnjem letu posvetiti vso skrb prioritetenim športnim panogam in množičnosti, hkrati pa tudi razvijati ostala športna področja. Za podčelje je treba zagotoviti več sredstev za telesno-vzgojne kadre in zelenice.

V letu 1967 bodo potrebni novi naporji za čim bolj racionalno potrošnjo sredstev na področju zdravstvenega varstva in za uskladitev izdatkov z možnostmi. Zato bodo morali sodelovati in ukrepati vsi dejavniki v zdravstvu in socialnem zavarovanju tako, da bi čimmanj prizadeli zdravstveni standard občanov. To bo mogoče doseči tudi ob večji osebni odgovornosti zdravstvenih delavcev. Zdravstvena služba bo morala aktivno sodelovati pri delitvi razpoložljivih sredstev za zdravstveno varstvo tako, da bodo zdravstveni delavci sami določali prednostni red služb glede

financiranja in da bodo ocenili realnost delovnih načrtov posameznih zdravstvenih zavodov na osnovi ugotovljenega zdravstvenega stanja in potreb občanov. Doseči bo treba večjo ekonomičnost poslovanja s poenostavitvijo računovodske službe in administracije ter z rentabilno uporabo obstoječih aparatov.

Socialna služba mora bolj intenzivno reševati nove nastale probleme ter iskati nove metode dela in nove možnosti. Zato bo treba analizirati socialne probleme širšega pomena in nakazovati njihovo reševanje, kot: mladinsko prestopništvo in vzgojno zanemarjenost, rejniške in skrbniške zadeve ter nepopolne družine, alkoholizem, razveze in s tem v zvezi stanovanjsko problematiko.

Organizirana bodo posvetovanja o konceptu in delokrogu socialnega delavca v šolah in delovnih organizacijah. Komisijam za socialno varstvo v krajevni skupnosti se bo še naprej nudila vsa pomoč. Za usposabljanje teh komisij bo organiziran seminar za vse njihove člane. Za pomoč pri reševanju socialne problematike je treba pridobiti prostovoljne socialne delavce, ki naj bi socialni službi pomagali tako, da bi pod strokovnim vodstvom reševali posamezne probleme, kot so strožje nadzorstvo nad mladoletnimi prestopniki, obveščanje o posameznih socialnih problemih in podobno.

Nadaljuje naj se s kontrolnimi pregledi razvojno motenih otrok in pregledi naravnega prirastka duševno in telesno defektnih otrok.

V skladu z zakonom o določitvi skrbstvenega organa se prenesejo upravne zadeve na Center za socialno delo.

Uresničitev ciljev, postavljenih v tej resoluciji, je odvisna predvsem od izpolnjevanja samostojnih planov gospodarskih organizacij in izpolnjevanja programov delovnih organizacij in tudi društev na področju družbenih služb ter od dela občinske skupščine in njenih organov, ki morajo v vlogi politično-predstavniškega in samoupravnega organa občine opraviti naloge na področju spremljanja pojavov v proizvodnji in drugih gospodarskih dejavnostih ter pravilno presojeti zmožljivosti za cilje, ki so postavljeni za splošno in osebno potrošnjo.

Cilji investicijske potrošnje v gospodarstvu bodo doseženi z naložbami podjetij iz lastnih sredstev in kreditov, pri čemer poudarjamo, da je v tem času velikega pomena za te naložbe izjemno tesno sodelovanje med dvema nosilcema razširjene reprodukcije: med podjetjem in banko, torej med najodgovornejšimi za naš nadaljnji razvoj. Tudi občinska skupščina se s preostalimi sredstvi, namenjenimi za razširjeno reprodukcijo, naloženimi pri GKB, vključuje v proces razširjene reprodukcije s tem, da usmerja svoja sredstva in druga sredstva, ki jih bo zbrala v dogovoru z gospodarskimi organizacijami in s prispevki občanov, za obratna sredstva,

za gradnjo hotela,
za komunalna dela,
za rekonstrukcijo klavnice — predelovalnice mesa,
za promet,
za gradnjo šole na Zlatem polju.

S tako usmeritvijo sredstev se občinska skupščina vključuje v financiranje prej navedenih dejavnosti z namenom, da se zagotovi pričakovani razvoj.

Številka: 020-02/1967-02/0

Kranj, dne 27/3-1967

Predsednik
Martin Košir l. r.

77.

Na podlagi 45. člena temeljnega zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti (Uradni list SFRJ, št. 31/64 in 28/66) ter 70. člena statuta občine Kranj je skupščina občine Kranj na seji občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti dne 27/3-1967 sprejela

ODLOK

o proračunu občine Kranj za leto 1967

I. SPLOŠNI DEL

1. člen

Občinski proračun za leto 1967 obsega:
dohodke, ki znašajo 33.405.000 N din

razporejene dohodke, ki znašajo 32.905.000 N din
nerazporejeno tekočo rezervo, ki znaša 500.000 N din

2. člen

Dohodki, ki se zberejo na računu prispevka za uporabo mestnega zemljišča, se prenesejo na poseben račun občine in črpajo s tega računa. Nosiilec teh sredstev je svet za finance, ki sprejme tudi predračun o njihovi uporabi. Sredstva na tem računu, ki do konca leta ne bodo porabljena, se smejo po omenjenem predračunu uporabljati tudi v naslednjem letu za iste namene.

3. člen

Sredstva, ki se razporejajo v odstotku od dohodkov, se formirajo v naslednjih odstotkih od proračunskih dohodkov, brez presečka dohodkov preteklega leta:

34,78 % občinskemu skladu za šolstvo,
5,45 % občinskemu skladu za financiranje izgradnje šolskih poslopij,
4,49 % medobčinskemu skladu za strokovno šolstvo.

V osnovo za obračun se ne zajamejo dohodki iz 2. člena tega odloka

4. člen

Sredstva za rezervni sklad se formirajo v višini 1% od dohodkov, ki pripadajo proračunu.

5. člen

Sredstva, ki jih združujejo za financiranje družbenih potreb delovne organizacije, razporeja po smernicah občinske skupščine svet za finance, ki sprejme tudi predračun o njihovi uporabi.

6. člen

Upravnim organom skupščine občine Kranj pripadajo poleg dohodkov, razporejenih v proračunu, tudi dohodki, ki predstavljajo povračilo plačanih osebnih in materialnih izdatkov, in sicer: refundacija občinskih skupščin za medobčinske službe, plačila za storitve v garažah in strešepisnici, plačila za uporabo prostorov v občinski stavbi (razsvetljava, kurjava, čiščenje, telefon voda itd.) ter dohodki uradov in ustanov, ki se financirajo iz operativnih izdatkov (stroški postopka, prodaja tiskovin itd.).

7. člen

Sredstva, ki so razporejena za opremo upravnih organov, se vložijo v sklad opreme.

8. člen

Svet za finance se pooblašča, da odloča o uporabi sredstev rezervnega sklada v namene iz 2. točke prvega odstavka 96. člena temeljnega zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti do višine 300.000 N din.

9. člen

Svet za finance se tudi pooblašča, da razporeja sredstva proračunske rezerve za premalo predvidene izdatke po posameznih postavkah proračuna in dovoljuje izplačilo za izredne, nepredvidene izdatke.

10. člen

Svet za finance se pooblašča, da odloča o kratkoročni zadolžitvi občine v primeru neenakomernega dotoka dohodkov.

11. člen

Za sredstva, določena v posebne namene upravnim organom občine, sestavi predračun svet delovne skupnosti.

12. člen

Pregled dohodkov občinskega proračuna za leto 1967 in njihova razdelitev sta zajeta v bilanci proračuna in v posebnem delu proračuna.

13. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem vestniku Gorenjske, uporablja pa se od 1/1-1967.

Številka 400 04/67-03
Kranj, dne 27/3 1967

Predsednik
Martin Košir l. r.

Bilanca dohodkov in razporeditev dohodkov proračuna občine Kranj za l. 1967

DOHODKI		V N din		VRSTA III — TAKSE		
Klas. št. obl. podobl. doh. dohod.	DOHODKI	Podoblika dohodka	Oblika dohodka			
				31	Upravne takse	400.000
				33	Fodne takse	580.000
					VSEGA VRSTA III	980.000
	VRSTA I — PRISPEVKI				VRSTA V — DOHODKI PO POSEBNIH ZVEZNIH PREDPISIH	
11	Prispevki iz delovnega razmerja					
111	— prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja iz gospodarstva	14.270.000		52	Prispevek za uporabo mestnega zemljišča	1.500.000
112	— prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja izven gospodarstva	3.150.000	17.420.000		VSEGA VRSTA V DOHODKI PO POSEBNIH ZVEZNIH PREDPISIH	1.500.000
12	Prispevek iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti		2.650.000		VRSTA VI — DOHODKI ORGANOV IN RAZNI DRUGI DOHODKI	
13	Prispevek iz osebnega dohodka od samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti:			63	Drugi dohodki	60.000
131	— prispevek od samostojnega opravljanja obrtne dejavnosti	850.000			VSEGA VRSTA VI DOHODKI ORGANOV IN RAZNI DRUGI DOHODKI	60.000
132	— prispevek od samostojnega opravljanja drugih gospodarskih dejavnosti	100.000				
133	— prispevek od obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, ki se plačujejo pavšalno ali v odstotku od doseženega bruto dohodka	650.000	1.600.000	61	Presežni dohodki po proračunu za preteklo leto	710.000
14	Prispevek iz osebnega dohodka od samostojnega opravljanja intelektualnih storitev:				VSEGA VRSTA VIII PRENESENA SREDSTVA	710.000
141	— prispevek iz osebnega dohodka od samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, ki se plačujejo od skupnega dohodka	30.000			SKUPAJ DOHODKI ZA RAZPORED (VRSTA I DO VIII)	33.405.000
142	— prispevek iz osebnega dohodka od samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, ki se plačuje pavšalno	15.000	45.000			
15	Prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav		20.000			
16	Prispevek iz skupnega dohodka občanov		20.000			
	VSEGA VRSTA I PRISPEVKI		21.755.000			
	VRSTA II — DAVKI					
21	Prometni davek					
211	— davek od prometa blaga na drobno:			01-1	Glavni namen 01 — Dejavnost šol	
a	— občinski prometni davek od prometa blaga na drobno, razen alkoholnih pijač	4.100.000			Sredstva, razporejena v % od dohodkov	10.850.000
b	— občinski prometni davek od alkoholnih pijač v trgovini	885.000			a) v občinski šolski sklad	1.400.000
c	— občinski prometni davek od alkoholnih pijač v gostinstvu	890.000			b) v sklad za skupno financiranje strok. šolstva	12.250.000
d	— ostali občinski prometni davek na malo	775.000	6.650.000		SKUPAJ 01	12.250.000
212	— davek od plačil za storitve		650.000		Glavni namen 02 — Kulturno-prosvetna dejavnost	
214	— prometni davek od nepremičnin in pravic		250.000	02-2	Sredstva, razporejena v določenem znesku	3.069.000
22	Davek na dohodke od stavb		660.000	02-2-2	Za posebne namene	3.069.000
23	Davek na dohodke od premoženja in premoženjskih pravic		10.000		SKUPAJ 02	
24	Davek na orodje, kmetijske proizvodilne naprave in samorodno trto		—		Glavni namen 03 — Socialno varstvo	
25	Davek na dohodek, dosežen z uporabo dopolnilnega dela drugih		180.000	03-2	Sredstva, razporejena v dol. znesku	205.000
26	Davek na dediščine in darila		20.000	03-2-1	Za redno dejavnost	1.819.500
				03-2-2	Za posebne namene	2.024.500
	VSEGA VRSTA II DAVKI		8.420.000		SKUPAJ 03	2.024.500
					Glavni namen 04 — Zdravstveno varstvo	
				04-2	Sredstva, razporejena v dol. znesku	85.000
				04-2-1	Za redno dejavnost	545.000
				04-2-2	Za posebne namene	630.000
					SKUPAJ 04	630.000

Klas, štev. razporedne skup. podsk.	Splošni razpored dohodkov	Znesek		13-2	Sredstva razporejena v dol. znesku	2.785.000	4.485.000
		razporedne podskupine	razporedne skupine				
05-2	Glavni namen 05 — Komunalna dejavnost Sredstva, razporejena v dol. znesku			14-1	Sredstva razporejena v % od dohodkov	1.500.000	
05-2-1	Za redno dejavnost	700.000		14-2	Sredstva razporejena v dol. znesku	680.000	2.100.000
05-2-2	Za posebne namene	500.000	1.200.000		SKUPAJ 14		2.160.000
	SKUPAJ 05		1.200.000		Glavni namen 15 — Vlaganje v rezervni sklad		
06-2	Glavni namen 06 — Delo državnih organov Sredstva razporejena v dol. znesku			15-1	Sredstva razporejena v odstotku od vseh dohodkov		331.300
06-2-1	Za redno dejavnost	4.481.500			SKUPAJ 15		331.300
06-2-2	Za posebne namene	405.700	4.887.200		Glavni namen 16 — Proračunske obveznosti iz preteklih let		
	SKUPAJ 06		4.887.200	16-2	Sredstva razporejena v dol. znesku		50.000
11-2	Glavni namen 11 — Dejavnost krajevnih skupnosti Sredstva razporejena v dol. znesku		1.018.000		SKUPAJ 16		50.000
	SKUPAJ 11		1.018.000	18-2	Glavni namen 18 — Nerazporejeni dohodki		
12-2	Glavni namen 12 — Dejavnost društveno političnih organizacij in društev Sredstva razporejena v dol. znesku		780.000		Tekoča proračunska rezerva		500.000
	SKUPAJ 12		730.000		SKUPAJ 18		500.000
13-1	Glavni namen 13 — Negospodarske investicije Sredstva razporejena v odstotku od dohodkov	1.700.000			SKUPAJ RAZPOREJENI IN NERAZPOREJENI DOHODKI		33.405.000
					REKAPITULACIJA RAZPOREDITVE DOHODKOV:		
					1. Sredstva razporejena v odstotku od dohodkov		15.701.300
					2. Sredstva razporejena v določenem znesku		17.623.700
					SKUPAJ		33.405.000

